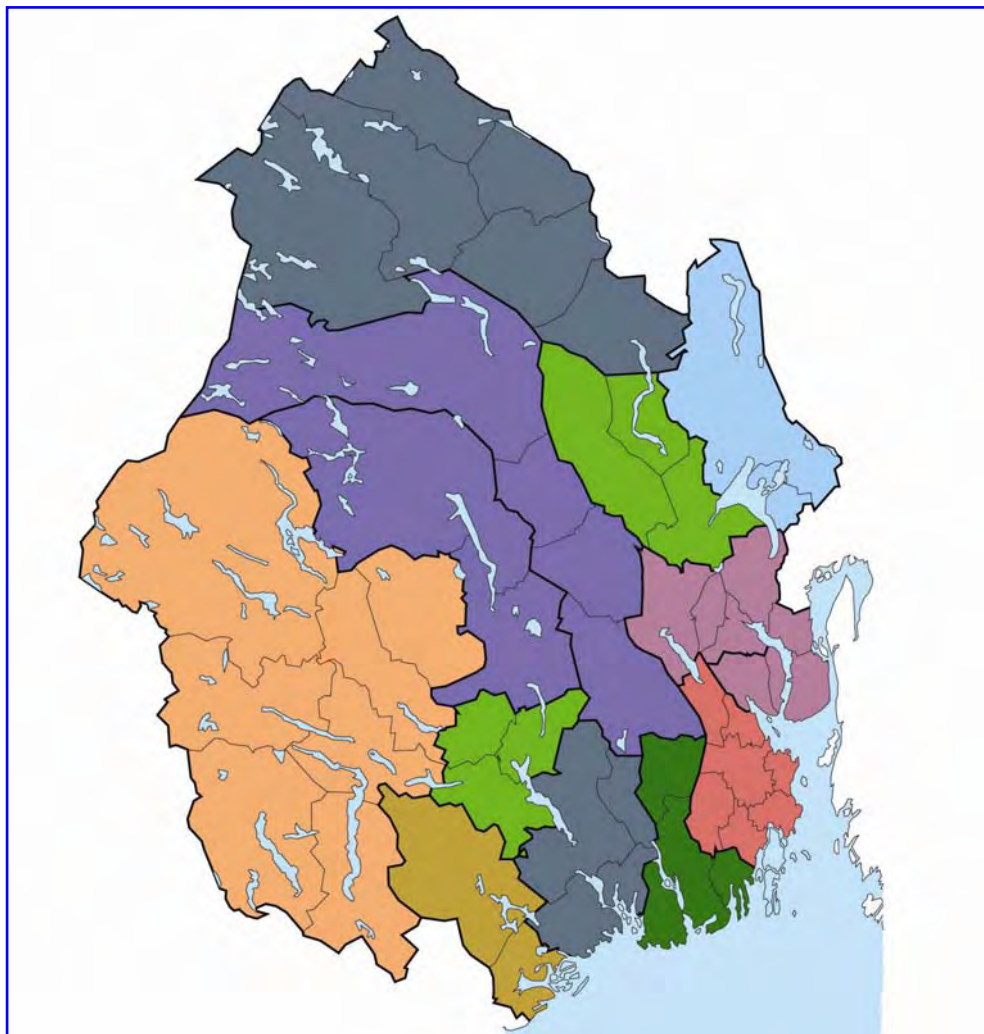

REGIONSAMARBEIDET
Buskerud Telemark Vestfold

Næringsanalyse for BTV

Buskerud, Telemark og Vestfold

Av

Knut Vareide og Veneranda Mwenda

Telemarksforskning-Bø - arbeidsrapport 24/2005

Forord

Denne rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Regionsamarbeidet BTV og er den syvende rapporten i en serie årlige næringsanalyser, som tidligere ble utarbeidet for Østlandssamarbeidet. De enkelte fylkeskommunene er nå oppdragsgivere hver for seg, men samarbeider fremdeles om de årlige næringsanalysene. I 2005 ble det utarbeidet næringsanalyser for Akershus, Østfold, Innlandet (Hedmark og Oppland), BTV (Buskerud, Telemark og Vestfold) og Nord-Trøndelag samtidig.

Data er hentet inn fra bedrifts- og foretaksregisteret i Statistisk Sentralbyrå, Foretaksregisteret og fra Credit Informs base over regnskapsdata fra regnskapspliktige foretak. En del statistikk over befolkning, pendling og sysselsetting er i tillegg hentet fra statistikkbanken i SSB.

Disse basene er koblet og bearbeidet for å få fram analysene i denne rapporten. Forhåpentligvis vil analysene belyse utviklingstrekkene og variasjonene i den regionale næringsutviklingen, og sammenhengene mellom befolkning, næringsstruktur, sysselsetting og næringsutvikling.

Det ble satt ned en prosjektgruppe, som har definert de problemstillinger som er tatt med i denne rapporten, bestående av:

Enok Bye	Akershus fylkeskommune
Amarjit Singh	BTV (Buskerud, Telemark og Vestfold)
Magne Kjelstad	Innlandet (Hedmark og Oppland)
Hans Erik Fosby	Østfold fylkeskommune
Ivar Skjerve	Innovasjon Norge, Nord-Trøndelag

Denne gruppen har diskutert tema, presentasjonsform og resultater underveis i arbeidet.

Rapportene er utarbeidet i tidsrommet august 2005 til november 2005, og tar for seg utviklingen i næringsliv, arbeidsliv og befolkning i Norge i perioden 1999 til 2004.

Knut Vareide og Veneranda Mwenda fra Telemarksforsking-Bø har gjennomført arbeidet, førstnevnte som prosjektleder, med å gjennomføre analysene og skrive rapporten. Resultater og tolkninger i denne rapporten er prosjektlederens ansvar.

Bø 20. november 2004

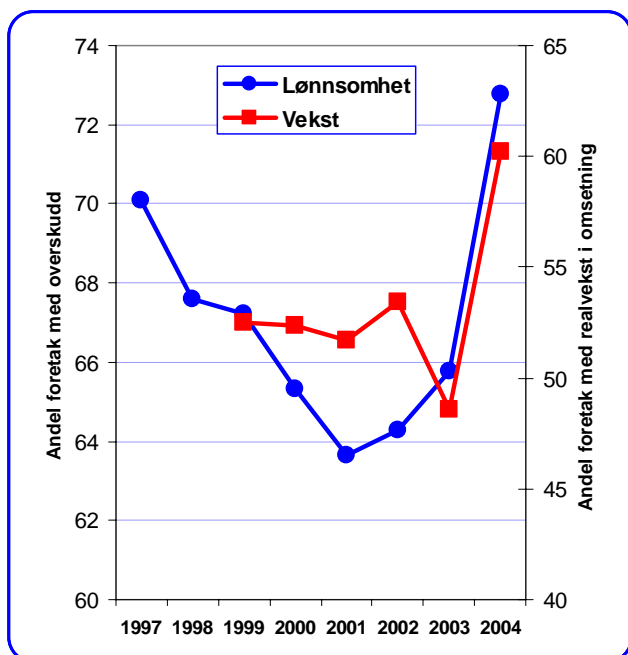
Knut Vareide

© Telemarksforsking-Bø 2005
Arbeidsrapport nr. 24/2005
ISSN 0802-3662

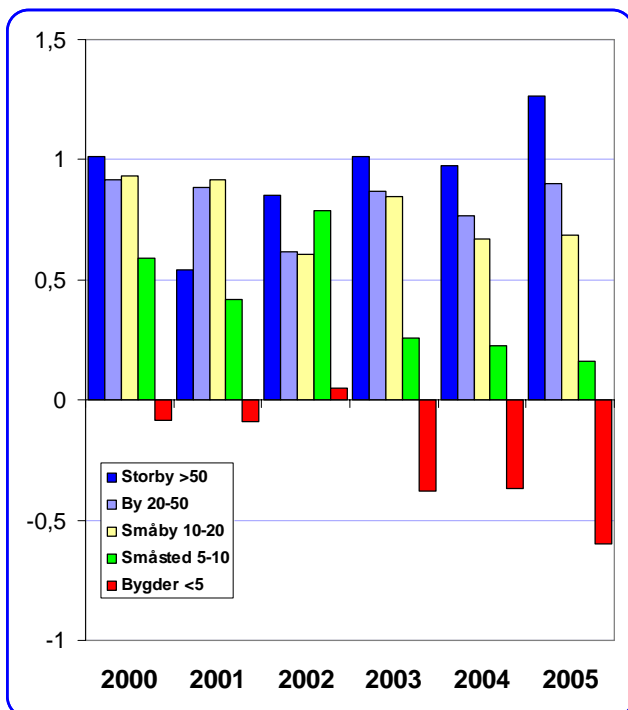
Telemarksforsking-Bø
Postboks 4
3833 Bø i Telemark
Tlf: 35 06 15 00
Fax: 35 06 15 01
www.telemarksforsking.no

Innhold

Rapportens hovedsignaler	4
Befolkningsutvikling.....	8
Sysselsetting	13
Pendling og arbeidsmarked.....	22
Næringsstruktur.....	28
Nyetableringer.....	33
Lønnsomhet	38
Vekst	43
Næringstetthet	48
NM i næringsliv - regioner	51
NM i næringsliv - kommuner	53
Sammenhengen mellom befolknings- og næringsutvikling.....	57
Strategiske typer	59
Sluttnoter	65

Figur 1: Andel foretak i Norge med positivt resultat, og andel foretak med omsetningsvekst større enn konsumprisindeksen. Data: Regnskap.

Figur 2: Årlig vekst i befolkning for kommuner i ulike størrelseskategorier i Norge. Data: SSB.

Rapportens hovedsignaler

Næringslivet går godt

Andel foretak med vekst og lønnsomhet har økt kraftig i Norge i 2004.

Andelen foretak med overskudd har vært stigende siden 2001, og har økt kraftig fra 2003 til 2004. Andelen foretak med positivt resultat er nå høyere enn på mange år.

Andelen foretak med vekst i samlede driftsinntekter har også økt kraftig i 2004.

Antall nyetablerte foretak økte også i 2004.

Rapporter fra børsnoterte selskap og økt etableringstakt tyder på at de gode resultatene i næringslivet vil fortsette inn i 2005.

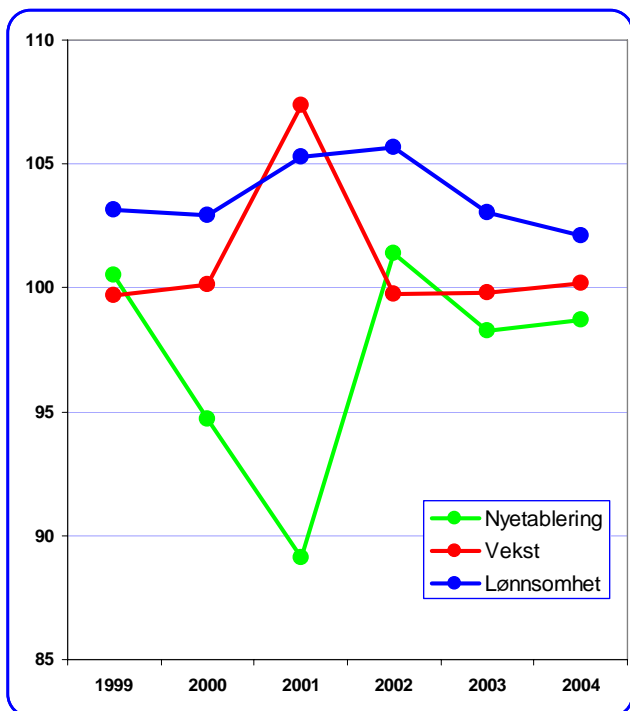
Denne rapporten viser at alle landsdeler har forbedring av lønnsomhet og vekst i 2004. De gode resultatene har kommet i foretak i både skjermet og konkurranseutsatt sektor.

Sentraliseringen forsterkes

Sentraliseringen av befolkningen har blitt forsterket de siste årene. Det dominerende flyttemønstret er fra små kommuner i distriktene til store og sentrale bykommuner.

Dette er ikke et nytt fenomen, men bevegelsene har blitt sterkere i de siste årene. I 2004 sank folketallet i kommuner med under 5000 innbyggere med over ½ prosent i gjennomsnitt, mens kommuner med over 50 000 innbyggere hadde en vekst på nesten 1,3 prosent i gjennomsnitt.

Denne rapporten viser at resultatene i næringslivet og veksten i sysselsettingen har vært ganske godt spredt geografisk, og dette kan derfor ikke være årsaken til den økende tilflyttingen til byene.

Figur 3: Utvikling i lønnsomhet (andel foretak med positivt resultat), vekst (andel foretak med over 10 prosent vekst i omsetning) og etableringsfrekvens for Buskerud. De tre indikatorene er målt som prosent av landsgjennomsnitt. Data: Regnskap.

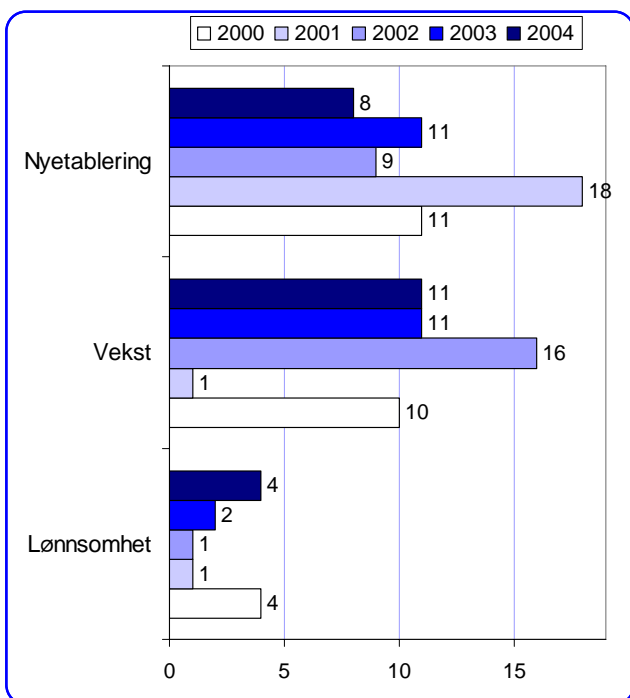
Utviklingen i Buskerud

Næringslivet i Buskerud har hatt høyere andel foretak med positivt resultat enn landsgjennomsnittet i de siste årene. Lønnsomheten i imidlertid i ferd med å nærme seg landsgjennomsnittet.

Andelen av foretakene med realvekst i omsetning har økt litt de to siste årene, og er i 2004 litt over landsgjennomsnittet.

Etableringsfrekvensen, antall nyetablerte foretak i prosent av eksisterende foretak, økte også litt i Buskerud i 2004, etter å ha gått tilbake i 2003. Etableringsfrekvensen var imidlertid fremdeles litt under landsgjennomsnittet i 2004.

Antall sysselsatte i næringslivet i Buskerud hadde en ganske sterk økning i 2004. Det er først og fremst de tjenesteytende næringene som har vekst i sysselsettingen.

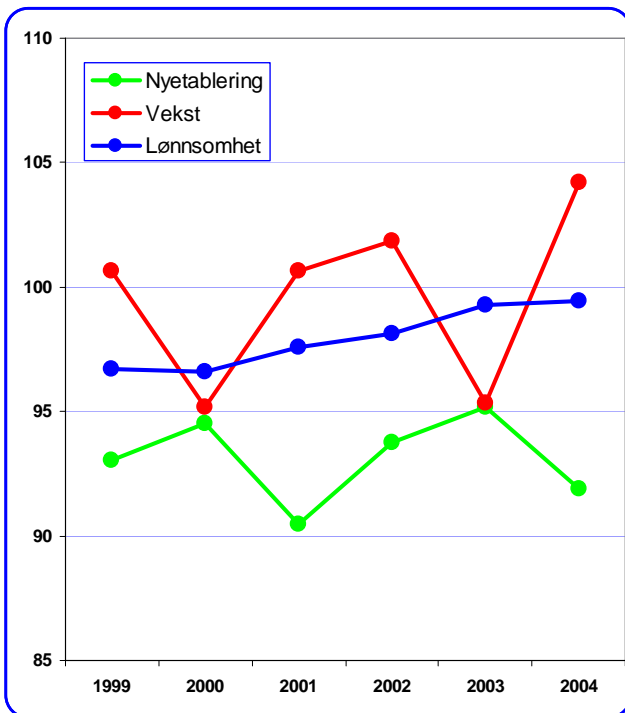
Figur 4: Rangering av næringslivet i Buskerud i forhold til de andre fylkene i Norge, med hensyn til etableringsfrekvens, andel vekstforetak og andel foretak med positivt resultat. Data: Regnskap.

Buskerud i forhold til andre fylker

Buskerud hadde den høyeste andelen foretak med positivt resultat av alle fylkene i 2001 og 2002. I 2004 er Buskerud nummer fire.

Buskerud var best av fylkene med hensyn til andel foretak med realvekst i omsetning i 2001. Etter dette har andel vekstforetak i Buskerud utviklet seg svakere enn i andre fylker, og Buskerud er nr 11 av fylkene med hensyn til vekst i 2004.

Antall nyetableringer i Buskerud har vært lavt i enkelte år. I 2001 var fylket nest dårligst. Antall nyetableringer har imidlertid utviklet seg positivt i Buskerud, og i 2004 er Buskerud nr åtte av 19 fylker.

Figur 5: Utvikling i lønnsomhet (andel foretak med positivt resultat), vekst (andel foretak med over 10 prosent vekst i omsetning) og etableringsfrekvens i Telemark. De tre indikatorene er målt som prosent av landsgjennomsnitt. Data: Regnskap.

Utviklingen i Telemark

Næringslivet i Telemark har hatt lavere andel foretak med positivt resultat enn landsgjennomsnittet i de siste årene. Lønnsomheten i imidlertid i ferd med å nærme seg landsgjennomsnittet.

Andelen av foretakene med realvekst i omsetning økte sterkt i 2004, og er nå langt over landsgjennomsnittet.

Etableringsfrekvensen, antall nyetablerte foretak i prosent av eksisterende foretak, har vært lav i Telemark i alle årene som er målt. I 2004 sank etableringsfrekvensen i forhold til nivået i 2003.

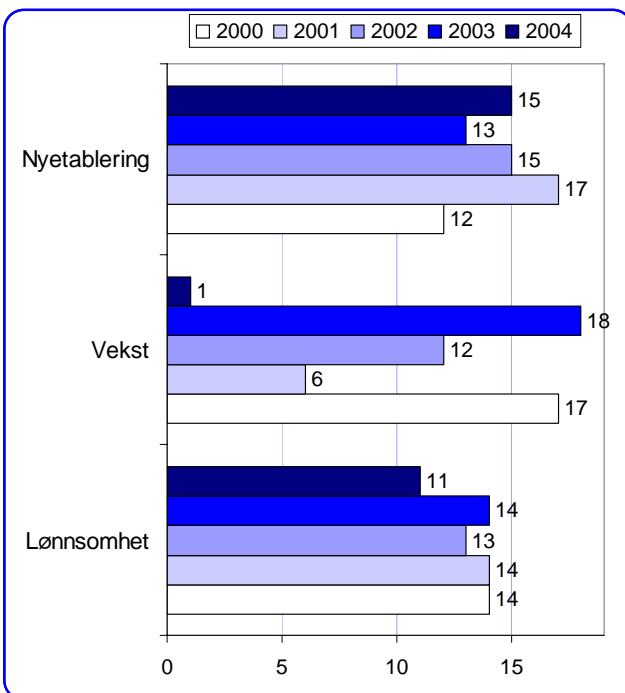
Antall sysselsatte i næringslivet i Telemark har hatt en svak utvikling de siste årene. Mesteparten av dette skyldes nedgang i sysselsettingen i industrien.

Telemark i forhold til andre fylker

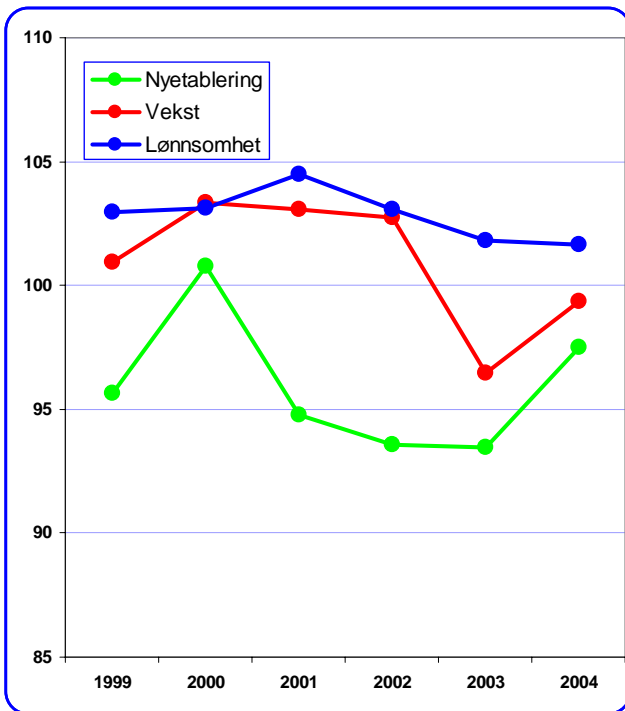
Telemark har generelt ligget under landsgjennomsnittet når det gjelder lønnsomhet. Andelen foretak med positivt resultat har imidlertid utviklet seg bedre i Telemark enn ellers i landet, og næringslivet i Telemark er nå nr 11 av 19 fylker.

Telemark var nest dårligst med hensyn til andel foretak med realvekst i omsetning i 2003. I 2004 har veksten tatt seg kraftig opp i Telemark, og fylket har nå den høyeste andelen vekstforetak av alle.

Antall nyetableringer i Telemark har også ligget under landsgjennomsnittet. I 2004 tapte Telemark litt i forhold til de andre fylkene, og er nå nr 15 av 19 fylker.

Figur 6: Rangering av næringslivet i Telemark i forhold til de andre fylkene i Norge, med hensyn til etableringsfrekvens, andel vekstforetak og andel foretak med positivt resultat. Data: Regnskap.

Figur 7: Utvikling i lønnsomhet (andel foretak med positivt resultat), vekst (andel foretak med over 10 prosent vekst i omsetning) og etableringsfrekvens i Vestfold. De tre indikatorene er målt som prosent av landsgjennomsnitt. Data: Regnskap.

Utviklingen i Vestfold

Næringslivet i Vestfold har hatt høyere andel foretak med positivt resultat enn landsgjennomsnittet i de siste årene. Lønnsomheten i imidlertid i ferd med å nærme seg landsgjennomsnittet.

Vestfold hadde en høy andel av foretakene med realvekst i omsetning i årene 1999-2002. I 2003 sank andelen vekstforetak til godt under gjennomsnittet. Dette bedret seg i 2004, men Vestfold er fremdeles under gjennomsnittet når det gjelder andel vekstforetak.

Etableringsfrekvensen, antall nyetablerte foretak i prosent av eksisterende foretak, økte også en del i 2004. Etableringsfrekvensen i Vestfold er imidlertid fremdeles under landsgjennomsnittet.

Antall sysselsatte i næringslivet i Vestfold hadde en ganske sterk økning i 2004, etter å ha stått omtrent stille i perioden 2000-2003. Vestfold er et av få fylker med vekst i industrisysselsettingen i 2004.

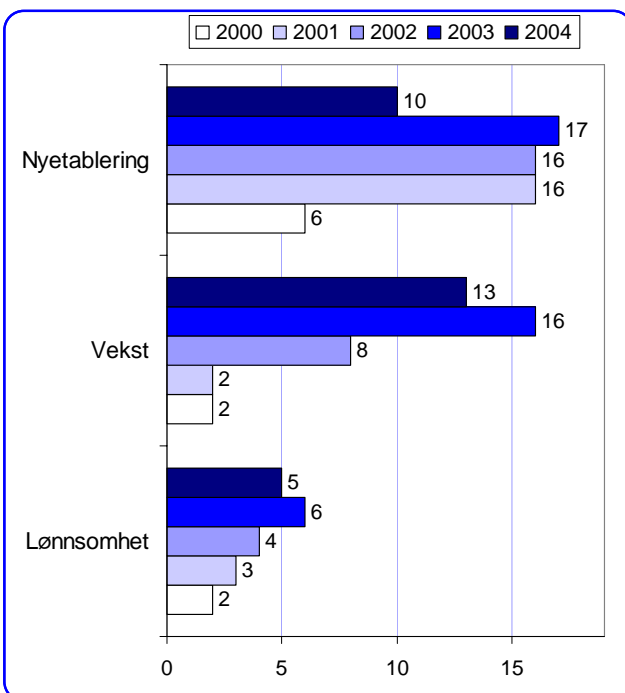
Vestfold i forhold til andre fylker

Vestfold hadde den nest høyeste andelen foretak med positivt resultat av alle fylkene i 2000. I 2004 er Vestfold nummer fem.

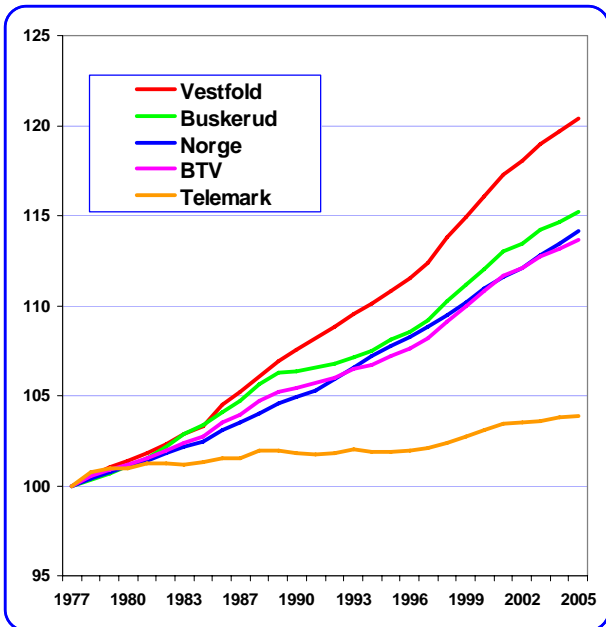
Vestfold var også nest beste fylke med hensyn til andel vekstforetak i 2000 og 2001. I 2004 var Vestfold nede på nr 13 av 19 fylker, etter å ha vært fjerde dårligste på vekst i 2003.

Antall nyetableringer i Vestfold var også relativt høyt i 2000, da Vestfold var nr seks. Etter dette har Vestfold vært blant de dårligste fylkene med hensyn til nyetableringer. I 2004 økte antall nyetableringer i Vestfold, og fylket er nå nr ti.

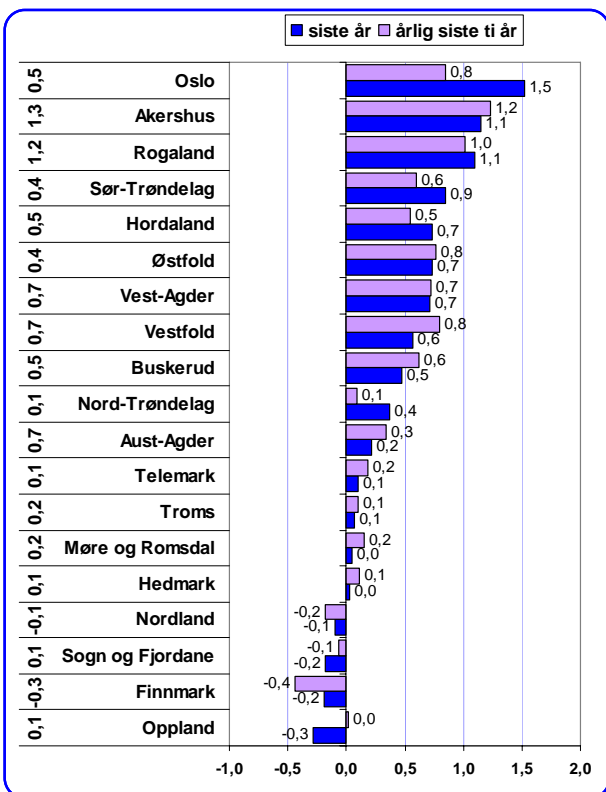
Næringslivet i Vestfold ser ut til å ha fremgang på alle områdene i 2004, etter å ha vært nede i en bølgedal i de to foregående årene.

Figur 8: Rangering av næringslivet i Vestfold i forhold til de andre fylkene i Norge, med hensyn til etableringsfrekvens, andel vekstforetak og andel foretak med positivt resultat. Data: Regnskap.

Figur 9: Utvikling i folketallet i BTV og Norge i perioden 1977-2005. Indeksert slik at nivået i 1977=100. Kilde: SSB.

Figur 10: Prosentvis vekst i folketall i 2004, og gjennomsnittlig årlig vekstrate siste ti år. Tallene til venstre viser årlig vekstrate i perioden 1977-2005. Kilde: SSB.

Befolkningsutvikling

Befolkningsutviklingen og næringsutviklingen påvirker hverandre. De viktigste trekkene i befolkningsutviklingen vil bli presentert i dette kapitlet, og sammenhengen mellom befolknings- og næringsutvikling vil bli analysert i et senere kapittel.

Befolkningsutvikling i BTV

I figuren er befolkningsutviklingen i BTV og Norge indeksert slik at nivået i 1977= 100.

Befolkningen i Norge har økt jevnt i perioden, med i underkant av 0,5 prosent årlig. Folketallet 1. januar 2005 var 14,2 prosent høyere enn 1. januar 1977.

Vestfold har hatt en jevn og sterk vekst i hele perioden, og befolkningen i Vestfold har vokst raskere enn landsgjennomsnittet. Befolkningen i Buskerud har vokst litt raskere enn landsgjennomsnittet. Telemark har hatt nesten stagnasjon i folketallet.

Samlet økning i Vestfold i hele perioden er 20,4 prosent, Buskerud hadde 15,2 prosent vekst, mens Telemark har økt folketallet med 3,9 prosent.

Befolkningsutvikling i fylkene

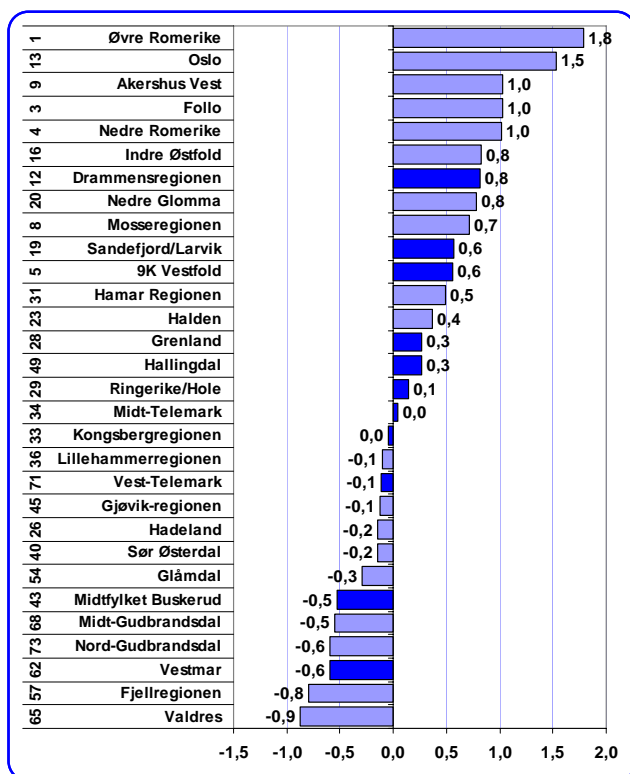
Figuren viser befolkningsendring i 2004 for hvert fylke, samt årlig vekst i de siste ti årene. På landbasis var veksten 0,6 prosent i 2004, mens årlig vekstrate de siste ti årene var 0,5 prosent.

Sentraliseringen av befolkningen har skutt fart i de siste årene. I 2004 er det områdene rundt de største byene Oslo, Stavanger, Trondheim og Bergen som har størst vekst.

På lengre sikt er det Akershus og Rogaland som har hatt den sterkeste befolkningsveksten.

Fylker som Østfold, Vest-Agder, Vestfold og Buskerud har avtakende vekst.

Oppland, Finnmark, Sogn og Fjordane og Nordland har nedgang i befolkningen i 2004.

Figur 11: Prosentvis befolkningsendring i 2004. Tallene til venstre angir regionens rangering blant 81 regioner mht befolkningsendring siste ti år. Data: SSB

Befolkningsendring i regionene

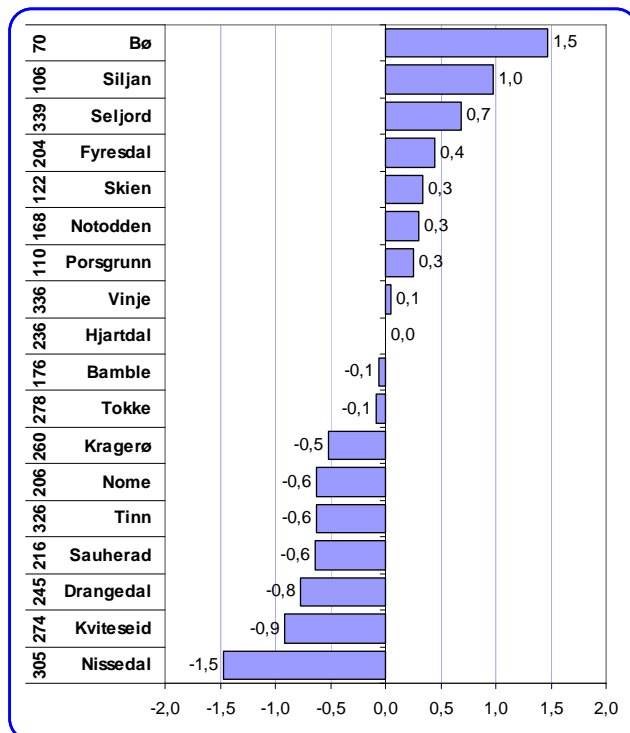
Figuren viser befolkningsendringen i regionene¹ på Østlandet i 2004, og gjennomsnittlig årlig vekstrate de siste ti årene.

Oslo og regionene i Akershus har klart sterkest vekst i befolkningen i 2004. Øvre Romerike har den sterkeste befolkningsveksten av alle regionene i landet i de ti siste årene.

Det er lett å se et klart sentrum/periferi-mønster i befolkningsutviklingen. De ytre distriktsregionene på Østlandet har synkende folketall.

I BTV er Drammensregionen, Sandefjord/Larvik og 9K vekstregionene, ettersom disse har befolkningsvekst høyere enn gjennomsnittet. Grenland, Hallingdal og Midt-Telemark har svak vekst i folketallet.

Vestmar, Midtfylket og Vest-Telemark har nedgang i folketallet.

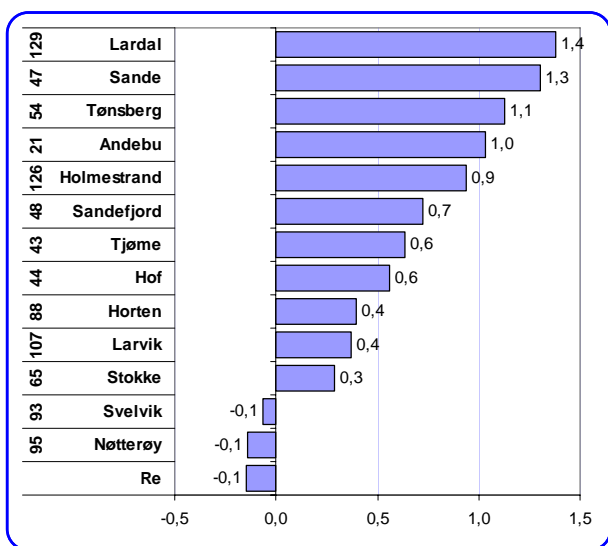
Figur 12: Befolkningsendring i prosent i 2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering blant 433 kommuner mht befolkningsendring siste ti år. Kilde: SSB.

Befolkningsendring i kommunene i Telemark

Figuren viser befolkningsendringen i kommunene i Telemark i 2004.

Omtrent halvparten av kommunene i Telemark hadde vekst i folketallet i 2004. Sterkest vekst hadde Bø, fulgt av Siljan og noe overraskende Seljord. Sistnevnte har hatt den sterkeste nedgangen av alle kommunene i Telemark de ti siste årene.

Størst nedgang i 2004 hadde Nissedal, Kviteseid og Drangedal.

Figur 13: Befolkningsendring i prosent i 2004, for kommunene i Vestfold. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht befolkningsendring siste ti år. Kilde: SSB.

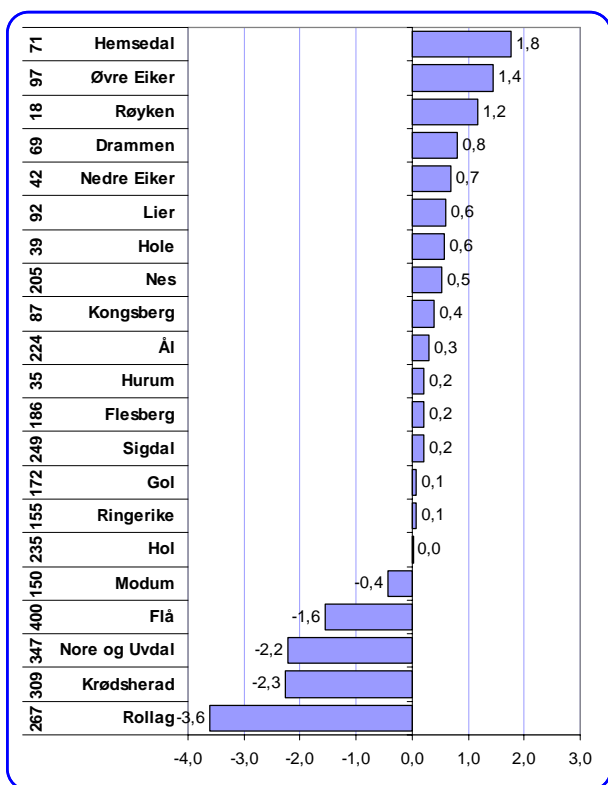
Befolkningsendring i kommunene i Vestfold

Figuren viser befolkningsendringen i kommunene i Vestfold i 2004.

Det er tre kommuner i Vestfold som har nedgang i folketallet i 2004: Re, Nøtterøy og Svelvik. Nedgang i folketallet er "mot normalt" i Vestfold, og ingen kommuner har nedgang i befolkningen i de siste ti årene.

Sterkest vekst i 2004 hadde Lardal, Sande og Tønsberg.

Sterkest vekst de ti siste årene har Andebu.

Figur 14: Befolkningsendring i prosent i 2004, for kommunene i Buskerud. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht befolkningsendring siste ti år. Kilde: SSB.

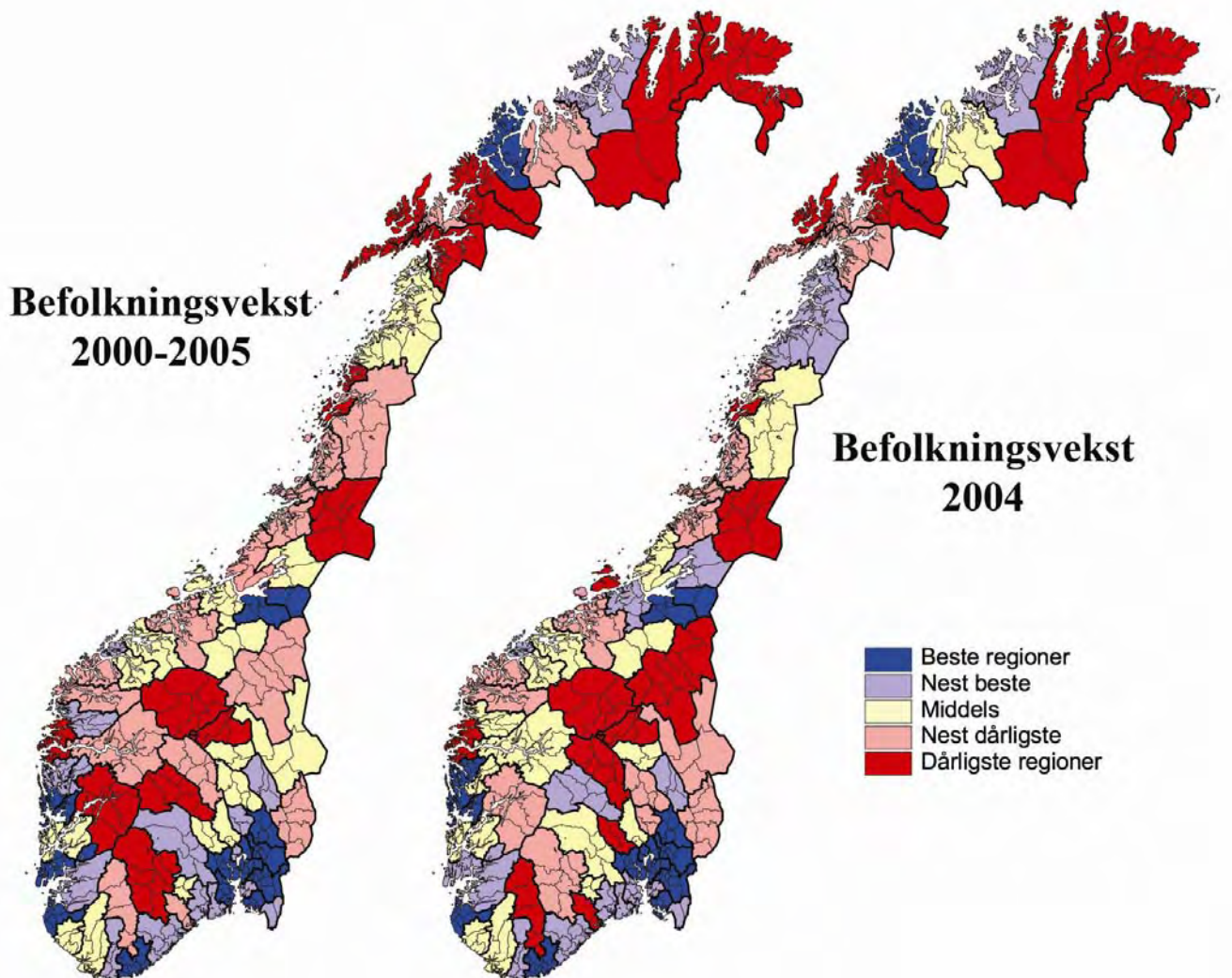
Befolkningsendring i kommunene i Buskerud

Figuren viser befolkningsendringen i kommunene i Buskerud i 2004.

De fleste kommunene i Buskerud hadde vekst i folketallet i 2004. Hemsedal hadde sterkest vekst med 1,8 prosent. Også Øvre Eiker og Røyken hadde vekst over en prosent.

Fem kommuner hadde nedgang. Til gjengjeld hadde enkelte kommuner ganske sterk tilbakegang. Rollag hadde nedgang på 3,6 prosent, mens Krødsherad og Nore og Uvdal hadde nedgang på henholdsvis 2,3 og 2,2 prosent.

Kart med befolkningsvekst i regionene

Befolkningsendringen i regionene i Norge er vist i kartene over. Til venstre vises befolkningsendringen fra 1 jan 2000 til 1 jan 2005, og til høyre vises befolkningsendringen i 2004. De fleste kartene i denne rapporten bruker samme fargeinndeling. Regionene er delt opp i fem grupper² med like mange regioner i hver. Samme systematikk er brukt i kartene som viser variasjoner i kommunene.

De mørke blå regionene har den sterkeste befolkningsveksten. En kan se at dette er regioner rundt de største byene: Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Haugesund, Trondheim og Tromsø. Regioner langt fra disse byene har den sterkeste nedgangen i befolkningen.

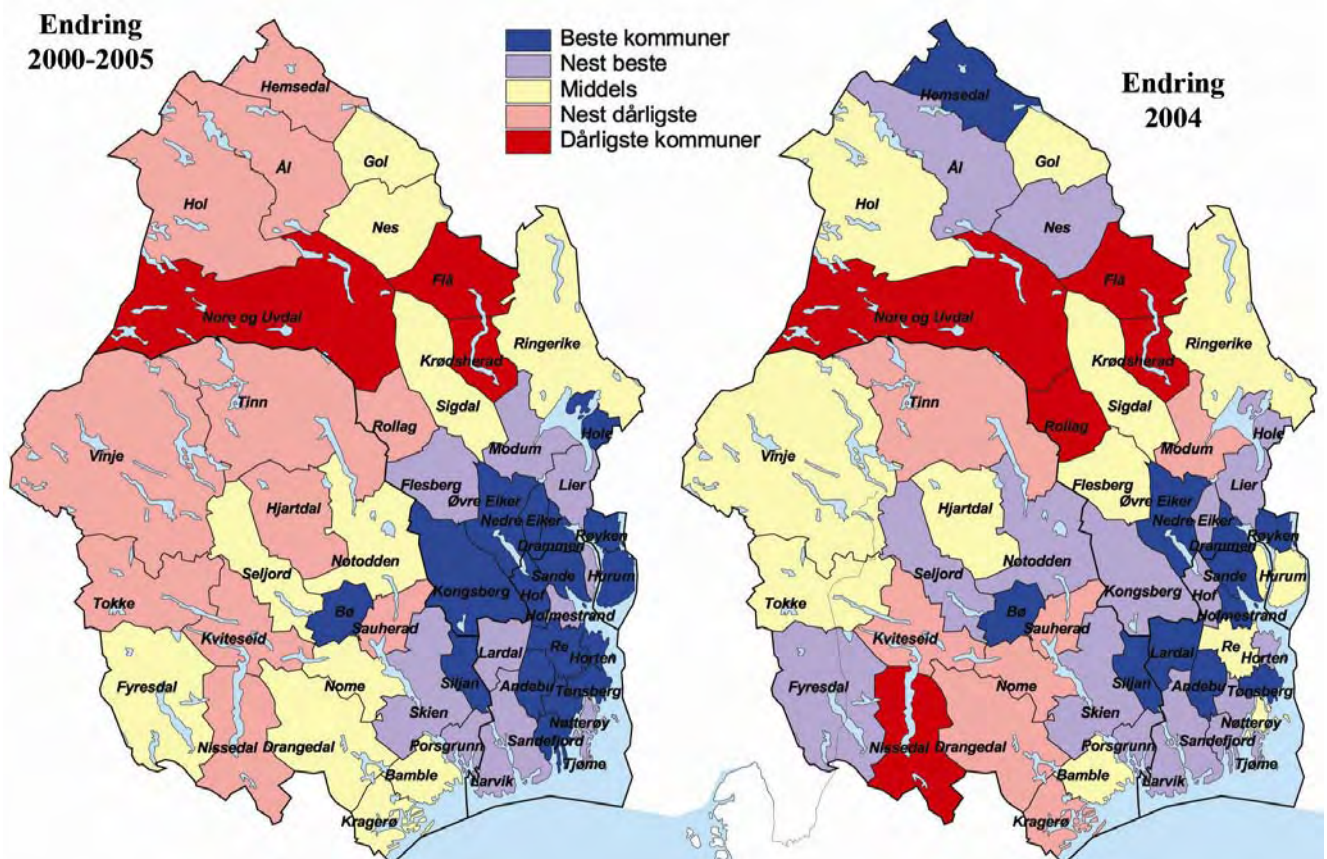
Tendensen i 2004 er ganske lik tendensen fra de siste fem årene, men noen regioner

har en bedre utvikling siste år, som Salten, Innherred, Orkdal og Hallingdal. Hallingdal er den eneste utpregede distriktsregionen som har en klart positiv befolkningsutvikling det siste året.

I siste fem år er det Øvre Romerike som har sterkest vekst i befolkningen, med 12,7 prosent, mens Ytre Helgeland har den sterkeste nedgangen med -5,5 prosent.

I 2004 er det Øygarden utenfor Bergen (kommunene Øygarden, Fjell og Sund) som har sterkest vekst med 2,0 prosent, mens befolkningen i Indre Namdal sank med 1,5 prosent.

Kart med befolkningsvekst i kommunene

Befolkningsendringen i kommunene i BTV er vist i kartene over. Til venstre vises befolkningsendringen fra 1 jan 2000 til 1 jan 2005, og til høyre vises befolkningsendringen i 2004³.

En kan tydelig se at befolkningsveksten er størst i de områdene som ligger nærmest Oslo. Hele Vestfold er et vekstområde, sammen med nedre Buskerud. I Telemark er det bare fire kommuner med over middels vekst. Høgskolekommunen Bø ligger som en øy med sterk vekst, utenfor det sentrale sammenhengende vekstområdet. Andebu har den sterkeste veksten etter 2000, med 8,7 prosent.

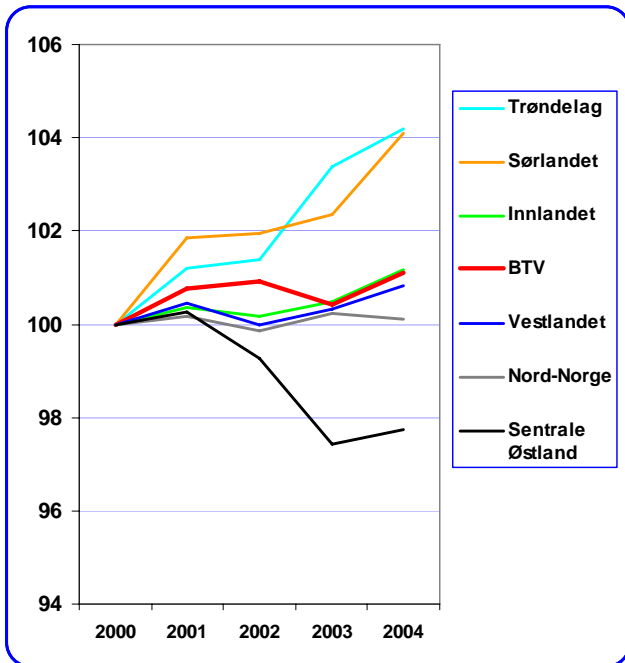
Ytterkantene er preget av befolkningsnedgang. Sterkest befolkningsnedgang etter 2000 er det i Krødsherad, Flå og Nore og Uvdal. Flå har den sterkeste nedgangen i folketallet siden 2000 på nesten 8 prosent.

Dersom vi fokuserer på utviklingen i 2004, som vises i kartet til høyre, er

utviklingen mindre klar. Enkelte distriktskommuner har vekst i folketallet dette året, som Hemsedal, Ål, Nes, Seljord og Fyresdal.

Det er klart at utviklingen i et enkeltår blir noe mer tilfeldig enn utviklingen i en femårsperiode, og en må nok avvente neste års utvikling for å se om dette er en ny tendens i disse kommunene.

Hemsedal har for øvrig den sterkeste befolkningsveksten i BTV i 2004, med 1,8 prosent, mens Rollag har den største nedgangen med 3,6 prosent.

Figur 15: Utvikling av samlet antall sysselsatte, privat og offentlig sektor. Indeksert slik at nivået i 2000=100. Data: SSB.

Sysselsetting

I dette kapitlet presenteres tall for utvikling av sysselsetting⁴. Datagrunnlaget er registerbasert sysselsettingsstatistikk fra SSB.

Utvikling av sysselsetting i landsdelene

Figuren viser hvordan sysselsettingen har utviklet seg i de forskjellige landsdelene. Her er både privat og offentlig sysselsetting tatt med.

Trøndelag og Sørlandet har hatt den sterkeste veksten i sysselsettingen i perioden. I disse landsdelene har antall sysselsatte totalt økt med over fire prosent fra 2000-2004.

I landsdelene Innlandet, BTV, Vestlandet og Nord-Norge har det vært en svak økning. Disse landsdelene har hatt en samlet vekst i sysselsetting på mellom 0 og 0,5 prosent.

Det sentrale Østlandet, med Oslo, Akershus og Østfold har hatt nedgang i samlet sysselsetting i perioden.

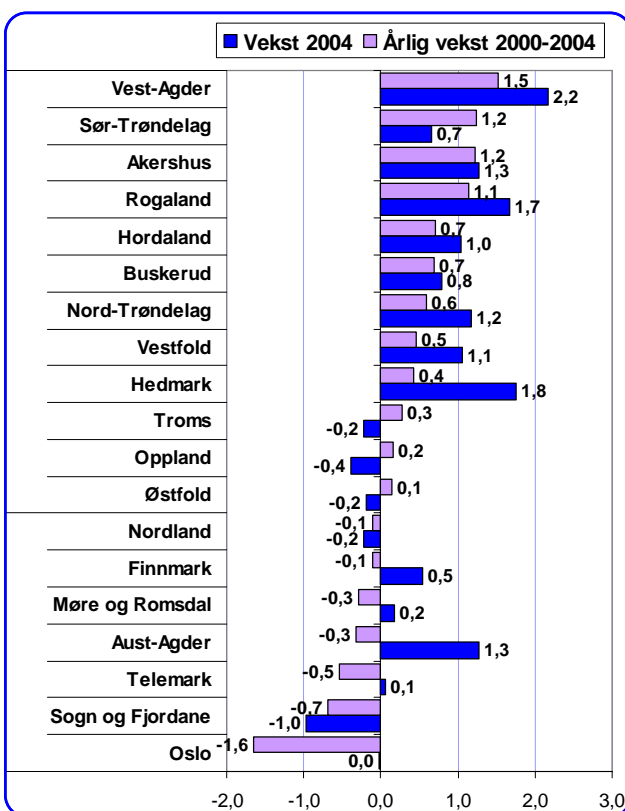
Utvikling av sysselsetting i fylkene

Figuren viser utviklingen av samlet sysselsetting i fylkene.

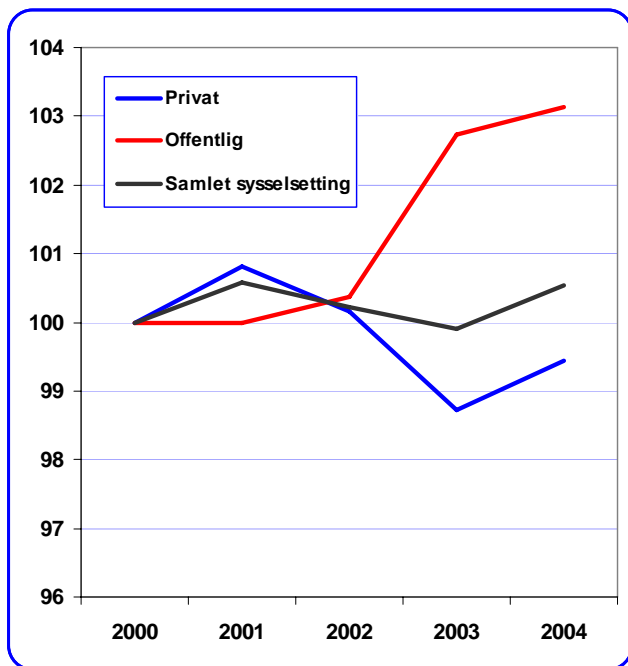
Vest-Agder, Sør-Trøndelag, Akershus og Rogaland har alle hatt en årlig vekstrate på over en prosent fra 2000 til 2004.

Syv fylker har hatt nedgang i den samlede sysselsettingen i denne perioden. Sterkest nedgang har Oslo, som har hatt en årlig nedgang på 1,6 prosent i antall sysselsatte. Også Sogn og Fjordane og Telemark har hatt sterk reduksjon i sysselsettingen.

Buskerud og Vestfold har hatt klar vekst i sysselsettingen, både i 2004 og for hele perioden 2000-2004.

Figur 16: Prosentvis vekst i sysselsetting i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. På landsbasis var veksten 0,5 prosent i 2004, og 0,1 prosent i perioden 2000-2004. Data: SSB.

Figur 17: Utvikling av antall ansatte i privat næringsliv og offentlig sektor i Norge. Indeksert slik at nivået i 2000=100. Data: SSB.

Privat og offentlig sysselsetting

I figuren vises utviklingen i antall sysselsatte i privat og offentlig sektor på landsbasis.

Fra 2000 til 2004 sank antall sysselsatte i privat sektor, selv om det var en viss økning i 2001 og 2004. Nedgangen i perioden tilsvarte 8967 arbeidsplasser, eller 0,6 prosent.

Offentlig sysselsetting har økt hvert år i hele perioden. Fra 2000 til 2004 var økningen på nesten 21 000 sysselsatte. Denne økningen tilsvarer 3,1 prosent.

Utvikling i privat sysselsetting

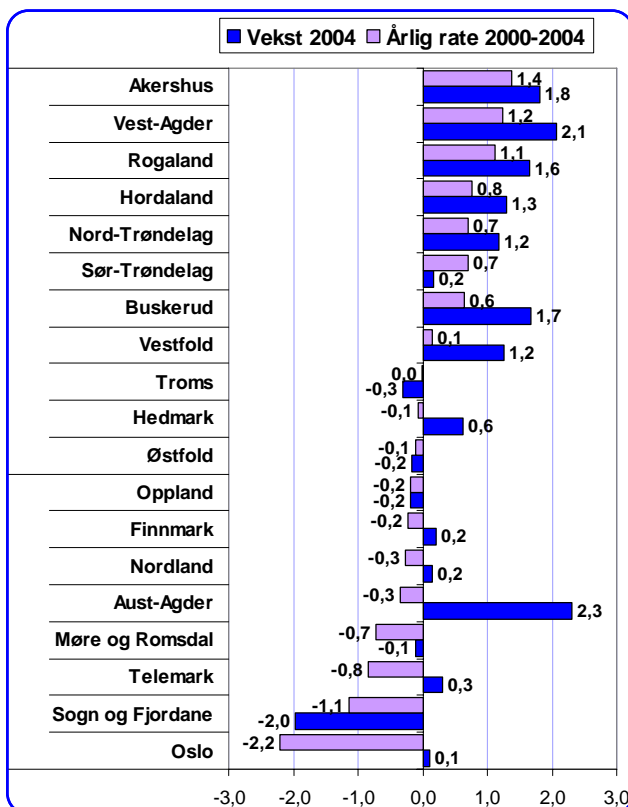
I figuren er utviklingen i privat sysselsetting i 2004, og for perioden 2000-2004 vist for alle fylkene.

Akershus, Vest-Agder og Rogaland har sterkest vekst i sysselsettingen i privat næringsliv med over en prosent årlig vekstrate. Aust-Agder har den sterkeste veksten i 2004, men har nedgang i de foregående årene.

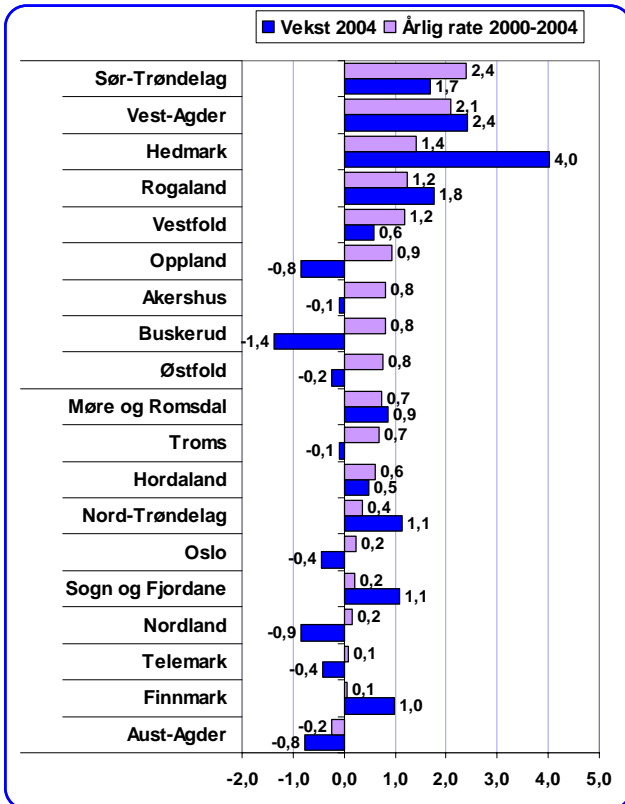
Flertallet av fylkene har nedgang i den private sysselsettingen fra 2000 til 2004. Sterkest nedgang har Oslo, som har mistet 27 894 private arbeidsplasser i disse årene.

Industrifylker som Sogn og Fjordane, Telemark og Møre og Romsdal har også hatt nedgang i den private sysselsettingen i denne perioden. I Telemark sank den private sysselsettingen med 0,8 prosent årlig fra 2000 til 2004.

Buskerud har hatt vekst i privat sysselsetting på 0,6 prosent i perioden, mens Vestfold hadde 0,1 prosent.

Figur 18: Prosentvis vekst i antall sysselsatte i privat sektor i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. Data: SSB.

Figur 19: Prosentvis vekst i antall sysselsatte i offentlig sektor i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. Data: SSB.

Utvikling i offentlig sysselsetting

I figuren er utviklingen i offentlig sysselsetting i 2004, og for perioden 2000-2004 vist for alle fylkene.

Sør-Trøndelag, Vest-Agder og Hedmark har sterkest vekst i denne perioden.

Aust-Agder er alene om å ha nedgang i antall offentlig ansatte i denne perioden.

Vestfold hadde størst økning i offentlig sysselsetting i BTV i perioden med årlig vekstrate på 1,2 prosent. Buskerud har vekstrate på 0,8 prosent i perioden, men en nedgang i 2004.

Telemark har så vidt vekst i offentlige ansatte fra 2000 til 2004, men 0,1 prosent årlig vekst, men en nedgang i 2004 på 0,4 prosent.

Utvikling i sysselsetting i ulike bransjer

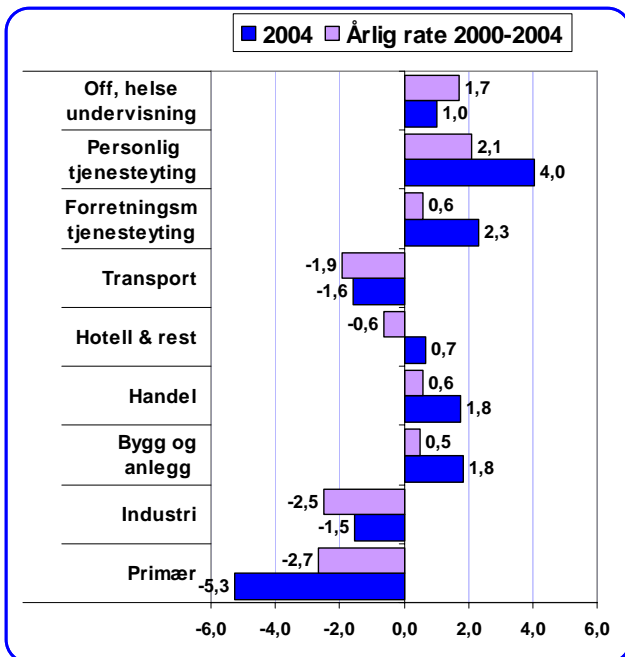
Figuren viser vekstrater i sysselsettingen i ulike bransjer, for 2004 og hele perioden 2000-2004. Både privat og offentlig sysselsetting er med.

Personlig tjenesteyting har den sterkeste veksten, både i 2004 og i hele perioden under ett. Offentlig administrasjon, helse og undervisning har også høy vekst i antall sysselsatte.

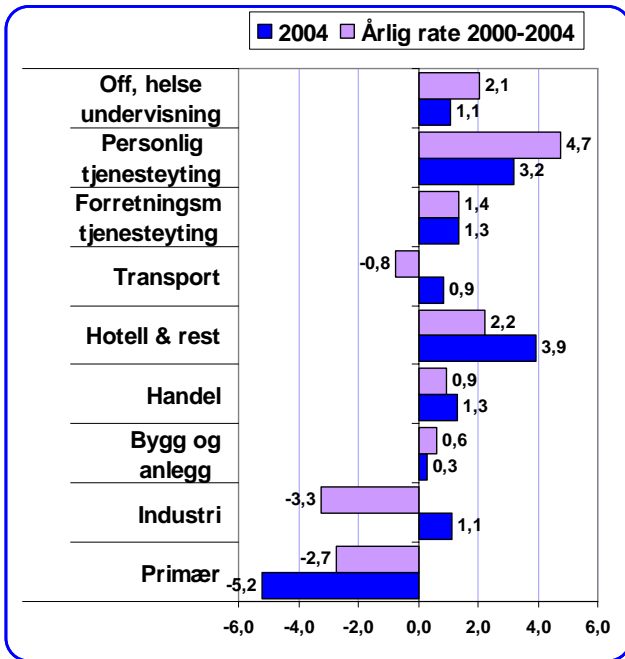
Andre bransjer i vekst er forretningsmessig tjenesteyting, handel og bygg og anlegg.

Hotell og restaurant har vekst i 2004, men nedgang i de foregående årene.

Transport, industri og primærnæringene (landbruk og fisk) har hatt kraftig nedgang i denne perioden.

Figur 20: Prosentvis vekst i antall sysselsatte i hele landet i ulike hovedbransjer i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. Data: SSB.

Figur 21: Prosentvis vekst i antall sysselsatte i Vestfold i ulike hovedbransjer i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. Data: SSB.

Utvikling i ulike bransjer i Vestfold

Utviklingen av sysselsettingen i de ulike bransjene i Vestfold er vist i figuren.

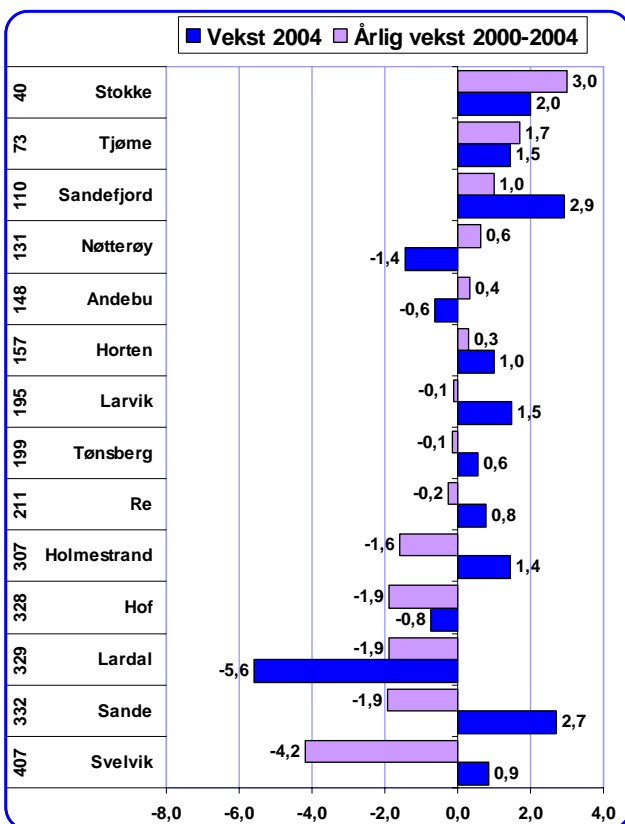
Personlig tjenesteyting er den bransjen som har hatt sterkest vekst i Vestfold i perioden 2000-2004.

Vestfold har også hatt en sterk vekst i hotell og restaurantbransjen i perioden, i motsetning til ellers i landet.

Ellers har offentlig virksomhet, forretningsmessig tjenesteyting, handel og bygg og anlegg også økt antall sysselsatte i perioden.

Antall industriansatte gikk ned fra 2000 til 2003, men økte igjen i 2004.

Primærnæringene var eneste bransje med nedgang i sysselsettingen i Vestfold i 2004.

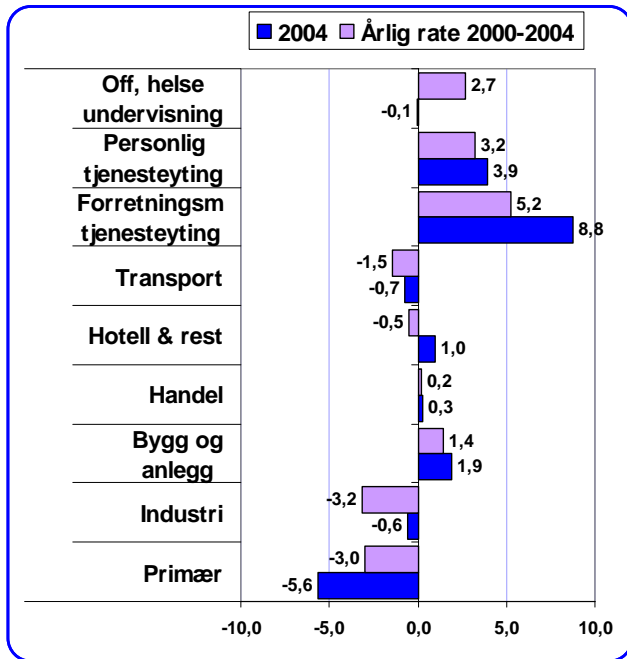
Figur 22: Prosentvis vekst i antall sysselsatte i privat sektor i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht vekst siste fem år. Data: SSB.

Utvikling i privat sysselsetting i kommunene i Vestfold

Figuren viser utviklingen i antall sysselsatte i privat næringsliv i kommunene i Vestfold i 2004 og for perioden 2000-2004.

Stokke, Tjøme og Sandefjord har den sterkeste økningen i antall private arbeidsplasser i perioden. Sandefjord hadde også den største økningen i privat sysselsetting i 2004, med 2,9 prosent.

Svelvik, Sande, Lardal og Hof har hatt størst nedgang i private arbeidsplasser i Vestfold.

Figur 23: Prosentvis vekst i antall sysselsatte i Buskerud i ulike hovedbransjer i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. Data: SSB.

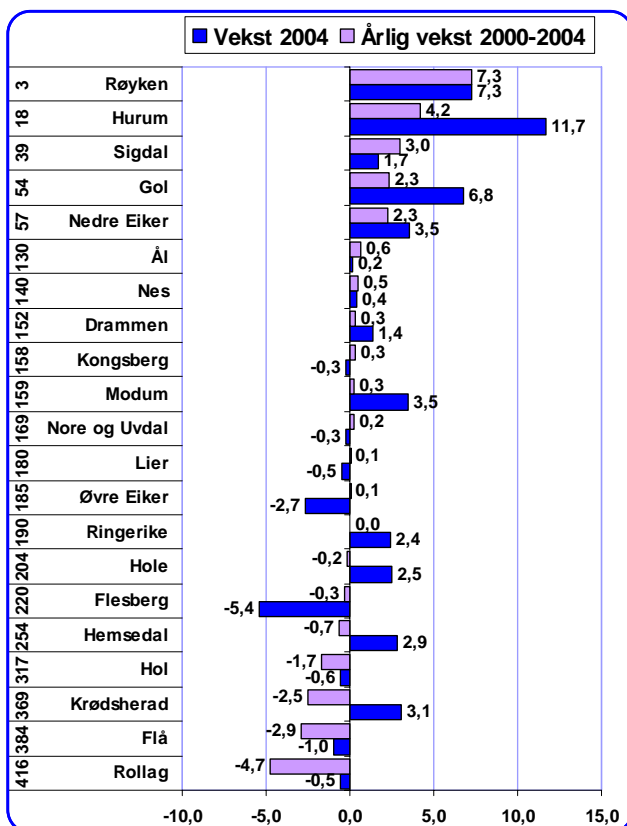
Utvikling i ulike bransjer i Buskerud

Utviklingen av sysselsettingen i de ulike bransjene i Buskerud er vist i figuren.

Forretningsmessig tjenesteyting er den bransjen som har hatt sterkest vekst i Buskerud i perioden 2000-2004, og i denne bransjen var det også svært sterk vekst i 2004.

Personlig tjenesteyting, offentlig virksomhet og bygg og anlegg har også hatt vekst i antall sysselsatte fra 2000-2004.

Transportbransjen, industri og landbruket har synkende sysselsetting i Buskerud. De samme bransjene sysselsetter også stadig færre personer på landsbasis.

Figur 24: Prosentvis vekst i antall sysselsatte i privat sektor i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht vekst siste fem år. Data: SSB.

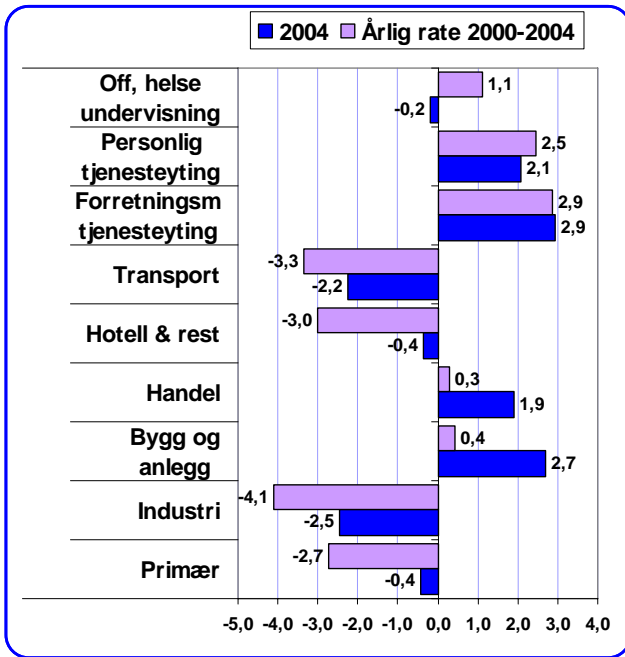
Utvikling i privat sysselsetting i kommunene i Buskerud

Figuren viser utviklingen i antall sysselsatte i privat næringsliv i kommunene i Buskerud i 2004 og for perioden 2000-2004.

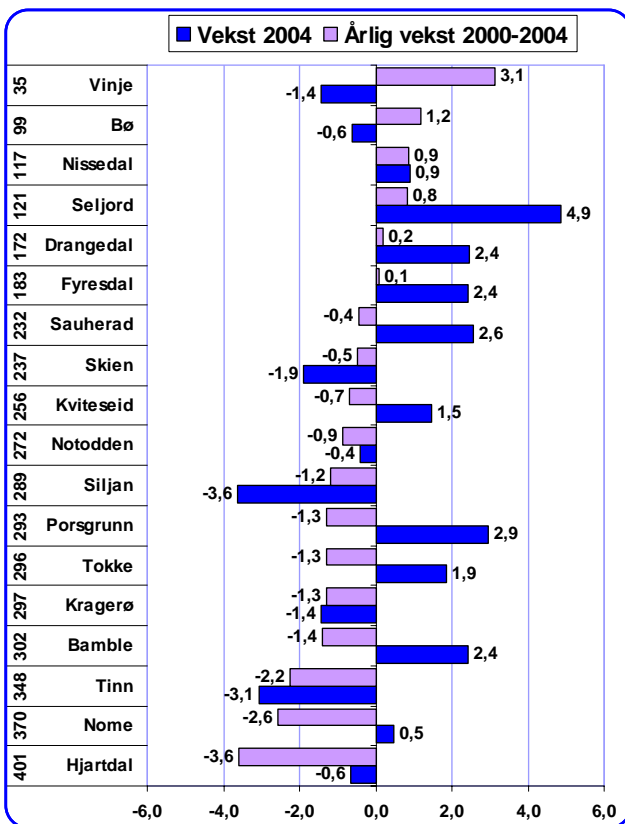
Røyken, Hurum og Sigdal har den sterkeste økningen i antall private arbeidsplasser i perioden. Veksten i private arbeidsplasser i Røyken fra 2000 til 2004 er den tredje høyeste av alle kommuner i landet.

Rollag, Flå og Krødsherad har hatt størst nedgang i private arbeidsplasser i Buskerud.

Flertallet av kommunene i Buskerud har vekst i privat sysselsetting fra 2000 til 2004, mens på landsbasis har flertallet nedgang i den private sysselsettingen.

Figur 25: Prosentvis vekst i antall sysselsatte i Telemark i ulike hovedbransjer i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. Data: SSB.

Figur 26: Prosentvis vekst i antall sysselsatte i privat sektor i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht vekst siste fem år. Data: SSB.

Utvikling i ulike bransjer i Telemark

Utviklingen av sysselsettingen i de ulike bransjene i Telemark er vist i figuren.

Forretningsmessig tjenesteyting er den bransjen som har hatt sterkest vekst i Telemark i perioden 2000-2004, og i denne bransjen var det også sterk vekst i 2004.

Personlig tjenesteyting, offentlig virksomhet, handel og bygg og anlegg har også hatt vekst i antall sysselsatte fra 2000-2004 i Telemark som i landet ellers.

Hotell og restaurantnæringen i Telemark har hatt sterk nedgang i sysselsettingen fra 2000 til 2004. Nedgangen har vært mye sterkere enn på landsbasis.

Transportbransjen, industrien og landbruket har synkende sysselsetting i Telemark. De samme bransjene sysselsetter også stadig færre personer på landsbasis. Nedgangen i industrisysselsettingen har imidlertid vært sterkere i Telemark enn ellers i landet.

Utvikling i privat sysselsetting i kommunene i Telemark

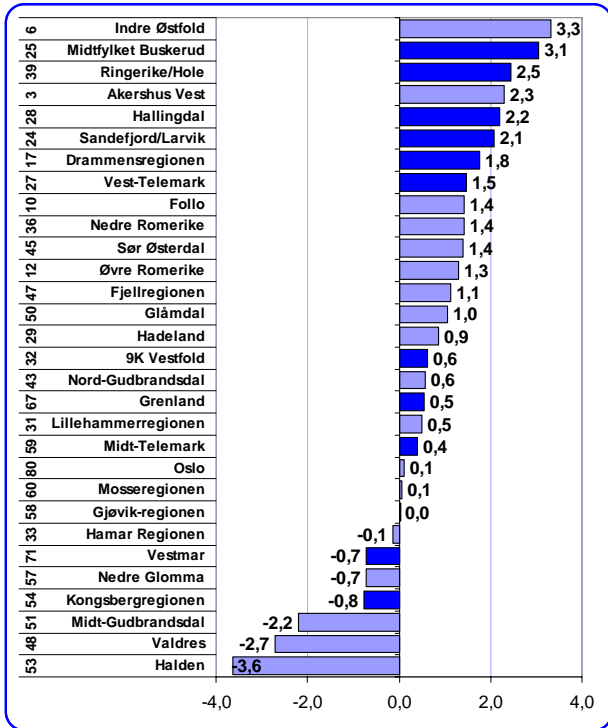
Figuren viser utviklingen i antall sysselsatte i privat næringsliv i kommunene i Telemark i 2004 og for perioden 2000-2004.

Vinje, Bø og Nissedal har den sterkeste økningen i antall private arbeidsplasser i perioden. Seljord har den sterkeste økningen i privat sysselsetting for 2004 alene.

Hjartdal, Nome og Tinn har hatt størst nedgang i private arbeidsplasser i Telemark.

Flertallet av kommunene i Telemark har nedgang i privat sysselsetting fra 2000 til 2004, bare seks kommuner har vekst.

Store kommuner som Skien, Porsgrunn, Notodden og Kragerø har alle nedgang i den private sysselsettingen.

Figur 27: Vekst i privat sysselsetting i 2004. Regionens rangering mht årlig vekst i 2000-2004 er angitt med tallet til venstre. Data: SSB.

Utvikling i privat sysselsetting i regionene

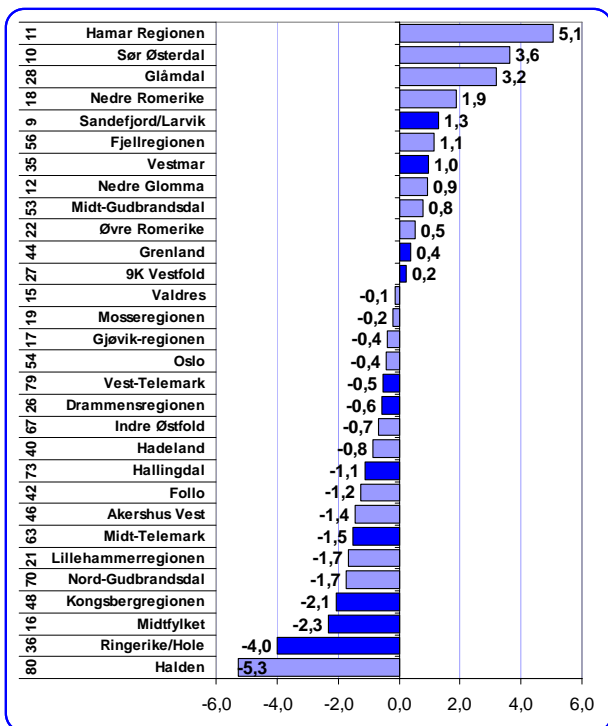
Figuren viser prosentvis vekst i privat sysselsetting i regionene på Østlandet for 2004.

Indre Østfold og Midtfylket Buskerud har sterkest vekst blant regionene på Østlandet.

Halden, Valdres og Midt-Gudbrandsdalen har sterkest nedgang i privat sysselsetting på Østlandet i 2004.

Mange regioner i BTV hadde vekst i den private sysselsettingen i 2004. I tillegg til Midtfylket, var det også sterk vekst i Ringerike/Hole, Hallingdal, Sandefjord-/Larvik, Drammensregionen og Vest-Telemark.

Det var bare Vestmar og Kongsbergregionen som hadde nedgang i den private sysselsettingen i 2004.

Figur 28: Vekst i offentlig sysselsetting i 2004. Regionens rangering mht årlig vekst i 2000-2004 er angitt med tallet til venstre. Data: SSB.

Utvikling i offentlig sysselsetting i regionene

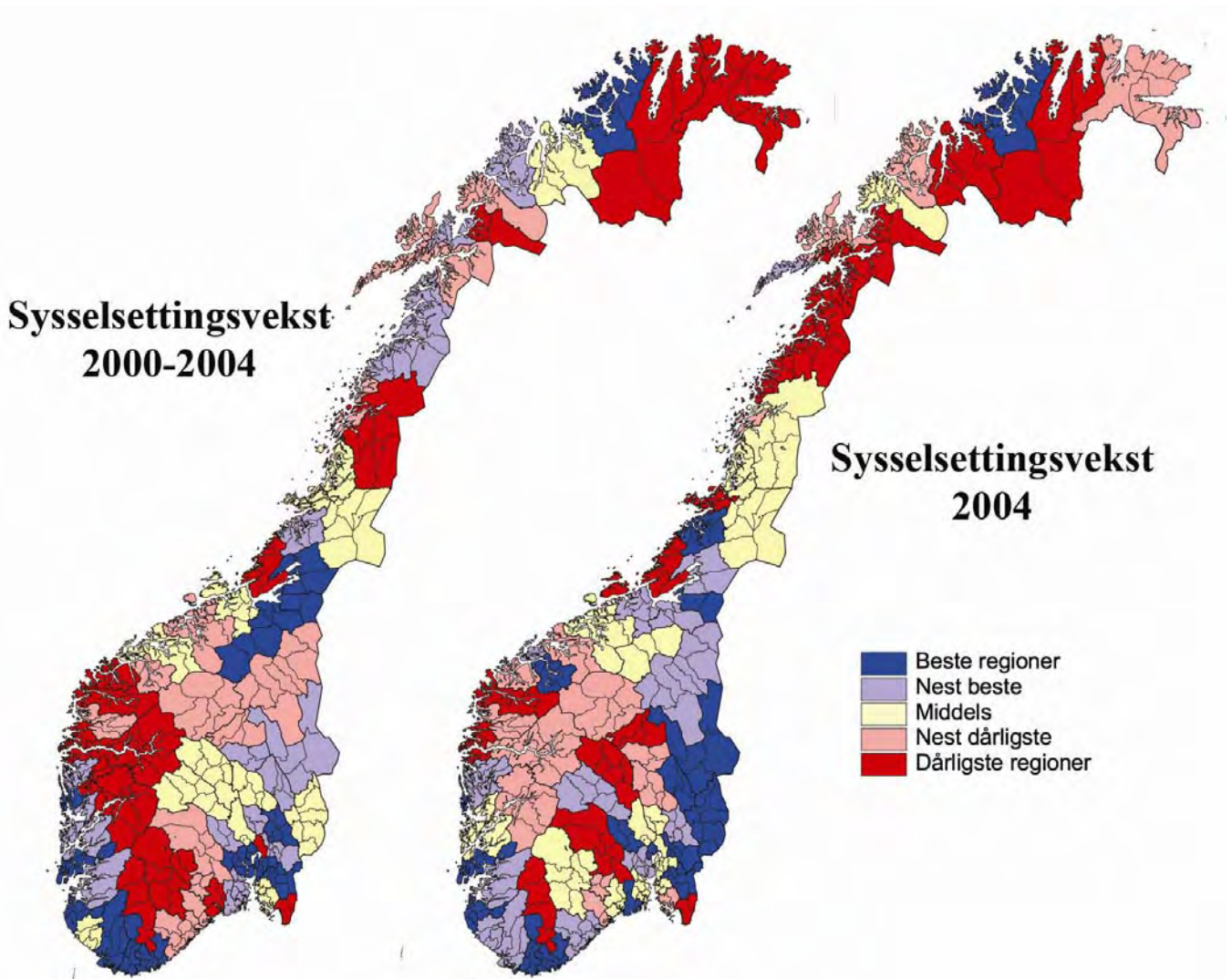
Figuren viser prosentvis vekst i offentlig sysselsetting på Østlandet for 2004.

Hamarregionen, Sør Østerdal og Glåmdal har alle sterk vekst i offentlig sysselsetting i 2004, mens Haldenregionen hadde den sterkeste nedgangen.

Fire av regionene i BTV hadde vekst i offentlig sysselsetting i 2004: Sandefjord/Larvik, Vestmar, Grenland og 9K.

De andre regionene i BTV hadde nedgang i offentlig sysselsetting. Særlig sterk var nedgangen i Ringerike/Hole, Midtfylket og Kongsbergregionen.

Kart med sysselsettingsvekst i regioner

Veksten i den samlede sysselsettingen i regionene i Norge er vist i kartene over. Til venstre vises veksten fra 2000 til 2004, og til høyre vises sysselsettingsveksten i 2004.

I kartet til venstre ser vi at Oslo er markert med rødt. Oslo var den regionen i landet med størst prosentvis nedgang i sysselsettingen i perioden 2000-2004. Regionene rundt Oslo har imidlertid hatt vekst i antall sysselsatte.

Mange regioner i Agder, Rogaland og rundt Bergen har hatt vekst i sysselsettingen i de siste fem årene.

De sentrale trøndelagsregionene har også hatt god vekst i den samlede sysselsettingen og enkelte regioner i Nord-Norge

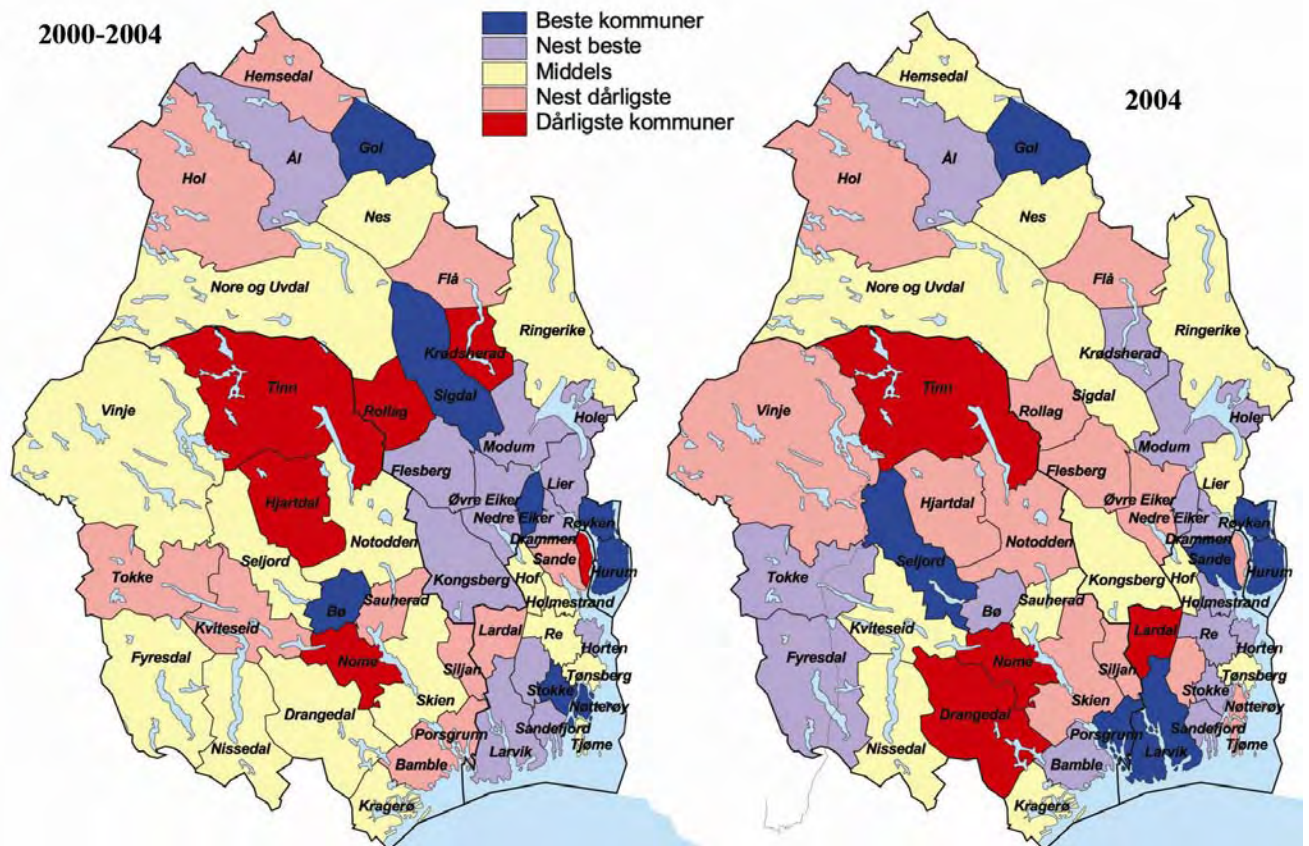
som Salten, Ofoten, Tromsø og Vest-Finnmark.

Alle regionene i Hedmark hadde vekst i sysselsettingen i 2004.

Fjellområdene i Sør-Norge har mange regioner med nedgang i sysselsettingen, sammen med mange i Nord-Norge

For mange regioner har vekst i sysselsetting og vekst i befolkning likt fortegn. Klare unntak er Oslo, Halden, Grenland og deler av Hedmark.

Kart med sysselsettingsvekst i kommuner

Veksten i den samlede sysselsettingen i kommunene i BTV er vist i kartene over. Til venstre vises veksten fra 2000 til 2004, og til høyre vises sysselsettingsveksten i 2004.

En kan se at de sentrale Oslonære kommuner generelt har en bedre utvikling enn periferien i BTV. Bildet er imidlertid mindre entydig for sysselsettingen enn befolkningen.

Enkelte av de sentralt beliggende kommunene har en dårlig utvikling av sysselsettingen i perioden 2000-2004, som Svelvik og Sande. En del Vestfoldkommuner er middels, til tross for sterk vekst i folketallet.

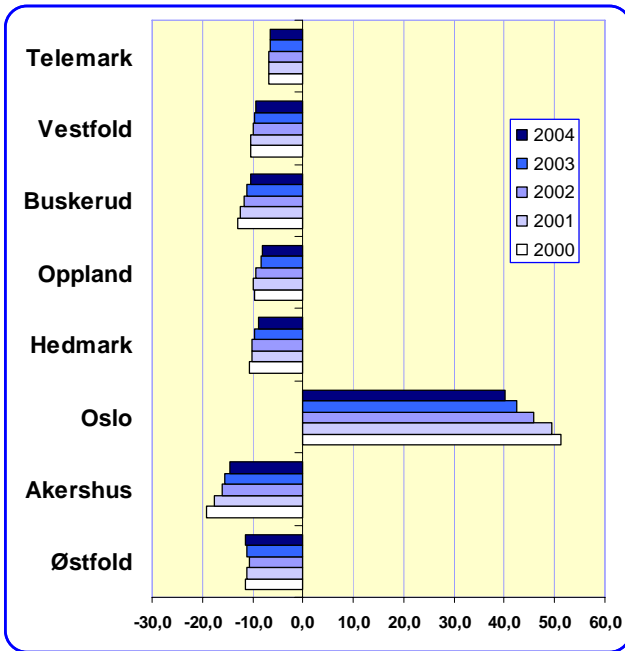
Samtidig har utkantkommuner som Gol og Ål sterk vekst i sysselsettingen etter 2000.

Røyken har sterkest vekst etter 2000, med 16,8 prosent, mens Rollag har sterkest nedgang med 17,3 prosent.

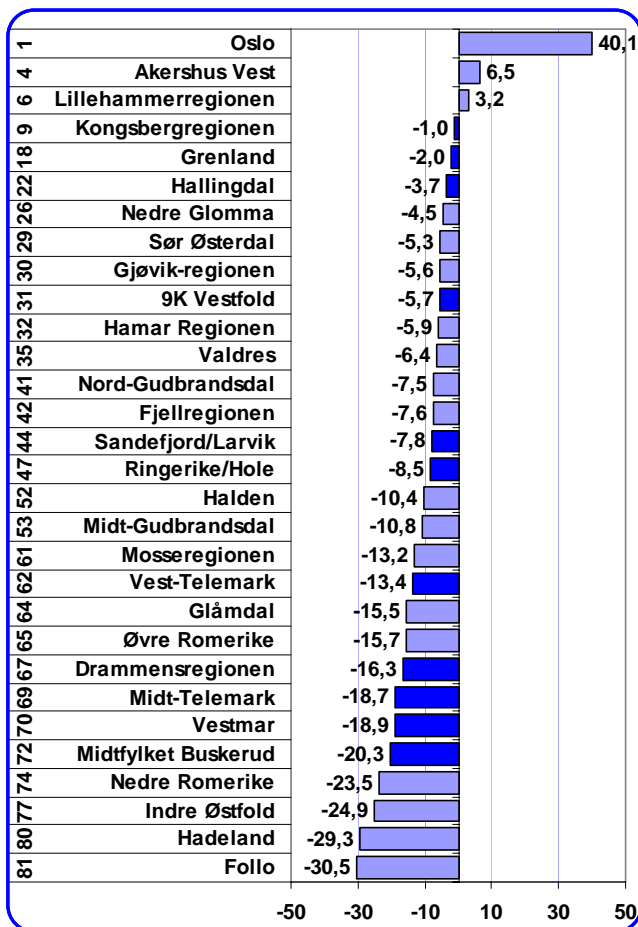
Ser vi på utviklingen i 2004, er bildet mer uklart. Flere kommuner i utkanten har vekst, som Fyresdal, Tokke og Seljord.

Sterkest vekst i sysselsettingen i 2004 var det i Hurum kommune, med 9,1 prosent, som også var sterkest vekst av alle kommunene i landet.

Lardal hadde størst nedgang med 6 prosent.

Figur 29: Nettoppendling, antall som pendler inn til området minus antall som pendler ut, i prosent av antall arbeidstakere. Data: SSB.

Figur 30: Nettoppendling i regionene på Østlandet i 2004. Tallene til venstre angir regionens rangering mht nettoppendling. Data: SSB.

Pendling og arbeidsmarked

Pendling på Østlandet

Pendlingsmønsteret på Østlandet består i at folk trekker inn mot sentrum fra utkantene. Oslo har et overskudd på arbeidsplasser på nesten 110 000 i 2004 (fjerde kvartal). De nærmeste områdene, spesielt i Akershus, har størst netto utpendling til Oslo.

De siste to årene har netto innpendling til Oslo blitt sterkt redusert. I 2000 var netto innpendling til Oslo på nesten 140 000. Dette tallet har blitt redusert med nesten 30.000 på tre år. Dette henger naturligvis sammen med at antall arbeidsplasser i Oslo har gått ned i samme periode.

De andre fylkene har netto utpendling. Netto utpendling har imidlertid blitt redusert i perioden. Akershus hadde den største reduksjonen fra 19,2 i 2000 til 14,7 prosent i 2004.

Nettoppendling i regionene

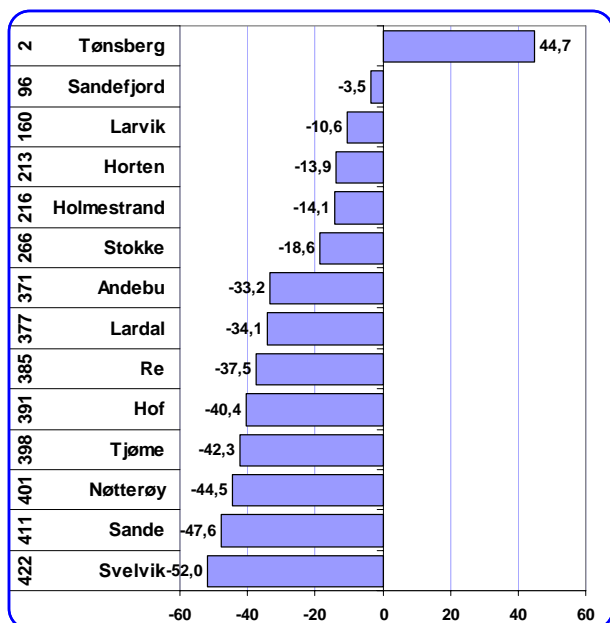
I figuren er regionene på Østlandet rangert etter netto pendling, det vil si antall som pendler inn til regionen minus de som pendler ut av regionen i prosent av antall arbeidstakere i regionen.

Oslo har klart størst netto innpendling av alle regionene i Norge. På Østlandet er det bare to regioner til som har netto innpendling: Akershus Vest og Lillehammerregionen. På landsbasis er det bare syv regioner som har netto innpendling.

I BTV har regioner som Kongsberg-regionen, Grenland og Hallingdal nesten like mange som pendler inn som ut.

9K, Sandefjord/Larvik og Ringerike/Hole har moderat utpendling, mens Drammensregionen, Midt-Telemark, Vestmar og Midtfylket har ganske stor netto utpendling.

Nettopendling i kommunene i Vestfold

Figur 31: Nettopendling i kommunene i Vestfold i 2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht nettopendling. Data: SSB.

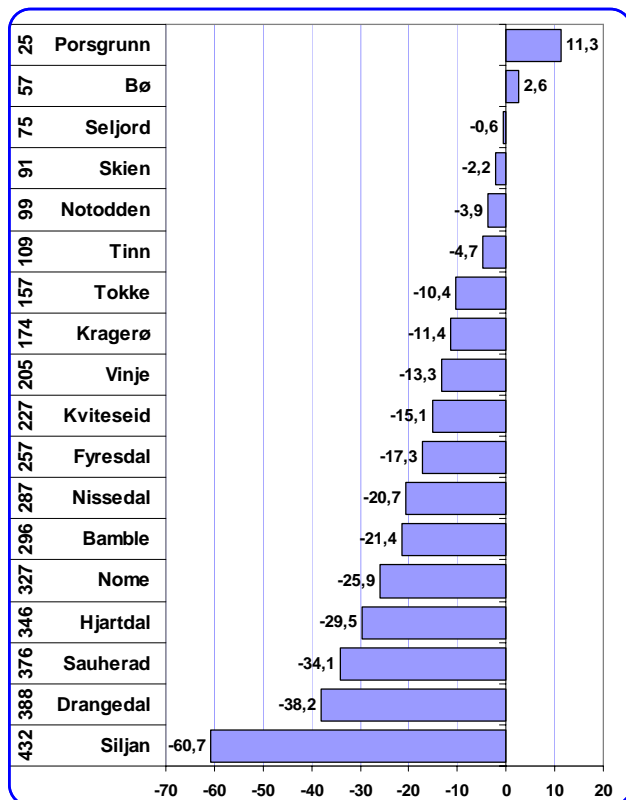
I figuren er kommunene i Vestfold rangert etter netto pendling. Det vil si antall som pendler inn til regionen minus de som pendler ut av regionen i prosent av antall arbeidstakere i regionen.

Tønsberg er eneste kommune i Vestfold som har flere arbeidsplasser enn arbeidstakere. Til gjengjeld har Tønsberg den neste største netto innpendlingen i landet, etter Ullensaker kommune. Det er 44,7 prosent flere arbeidsplasser i Tønsberg enn det er yrkesaktive.

Sandefjord har nesten balanse i arbeidsmarkedet, og har et underskudd på 3,5 prosent, mens Larvik har et underskudd på arbeidsplasser tilsvarende 10,6 prosent av de yrkesaktive.

Mange kommuner i Vestfold har stor utpendling. I Svelvik tilsvares antall arbeidsplasser mindre enn halvparten av antall yrkesaktive.

Nettopendling i kommunene i Telemark

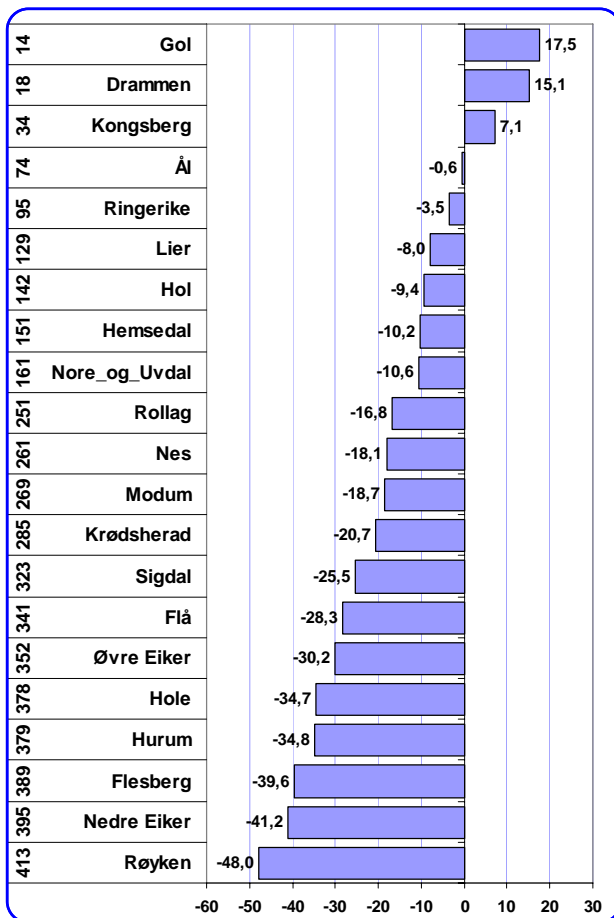

Figur 32: Figur 16: Nettopendling i kommunene i Telemark i 2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht nettopendling. Data: SSB.

I figuren er kommunene i Telemark rangert etter netto pendling.

Det er bare Porsgrunn og Bø som har overskudd på arbeidsplasser. Porsgrunn har tradisjonelt hatt mange arbeidsplasser, men netto innpendling til Porsgrunn har sunket litt de siste årene, ettersom de store industriselskapene har rasjonalisert. Bø fikk netto innpendling først i 2003, og har tidligere hatt underskudd på arbeidsplasser. Også Seljord og Skien har økende antall arbeidsplasser, og vil få netto innpendling hvis tendensen holder seg de neste årene.

Siljan har nest størst netto utpendling av alle kommunene i landet, bare Rælingen har større underskudd. Også arbeidstakere i kommuner som Drangedal, Sauherad og Hjartdal er sterkt avhengig av pendling.

Figur 33: Nettopendling i kommunene i Buskerud i 2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht nettopendling. Data: SSB..

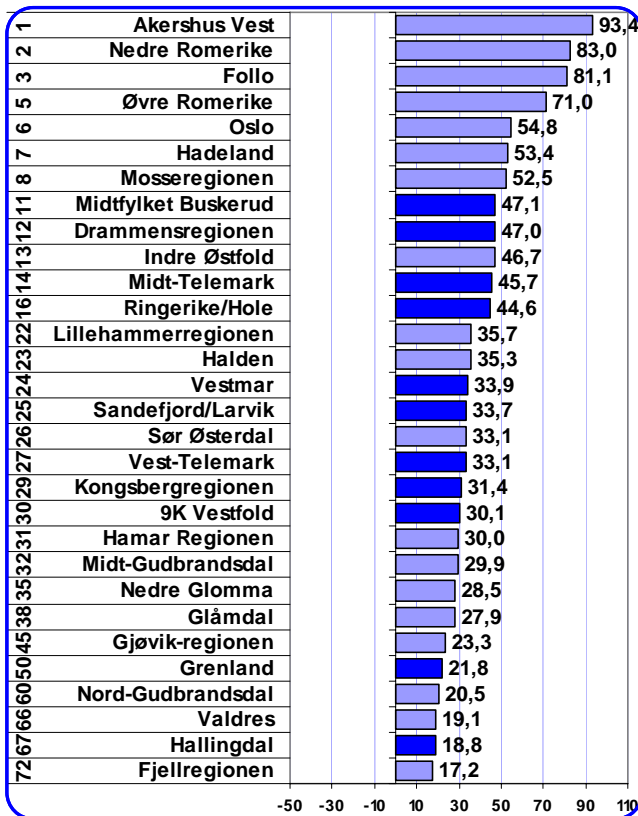
Nettopendling i kommunene i Buskerud

I figuren er kommunene i Buskerud rangert etter netto pendling.

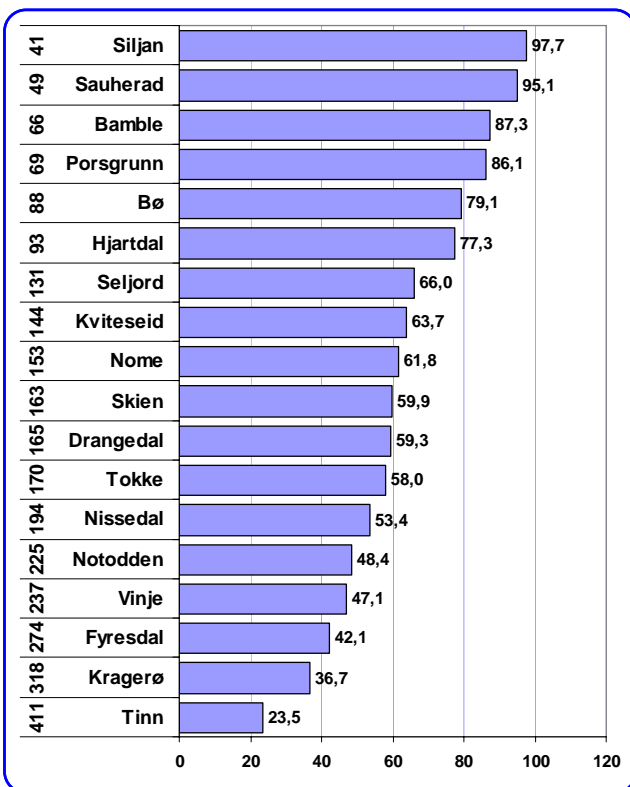
Det er tre kommuner i Buskerud som har flere arbeidsplasser enn arbeidstakere: Gol, Drammen og Kongsberg.

Ål og Ringerike har nesten balanse, og i begge kommunene har antall arbeidsplasser økt i de siste årene. Dermed kan disse kommunene få overskudd på arbeidsplasser i de neste årene, hvis tendensen holder seg.

Mange kommuner i Buskerud har stor utpendling. Høyest netto utpendling er det i Røyken, hvor antall arbeidsplasser tilsvarer 48 prosent av antall yrkesaktive.

Figur 34: Prosentvis andel utpendling pluss prosentvis andel innpendling. Tallene til venstre er regionens rangering blant 81 regioner. Data: SSB.

Figur 35: Prosentvis andel utpendling pluss prosentvis andel innpendling i 2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht arbeidsmarkedsintegrasjon i 2004. Data: SSB.

Arbeidsmarkedsintegrasjon

Vi kan gi et mål på graden av integrasjon mellom arbeidsmarkedet i en region med arbeidsmarkedet i omkringliggende områder ved å se på den relative størrelsen på inn- og utpendling.

I figuren er den relative størrelsen på inn- og utpendling summert, og regionene på Østlandet rangert etter graden av integrasjon i arbeidsmarkedet.

Oslo og de omkringliggende regionene har størst grad av integrasjon i arbeidsmarkedene av alle regioner i Norge.

De mest integrerte regionene i BTV, som Midtfylket, Drammensregionen, Midt-Telemark og Ringerike/Hole har alle en høy grad av innpendling sammenliknet med andre regioner i Norge.

Gjennomsnittet blant regioner i landet er 25 prosent. Det er bare seks av regionene på Østlandet som ligger under dette, blant annet Grenland og Hallingdal i BTV.

Arbeidsmarkedsintegrasjon kommunene i Telemark

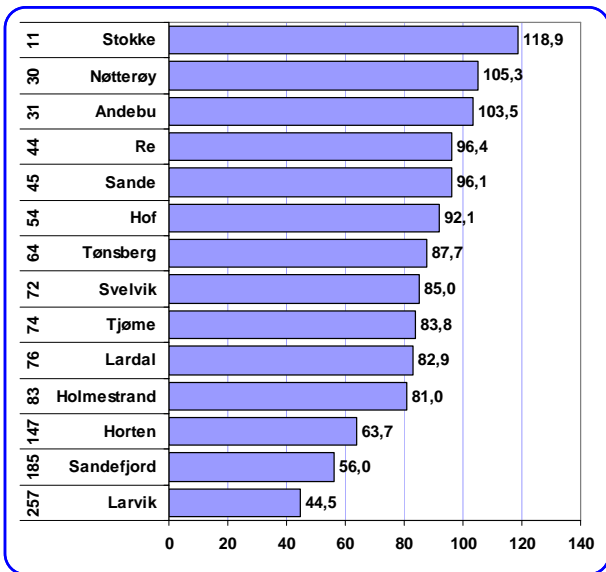
Graden av arbeidsmarkedsintegrasjon henger sammen med områdets størrelse, og hvor mange arbeidsplasser og arbeidstakere som er lokalisert i nærheten.

En geografisk liten kommune med få innbyggere som ligger nær store kommuner med mange arbeidsplasser vil få høy grad av integrasjon.

Siljan og Sauherad er eksempler på slike kommuner i Telemark. Også kommuner som Bamble, Porsgrunn, Bø og Hjartdal har mye inn- og utpendling.

Arbeidsmarkedet i Tinn kommune har svært liten grad av integrasjon med andre arbeidsmarked. Det kommer av store avstander, og at omlandet har lite arbeidsplasser.

Ellers kan en merke seg at kommunene i Grenland har en høy grad av integrasjon seg imellom, selv om regionen Grenland har liten grad av integrasjon.

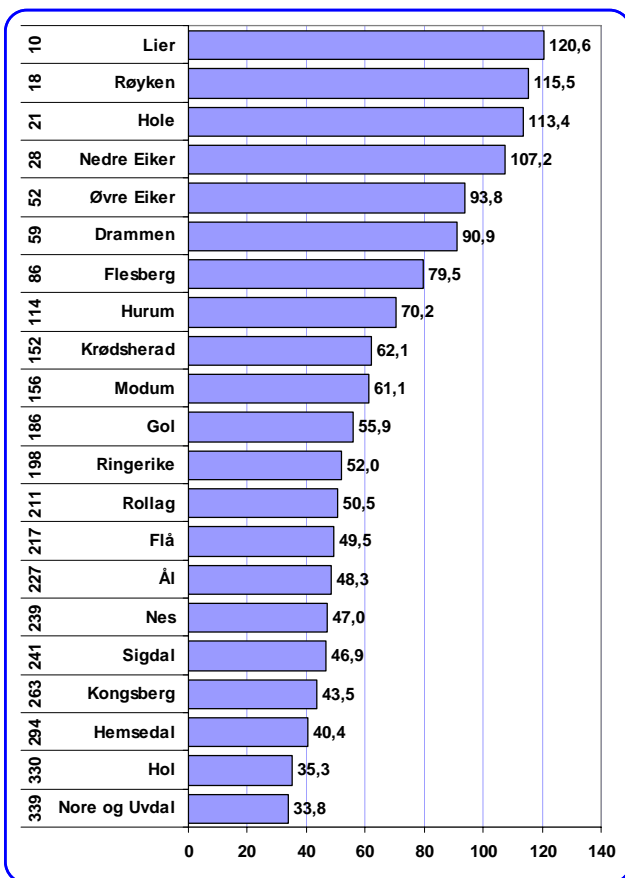
Figur 36: Prosentvis andel utpendling pluss prosentvis andel innpendling i 2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht arbeidsmarkedsintegrasjon i 2004. Data: SSB.

Arbeidsmarkedsintegrasjon kommunene i Vestfold

Kommunene i Vestfold er rangert etter graden av integrasjon i figuren til venstre.

Stokke, Nøtterøy og Andebu har høyest grad av integrasjon. I disse kommunene er summen av inn- og utpendling over 100. Dette tilsvarer at mer enn halvparten pendler ut, samtidig som med enn halvparten av arbeidsplassene er besatt av innpendlere.

Larvik er eneste kommune i Vestfold som har lavere grad av arbeidsmarkedsintegrasjon enn gjennomsnittet av norske kommuner. Det kan en se av at Larvik er rangert som nr 257 av 433 kommuner.

Figur 37: Prosentvis andel utpendling pluss prosentvis andel innpendling i 2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht arbeidsmarkedsintegrasjon i 2004. Data: SSB.

Arbeidsmarkedsintegrasjon kommunene i Buskerud

Graden av arbeidsmarkedsintegrasjon i kommunene i Buskerud er vist i figuren til venstre.

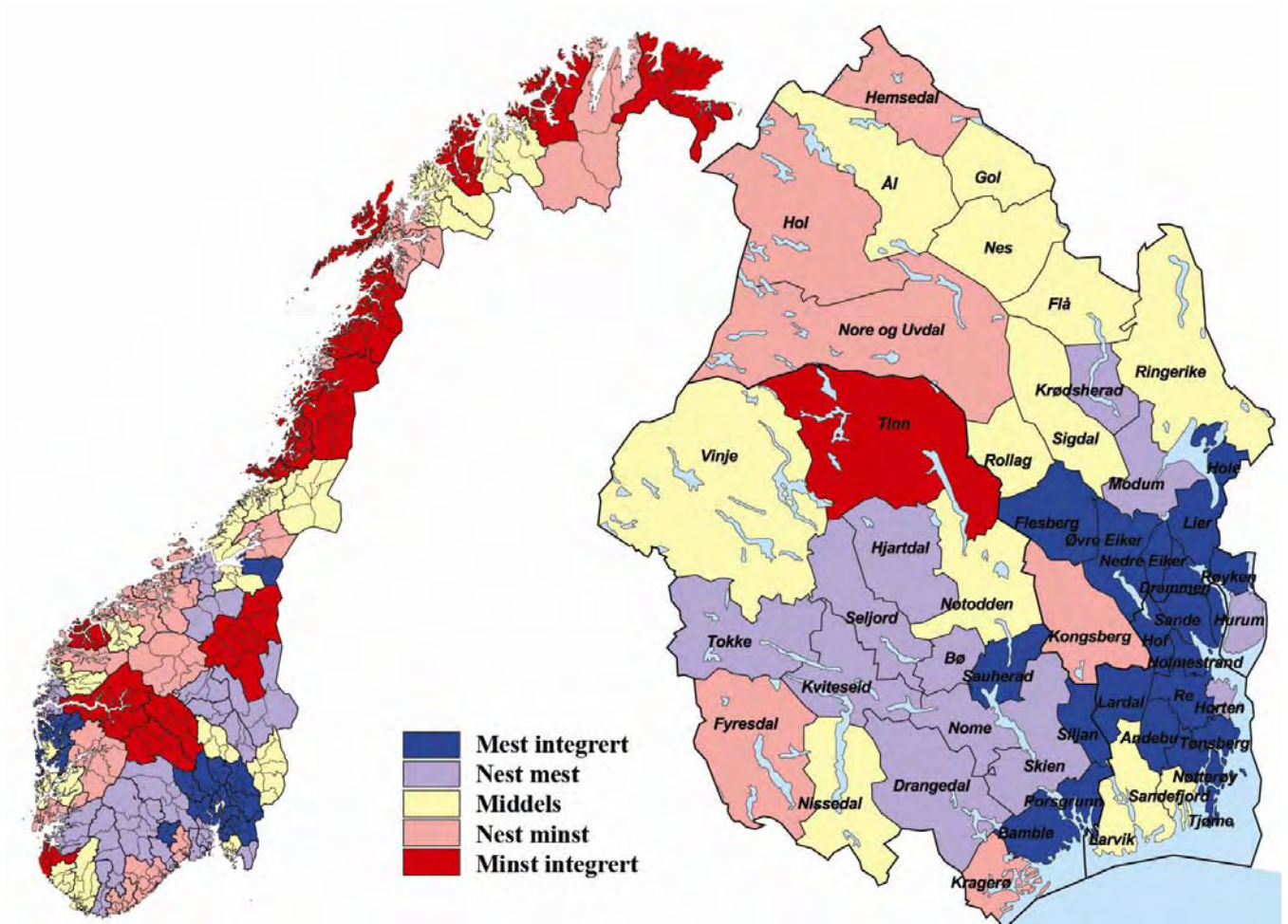
Kommunene i Buskerud spenner over et vidt felt. Enkelte kommuner har høy grad av integrasjon, som Lier, Røyken, Hole og Nedre Eiker.

Lier har det tiende mest integrerte arbeidsmarked av kommunene i Norge. Summen av den prosentvise inn- og utpendlingen er på over 120 prosent. 62 prosent av alle yrkesaktive pendlet ut av kommunen, mens innpendlere besatte 59 prosent av alle arbeidsplassene

Andre kommuner, som Nore og Uvdal, Hol og Hemsedal har arbeidsmarked med liten integrasjon med andre kommuner.

I Nore og Uvdal pendlet 21,5 prosent av de yrkesaktive ut av kommunen, mens innpendlere tok 12,2 prosent av arbeidsplassene.

Kart arbeidsmarkedsintegrasjon

Kartene viser hvordan de ulike regionene i landet og kommunene i BTV varierer med hensyn til grad av integrasjon med arbeidsmarkeder utenfor regionen eller kommunen i 2004.

Regioner som har et arbeidsmarked som er sterkt integrert i omlandet finner vi på Østlandet og rundt Bergen og Trondheim.

Regionene i Nord-Norge har liten integrasjon med hverandres arbeidsmarkeder.

Jæren med Stavanger er en region med liten inn- og utpendling i forhold til arbeidsstyrken i regionen, og er blant de minst integrerte i landet. Dette kommer av at regionene omkring Jæren har lave folketall, i forhold til Jæren.

I BTV har mange av de mest sentrale kommunene stor grad av integrasjon med

arbeidsmarkeder utenfor. Vi finner også en del kommuner i Midt- og Vest-Telemark med mye inn- og utpendling.

Tinn kommuner er eneste kommune i BTV som er blant de 20 prosent kommunene med minst arbeidsmarkedsintegrasjon.

Lier kommune har høyest grad av integrasjon i BTV.

Næringsstruktur

Strukturendringer i Norge

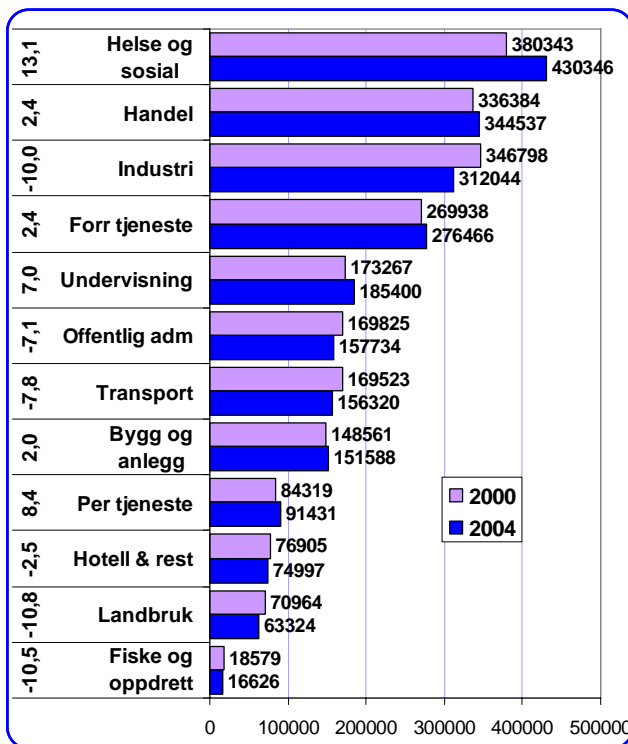
Antall sysselsatte i hovednæringene i Norge i 2000 og 2004 er vist i figuren til venstre.

Helse og sosialtjenester er den største bransjen i Norge målt i antall sysselsatte. I 2004 var det over 430 000 ansatte i denne bransjen. Helse og sosialtjenester er også den raskest økende bransjen. Siden 2000 har antall sysselsatte økt med over 13 prosent, eller over 50 000 arbeidsplasser.

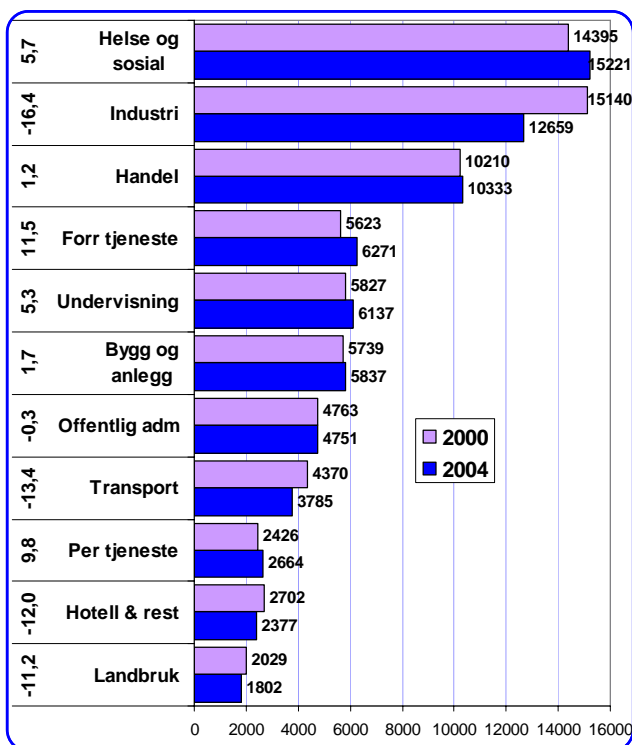
Andre bransjer som øker er handel, forretningsmessig og personlig tjenesteyting, undervisning og bygg og anlegg.

Landbruk, fiske og oppdrett og industri er de bransjene som synker raskest. Disse bransjene har redusert antall sysselsatte med over ti prosent i perioden. For industrien betyr dette over 30 000 ansatte.

Andre bransjer som har synkende sysselsetting, er offentlig administrasjon, transport og hotell og restaurant.

Figur 38: Antall sysselsatte i hovednæringene i Norge i 2000 og 2004. Prosentvis endring er angitt til venstre. Data: SSB.

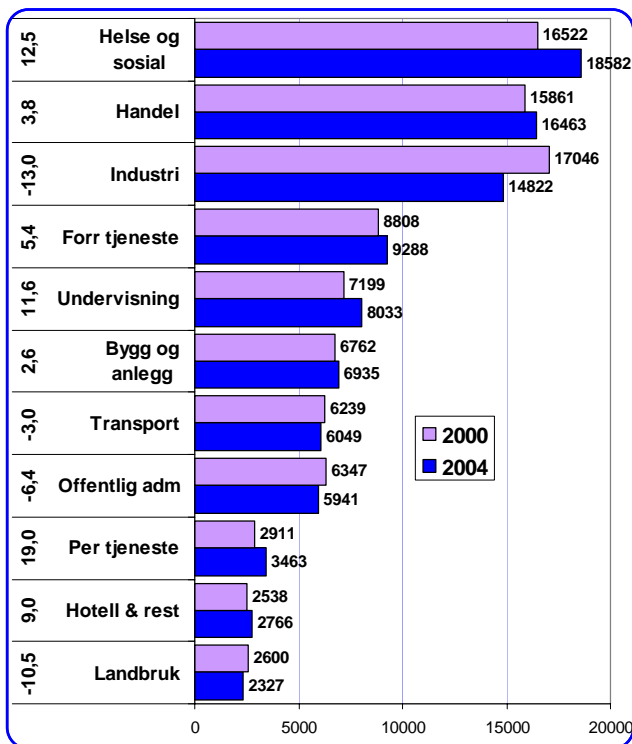
Figur 39: Antall sysselsatte i hovednæringene i Telemark i 2000 og 2004. Prosentvis endring er angitt til venstre. Data: SSB.

Strukturendringer i Telemark

Antall sysselsatte i hovednæringene i Telemark i 2000 og 2004 er vist i figuren til venstre.

Helse og sosial passerte industrien som største næring i 2002. I 2004 var det mer enn 2 500 flere ansatte innen helse og sosial enn i industrien i Telemark. Dette skyldes dels at antall sysselsatte i helse og sosial har økt med 5,7 prosent siden 2000, men mest at antall ansatte i industrien har sunket med 16,4 prosent, tilsvarende 2 481 arbeidsplasser.

Transportbransjen, hotell og restaurant og landbruket har også hatt sterk nedgang i antall sysselsatte i perioden, mens tjenesteyting og undervisning stadig øker antall ansatte.

Figur 40: Antall sysselsatte i hovednæringer i Vestfold i 2000 og 2004. Prosentvis endring er angitt til venstre. Data: SSB.

Strukturendringer i Vestfold

Antall sysselsatte i hovednæringene i Vestfold i 2000 og 2004 er vist i figuren til venstre.

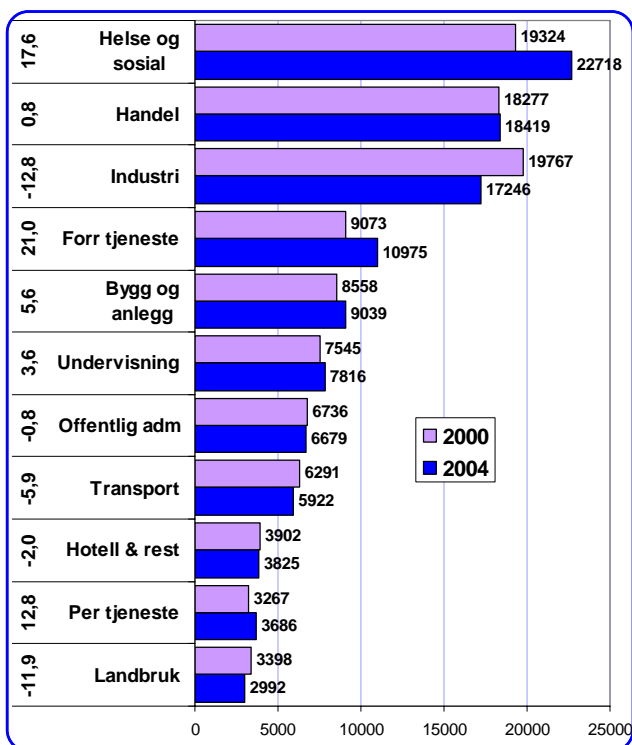
Industrien var den næringen som sysselsatte flest i Vestfold i år 2000. Etter dette har industrien blitt forbigått av både helse og sosial og handel.

13 prosent av arbeidsplassene i industrien i Vestfold har forsvunnet siden 2000, tilsvarende 2 224 arbeidsplasser. Økningen i helse og sosialtjenester har vært nesten lik sterk.

Andre bransjer som øker sysselsettingen i Vestfold er forretningsmessig og personlig tjenesteyting, undervisning, hotell og restaurant og bygg og anlegg.

Hotell og restaurantbransjen har nedgang i antall sysselsatte på landsbasis, men fremgang i Vestfold.

Utenom industrien er det nedgang i antall sysselsatte i transportnæringen, offentlig administrasjon og i landbruket.

Figur 41: Antall sysselsatte i hovednæringer i Buskerud. i 2000 og 2004. Prosentvis endring er angitt til venstre. Data: SSB.

Strukturendringer i Buskerud

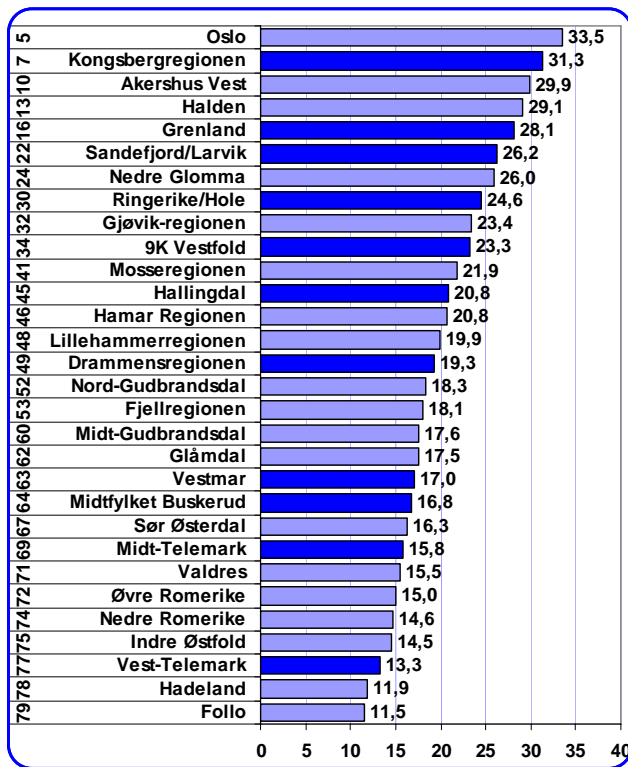
Antall sysselsatte i hovednæringene i Buskerud i 2000 og 2004 er vist i figuren til venstre.

Også i Buskerud var industrien største næring i år 2000, men i likhet med Vestfold er nå helse- og sosialtjenester og handel de største næringene i antall sysselsatte.

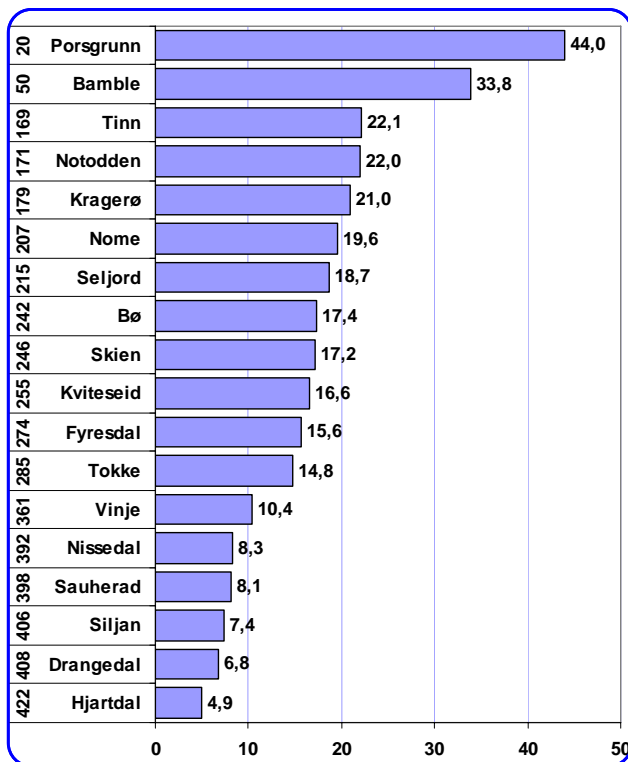
Antall ansatte i helse- og sosialtjenester økte med hele 17,6 prosent i Buskerud fra 2000 til 2004. Samtidig forsvant over 2 500 arbeidsplasser i industrien.

Andre næringer som fikk færre ansatte i 2004 enn i 2000 var offentlig administrasjon, transport, hotell og restaurant og landbruket.

Forretningsmessig tjenesteyting hadde størst prosentvis vekst, med 21 prosent. Også næringer som bygg og anlegg, undervisning og personlig tjenesteyting økte sysselsettingen i perioden.

Figur 42: Antall sysselsatte i konkurranseutsatte næringer i prosent av antall sysselsatte i 2004. Rangering blant regionene i landet er angitt til venstre. Data: SSB.

Figur 43: Antall sysselsatte i konkurranseutsatte næringer i prosent av antall sysselsatte i 2004. Rangering blant kommunene i landet er angitt til venstre. Data: SSB.

Konkurranseutsatte næringer

De mest konkurranseutsatte⁵ bransjene er definert som fiske og oppdrett, bergverk, industri (unntatt aviser og forlag), sjøtransport, forretningsmessig tjenesteyting og hotell og restaurant.

I figuren har vi målt størrelsen på konkurranseutsatt sektor i antall sysselsatte i prosent av antall arbeidstakere i regionen.

På Østlandet er det Oslo som har relativt størst konkurranseutsatt sektor, fulgt av Kongsbergregionen og Akershus Vest. Deretter følger industriregioner som Halden, Grenland, Sandefjord/Larvik og Nedre Glomma. Av regionene i BTV har også Ringerike/Hole og 9K Vestfold over gjennomsnittlig størrelse på konkurranseutsatt næringsliv.

Follo, Hadeland og Vest-Telemark har relativt sett minst konkurranseutsatt næringsliv av regionene på Østlandet.

Også regioner som Midt-Telemark, Midtfylket, og Vestmar har lite konkurranseutsatt næringsliv.

Konkurranseutsatt næringsliv i kommunene i Telemark

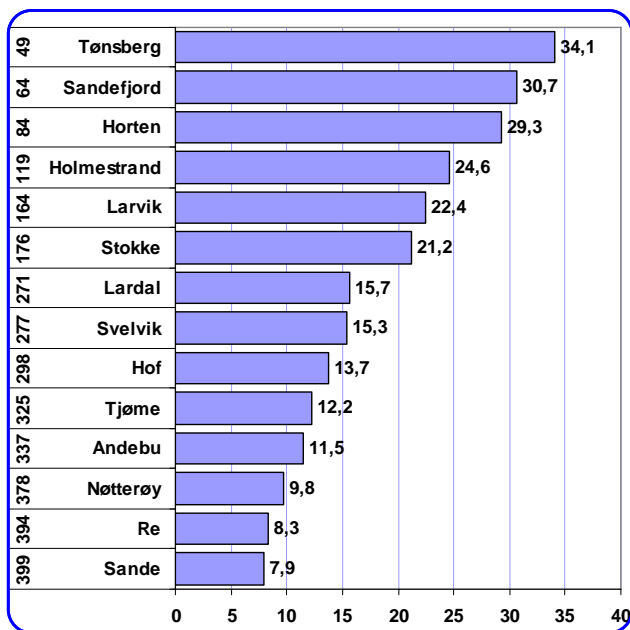
I figuren rangeres kommunene i Telemark etter den relative størrelsen på konkurranseutsatt næringsliv.

Industrikommunene Porsgrunn og Bamble skiller seg ut i Telemark, med mye konkurranseutsatt næringsliv.

En del andre kommuner, som Tinn, Notodden, Kragerø, Nome og Seljord har litt over middels stor konkurranseutsatt sektor i forhold til gjennomsnittet for kommuner i landet.

Kommuner som Bø, Skien, Kviteseid, Fyresdal og Tokke ligger litt under middels.

De andre kommunene har svært lite konkurranseutsatt næringsliv. Hjartdal er blant de ti kommunene i landet med minst konkurranseutsatt næringsliv.

Figur 44: Antall sysselsatte i konkurranseutsatte næringer i prosent av antall sysselsatte i 2004. Rangering blant kommunene i landet er angitt til venstre. Data: SSB.

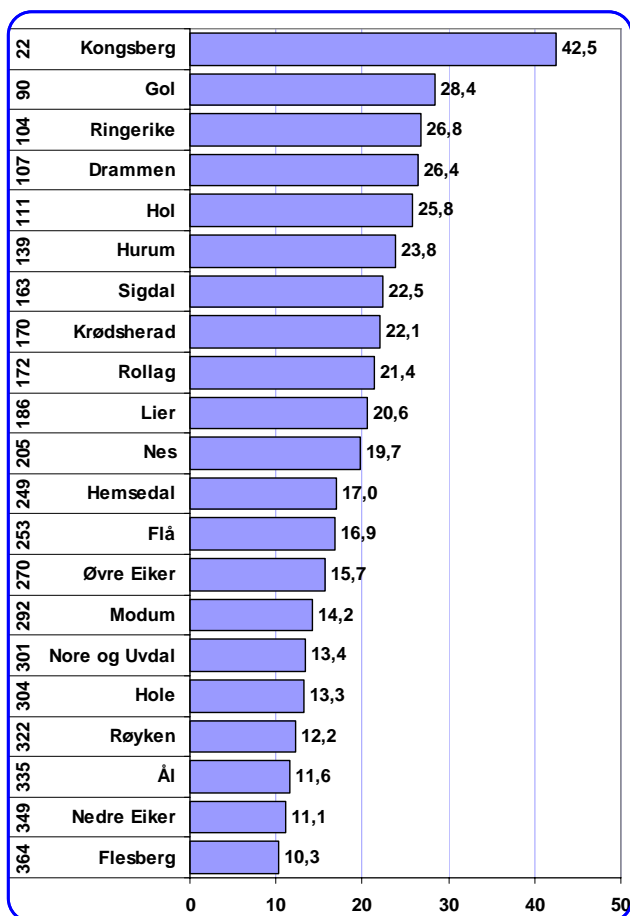
Konkurranseutsatt næringsliv i kommunene i Vestfold

I figuren rangeres kommunene i Vestfold etter den relative størrelsen på konkurranseutsatt næringsliv.

Tønsberg, Sandefjord og Horten har mest konkurranseutsatt næringsliv av kommunene i Vestfold. Også kommunene Holmestrand, Larvik og Stokke har relativt sett større konkurranseutsatt sektor enn gjennomsnittet blant norske kommuner.

Åtte av kommunene har mindre konkurranseutsatt næringsliv enn gjennomsnittet.

Minst konkurranseutsatt sektor har Sande, Re og Nøtterøy.

Figur 45: Antall sysselsatte i konkurranseutsatte næringer i prosent av antall sysselsatte i 2004. Rangering blant kommunene i landet er angitt til venstre. Data: SSB.

Konkurranseutsatt næringsliv i kommunene i Buskerud

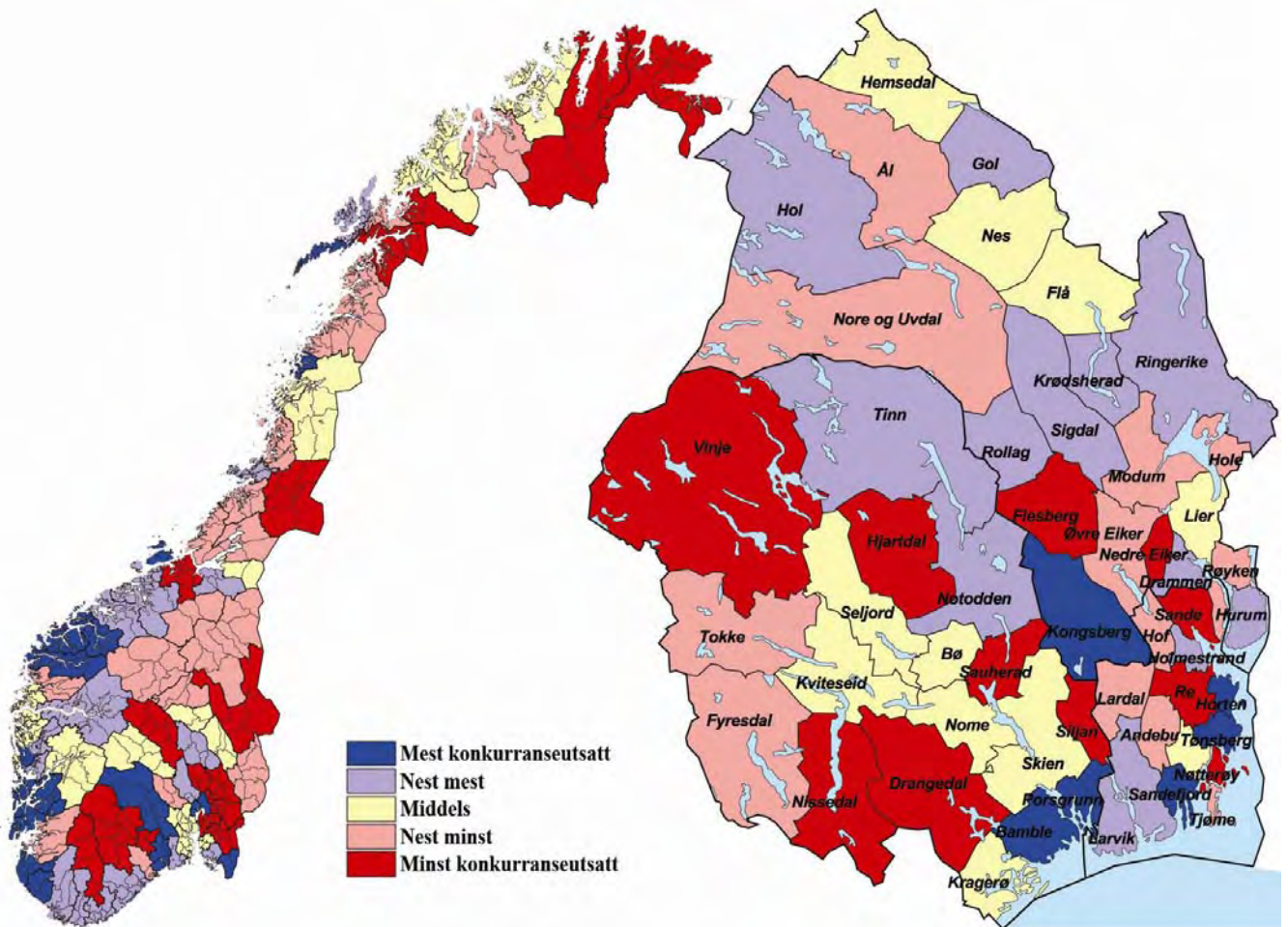
I figuren rangeres kommunene i Buskerud etter den relative størrelsen på konkurranseutsatt næringsliv.

Kongsberg skiller seg ut med mye konkurranseutsatt næringsliv. Kongsberg er rangert på plass nr 22 av kommunene i Norge når det gjelder relativ størrelse på konkurranseutsatt næringsliv.

Mange andre kommuner i Buskerud har mer enn gjennomsnittlig konkurranseutsatt næringsliv. For kommuner som Gol og Hol bidrar reiselivet til at kommunene har større konkurranseutsatt sektor enn gjennomsnittet, mens Hemsedal har lavere andel konkurranseutsatt næringsliv til tross for mye reiseliv.

Minst konkurranseutsatt sektor finner vi i Flesberg, Nedre Eiker og Ål.

Kart konkurranseutsatte regioner og kommuner

Kartet til venstre viser hvordan de ulike regionene i landet varierer med hensyn til den relative størrelsen på konkurranseutsatt sektor.

Kartet til høyre viser det samme for kommunene i BTV.

De fleste regioner med mye konkurranseutsatt næringsliv finner vi langs kysten fra Stavanger til Hitra.

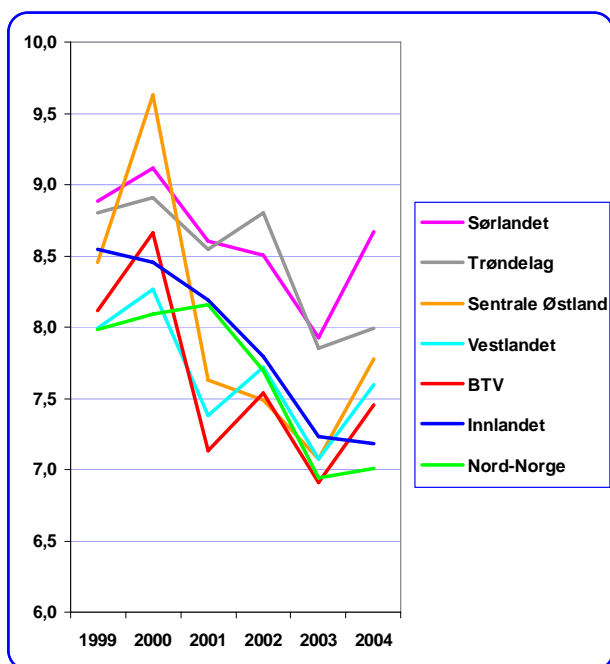
Nord-Norge har Lofoten og Ytre Helgeland i kategorien mest konkurranseutsatt.

På Østlandet er regionene Oslo, Akershus Vest, Grenland, Halden- og Kongsberg-regionen med blant de med størst konkurranseutsatt sektor.

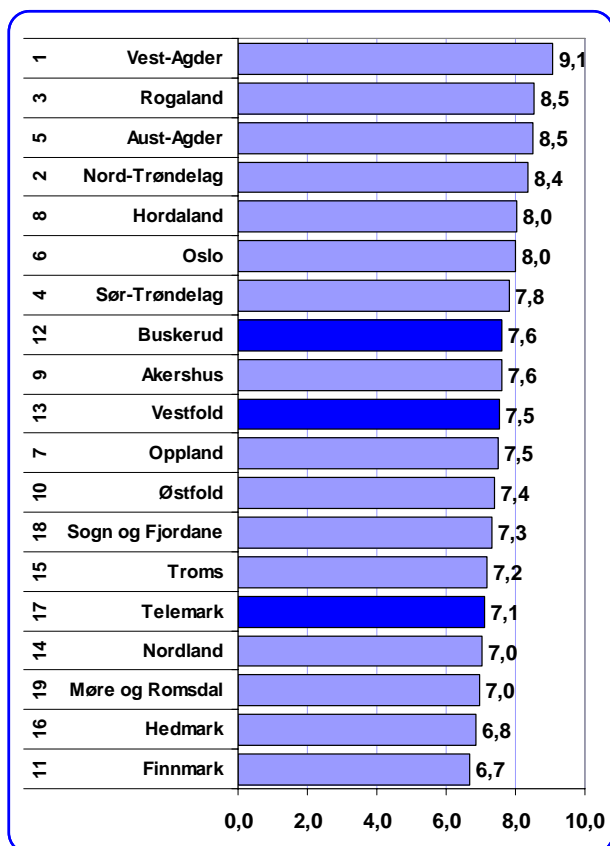
Dersom vi ser på kommunene i BTV, er det fem kommuner med blant de med størst konkurranseutsatt sektor. Det er Horten, Tønsberg, Sandefjord, Porsgrunn,

Bamble og Kongsberg. Porsgrunn har den relativt største andelen konkurranseutsatt næringsliv, og er ranket som nr 20 i landet.

11 kommuner er med i gruppen av de med minst konkurranseutsatt sektor. Av disse er seks i Telemark. Minst av alle har Hjartdal kommune i Telemark. Her tilsvarer antall arbeidsplasser i konkurranseutsatt næringsliv mindre enn fem prosent av de yrkesaktive.

Figur 46: Etableringsfrekvens i landsdelene i Norge. Datakilde: Foretaksregisteret.

Figur 47: Etableringsfrekvenser i fylkene i Norge 2004. Tallene til venstre angir fylkets rangering de siste fem år. Datakilde: Foretaksregisteret.

Nyetableringer

I denne rapporten har vi brukt innregistreringer av nye foretak i Foretaksregisteret i prosent av eksisterende foretak, *etableringsfrekvensen*, som indikator for etableringsvirksomhet.

Nyetableringer i BTV

I figuren til venstre har vi vist hvordan etableringsfrekvensen i landsdelene har utviklet seg i årene 1999-2004.

Sørlandet og Trøndelag har hatt høyest etableringsfrekvens i de fleste årene.

BTV har hatt lavest etableringsfrekvens i flere av de siste årene, blant annet i 2001 og 2003. Men i 2004 økte antall etableringer i BTV ganske sterkt, slik at etableringsfrekvensen ble høyere enn i Nord-Norge og Innlandet.

Etableringsfrekvensen i 2004 var på 7,5 prosent for BTV, mot 7,7 for hele Norge.

Nyetableringer i fylkene

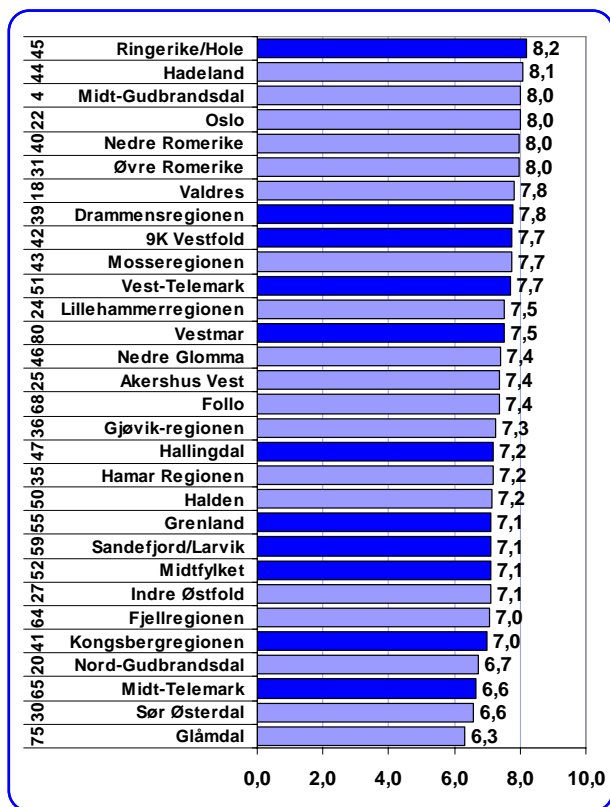
Figuren viser etableringsfrekvens for hvert enkelt fylke i Norge i 2004.

Agderfylkene og Rogaland har høyest etableringsfrekvens i 2004. Disse fylkene har hatt høy etableringsfrekvens i en årrekke.

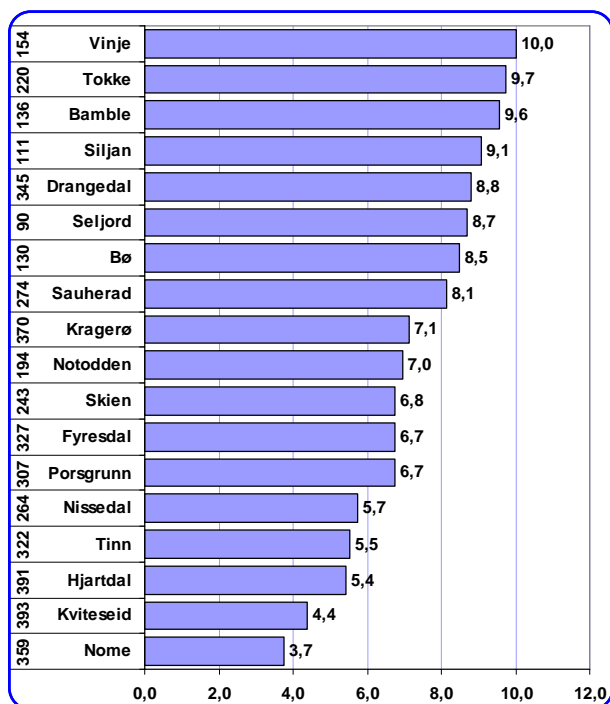
Buskerud og Vestfold hadde etableringsfrekvens på 7,6 og 7,5 prosent, det vil si like under landsgjennomsnittet.

Telemark ligger et stykke under gjennomsnittet med en etableringsfrekvens på 7,1 prosent.

Fylkene i BTV ligger alle godt under landsgjennomsnittet for etableringsfrekvens siste fem år.

Figur 48: Etableringsfrekvens i regioner på Østlandet 2004. Tallene til venstre angir regionenes rangering blant de 81 regionene i Norge siste fem år. Data: Foretaksregisteret.

Figur 49: Etableringsfrekvens i kommunene i Telemark i 2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering blant alle kommuner i Norge siste fem år. Data: Foretaksregisteret.

Nyetableringer regionvis

BTV er delt opp i 11 regioner. I figuren til venstre er etableringsfrekvensen i disse regionene vist sammen med de andre 30 regionene på Østlandet.

Ringerike/Hole har høyest etableringsfrekvens av regionene på Østlandet i 2004, men er likevel bare rangert enn som nr 15 av 81 regioner i Norge dette året. Drammensregionen og 9K har også etableringsfrekvens over landsgjennomsnittet.

Alle de andre åtte regionene i BTV har etableringsfrekvens under landsgjennomsnittet.

Lavest nivå er det i Midt-Telemark og Kongsbergregionen.

Ser vi på rangeringen i forhold til siste fem år, er det bare Drammensregionen som er rangert over gjennomsnittet av regioner i Norge.

Etableringsfrekvens i Telemark

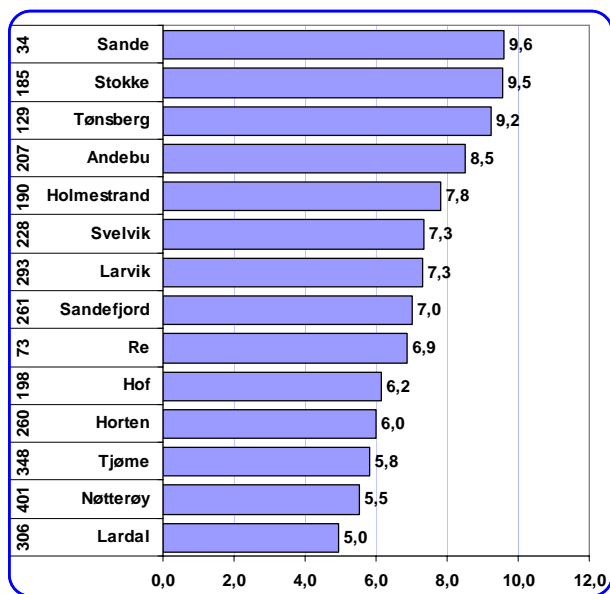
Figuren viser etableringsfrekvensen i den enkelte kommune i Telemark.

En del kommuner i Telemark ligger over landsgjennomsnittet. Høyest ligger Vinje, Tokke og Bamble.

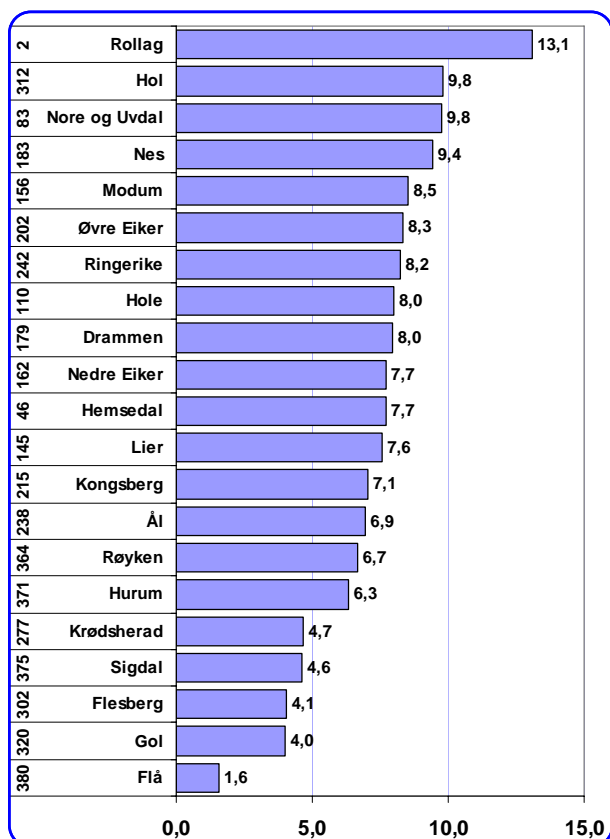
Nome, Kviteseid og Hjartdal har lavest etableringsfrekvens.

Det er bare Seljord som er ranket blant de 100 beste i landet når det gjelder gjennomsnittlig etableringsfrekvens i de siste fem årene. Seljord er nr 90 på denne rangeringen.

De store kommunene i Telemark; Skien, Porsgrunn, Notodden og Kragerø har alle lav etableringsfrekvens. Dette trekker gjennomsnittet for fylket ned.

Figur 50: Etableringsfrekvens i kommunene i Vestfold i 2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering blant alle kommuner i Norge siste fem år. Data: Foretaksregisteret.

Figur 51: Etableringsfrekvens i kommunene i Buskerud i 2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering blant alle kommuner i Norge siste fem år. Data: Foretaksregisteret.

Etableringsfrekvens i Vestfold

Diagrammet viser etableringsfrekvensen i den enkelte kommune i Vestfold.

Sande, Stokke og Tønsberg har høyest etableringsfrekvens i Vestfold. Disse tre kommunene har alle etableringsfrekvens høyere enn 9 prosent. Tønsberg, som største kommune i fylket, trekker gjennomsnittet en god del opp.

Hvis vi måler fem års gjennomsnitt, er Sande og Re rangert høyest, som nr 34 og 73 av kommunene i landet.

Lardal, Nøtterøy og Tjøme har lavest etableringsfrekvens. Disse tre kommunene har alle mindre enn seks prosent nyetableringer av samlet antall bedrifter.

Etableringsfrekvens i Buskerud

Diagrammet viser etableringsfrekvensen i den enkelte kommune i Buskerud.

Rollag kommuner har desidert høyest etableringsfrekvens i 2004 med 13,1 prosent. Rollag er en liten kommune, men har hatt høy etableringsfrekvens i alle de fem siste årene. Kommunene Hol, Nore og Uvdal og Nes har også høy etableringsfrekvens med over ni prosent.

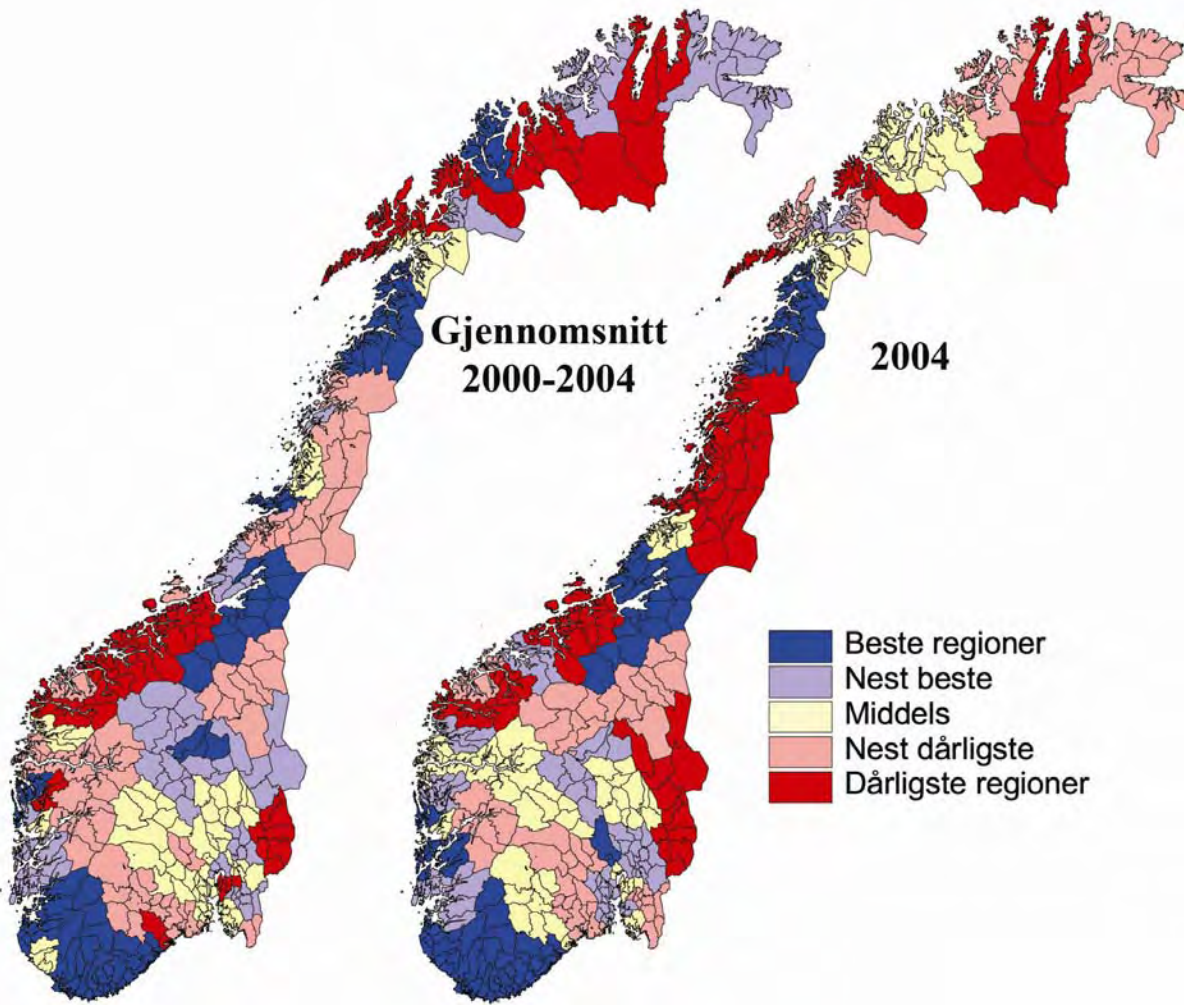
Ser vi på femårs gjennomsnitt er Rollag, Nore og Uvdal og Hemsedal høyt rangert.

Lavest etableringsfrekvens i 2004 har Flå, Gol og Flesberg.

Siste fem år, er det Flå, Sigdal og Røyken som ligger lavest.

Av byene ligger Drammen over gjennomsnittet med 8,0 prosent, mens Kongsberg ligger godt under gjennomsnittet med 7,1 prosent.

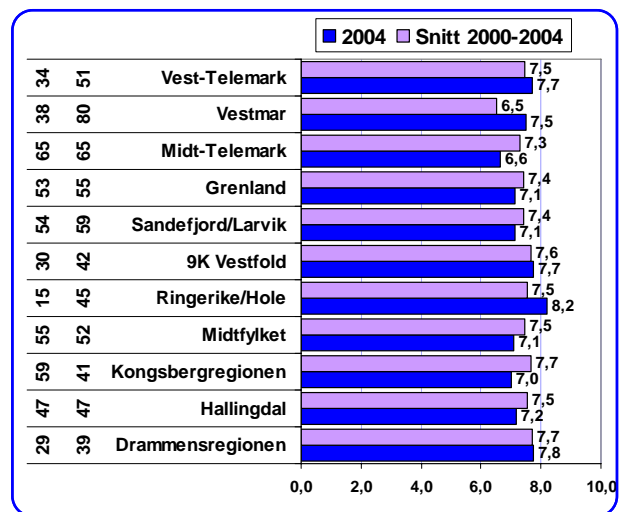
Nyetableringer i regioner i Norge

Kartene viser variasjoner i etableringsfrekvens blant regionene i Norge⁶.

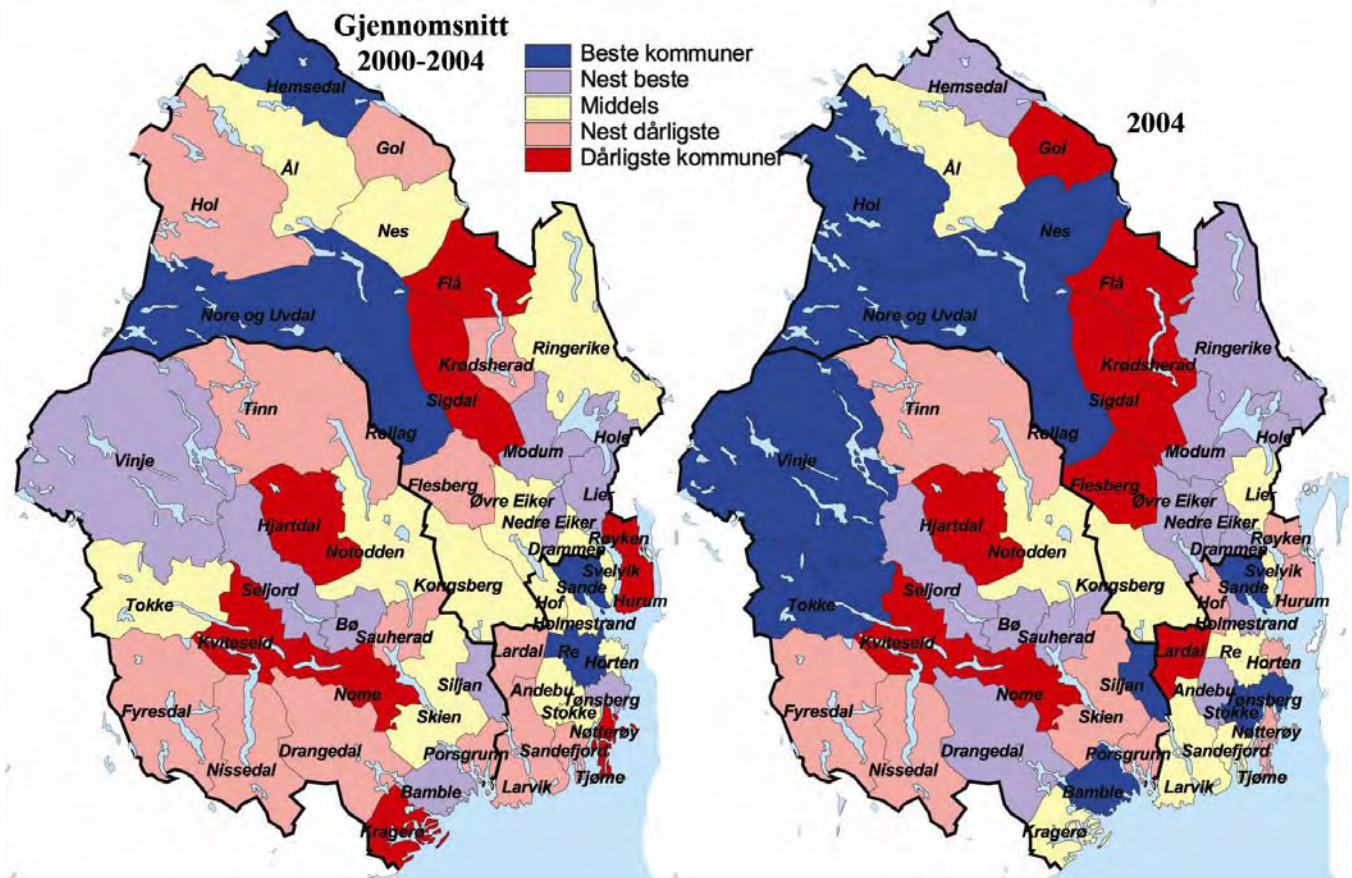
De fleste regioner med høy etableringsfrekvens ligger på Sørvestlandet eller i Trøndelag. Dette bildet har forsterket seg i 2004.

Vi ser at Vest-Telemark, Vestmar, 9K, Ringerike/Hole og Drammensregionene hadde en økning i nyetableringer i 2004 i forhold til femårs gjennomsnitt. De andre regionene hadde nedgang i antall nyetableringer.

Figur 52: Etableringsfrekvens i regionene i BTV. Tallene til venstre angir rangering i 2004 og snitt 2000-2004.

Nyetableringer i kommunene i BTV

Kartene over viser etableringsfrekvens i kommunene i BTV, til venstre gjennomsnittstall for 2000-2004, og til høyre for 2004.

Et raskt blick på kartene viser at kommunene i BTV gjør det bedre i 2004, enn i foregående femårs periode. Det er mer blått i 2004, og mindre rødt.

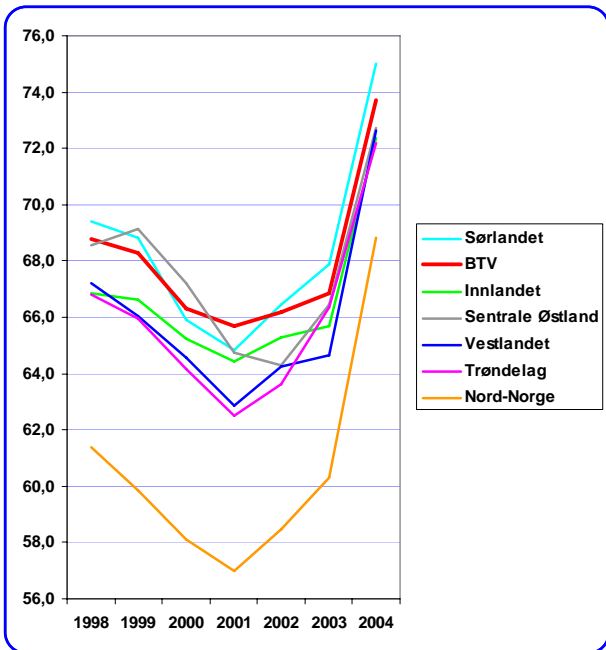
Det er fem kommuner i beste kategori når vi ser på siste fem år, men i 2004 har antall kommuner i beste kategori økt til 11.

Ellers er det ikke lett å se noe spesielt mønster. Kommuner med høy og lav etableringsfrekvens er godt blandet.

Når kommunene rangeres, vil den midterst rangerte kommunen (medianen) ha en etableringsfrekvens på 7,3 prosent. Gjennomsnittlig etableringsfrekvens i Norge er imidlertid 7,7 prosent.

Dette skyldes at de fleste store kommuner med mange bedrifter har relativt høy etableringsfrekvens. Disse veier tungt når den gjennomsnittlige etableringsfrekvensen regnes ut.

Kommunen som ligger nærmest gjennomsnittet er Sør-Aurdal, som er rangert som nr 171 av 433 kommuner.

Figur 53: Prosentvis andel foretak med positivt resultat. Data: Regnskap.

Lønnsomhet

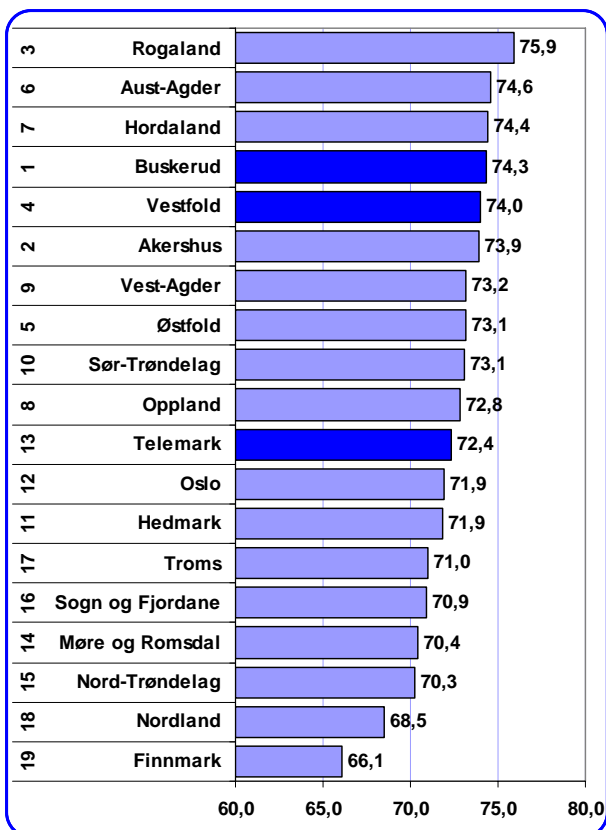
For å få fram regionale forskjeller, er lønnsomhet målt som andel av foretakene med positivt resultat før skatt. Med denne metoden vil store og små foretak telle likt⁷.

Lønnsomhet i BTV

I figuren til venstre har vi vist hvordan andelen lønnsomme foretak i BTV har utviklet seg i årene 1998-2004, sammenliknet med de andre landsdelene.

Næringslivet i BTV har som oftest vært ganske lønnsomt i forhold til de andre landsdelene, sammen med Sørlandet.

Nord-Norge ligger langt under de andre landsdelene.

Figur 54: Prosentvis andel foretak med positivt resultat i 2004. Tallene til venstre angir fylkets rangering for perioden 2000-2004. Data: Regnskap.

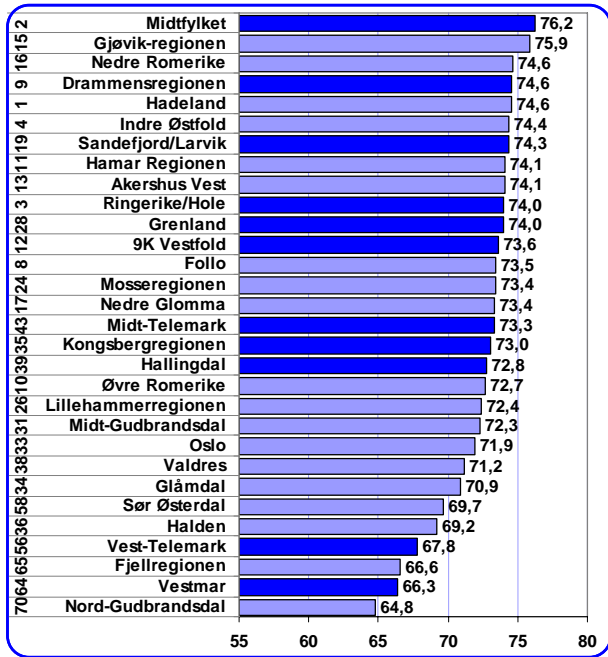
Lønnsomhet i fylkene

Figuren viser andelen lønnsomme foretak i 2004 for hvert enkelt fylke.

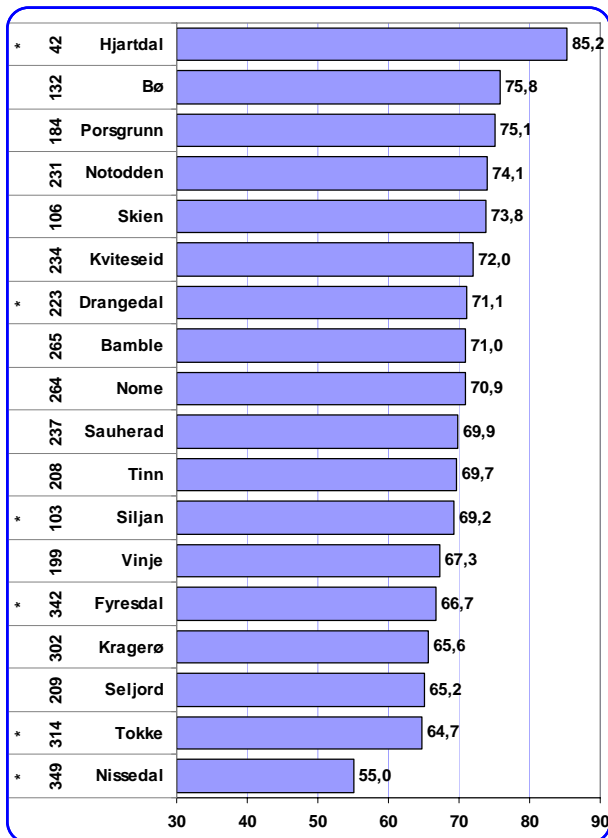
Rogaland har det mest lønnsomme næringslivet blant fylkene i Norge i 2004, fulgt av Aust-Agder og Hordaland. Buskerud og Vestfold kom på fjerde og femteplass, mens Telemark er nr 11.

Ser vi på gjennomsnitt over siste fem år, har Buskerud høyest andel lønnsomme foretak, Vestfold er nummer fem. Telemark er nr 13.

De nordligste fylkene har flest underskuddsforetak, både i 2004 og i de siste fem årene.

Figur 55: Andel foretak med positivt resultat i regioner på Østlandet 2004. Tallene til venstre angir regionenes rangering i de siste fem årene. Data: Foretaksregisteret.

Figur 56: Andel foretak med positivt resultat i kommunene i Telemark i 2004. Tallene til venstre angir rangering blant 433 kommuner i de siste fem årene. Kommuner med * har færre enn 50 regnskapspliktige foretak. Data: Foretaksregisteret.

Lønnsomhet regionvis

I figuren til venstre er regionene på Østlandet rangert etter andel lønnsomme foretak.

Midtfylket (Buskerud) har størst andel lønnsomme foretak på Østlandet, fulgt av Gjøvik-regionen og Nedre Romerike. På landsbasis er det Jæren som har best lønnsomhet.

Lavest andel lønnsomme foretak er det i Nord-Gudbrandsdalen, Vestmar og Fjellregionen. Nord-Gudbrandsdalen ble rangert som nr 74 av regionene i Norge i 2004.

Dersom vi måler gjennomsnittet for de siste fem årene, er det Hadeland som har størst andel lønnsomme foretak i landet, fulgt av Midtfylket og Ringerike/Hole.

Lillehammerregionen, Midt-Gudbrandsdal og Valdres lå litt under gjennomsnittet i 2004.

Lønnsomhet i kommunene i Telemark

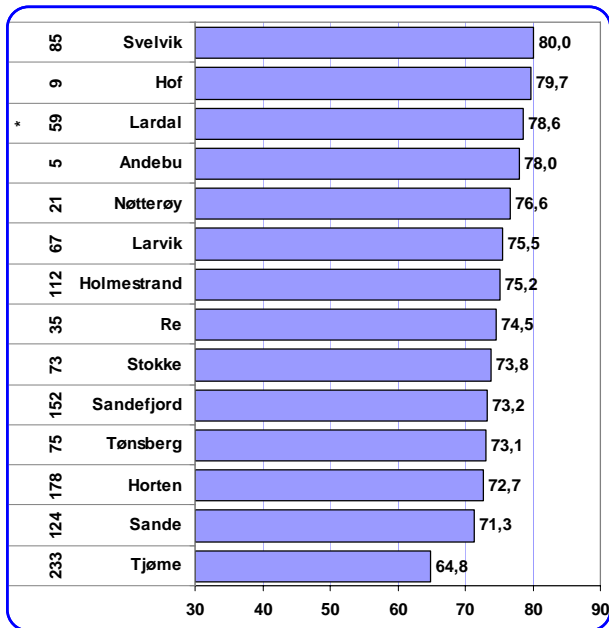
Kommunene i Telemark er rangert med hensyn til andel lønnsomme foretak i figuren til venstre.

Hjartdal har størst andel foretak med overskudd i 2004, fulgt av Bø og Porsgrunn.

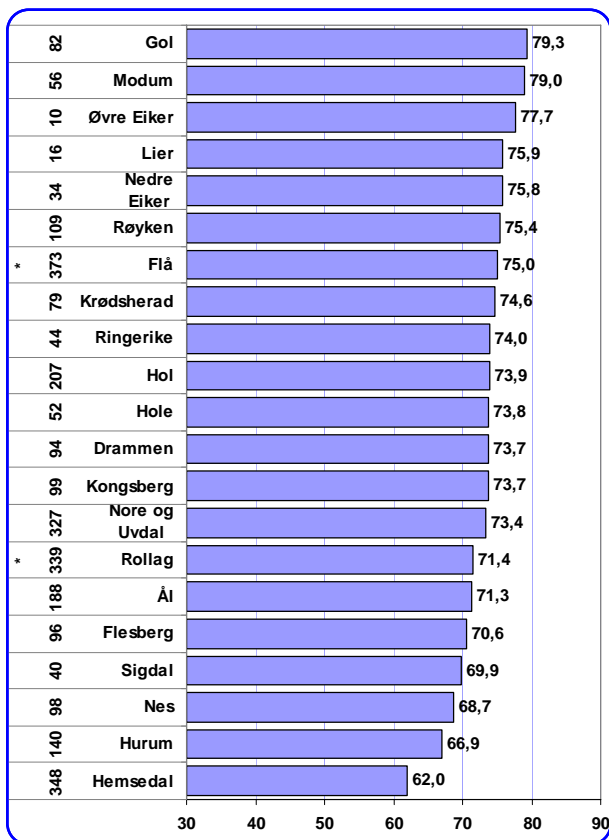
Hvis vi ser på fem års gjennomsnitt har Hjartdal best lønnsomhet, fulgt av Siljan og Skien.

Lavest lønnsomhet i 2004 finner vi i Nissedal, Tokke og Seljord.

De fleste kommunene i Telemark ligger under landsgjennomsnittet når det gjelder andel lønnsomme foretak i 2004. De store kommunene Porsgrunn, Notodden og Skien drar imidlertid opp gjennomsnittet.

Figur 57: Andel foretak med positivt resultat i kommunene i Vestfold i 2004. Tallene til venstre angir kommunenes rangering i Norge i de siste fem årene. Kommuner med * har færre enn 50 regnskapspliktige foretak. Data: Foretaksregisteret.

Figur 58: Andel foretak med positivt resultat i kommunene i Buskerud i 2004. Tallene til venstre angir kommunenes rangering i Norge i de siste fem årene. Kommuner med * har færre enn 50 regnskapspliktige foretak. Data: Foretaksregisteret.

Lønnsomhet i kommunene i Vestfold

11 av de 14 kommunene i Vestfold hadde høyere andel foretak med overskudd enn gjennomsnittet i Norge på 72,8 prosent i 2004.

Svelvik, Hof og Lardal har høyest andel lønnsomme foretak av kommunene i Vestfold i 2004.

Tjøme, Sande og Horten hadde lavest andel foretak med lønnsomhet, og var de eneste kommunene i Vestfold som hadde dårligere lønnsomhet enn landsgjennomsnittet i 2004.

Dersom vi ser på gjennomsnittet for de siste fem årene, er det mange kommuner i Vestfold som skårer høyt. Andebu er rangert som nr 5 av 433 kommuner i Norge, mens Hof er nr 9, og Nøtterøy nr 21.

Bare Tjøme er rangert under gjennomsnittet når det gjelder lønnsomhet de siste fem årene.

Lønnsomhet i kommunene i Buskerud

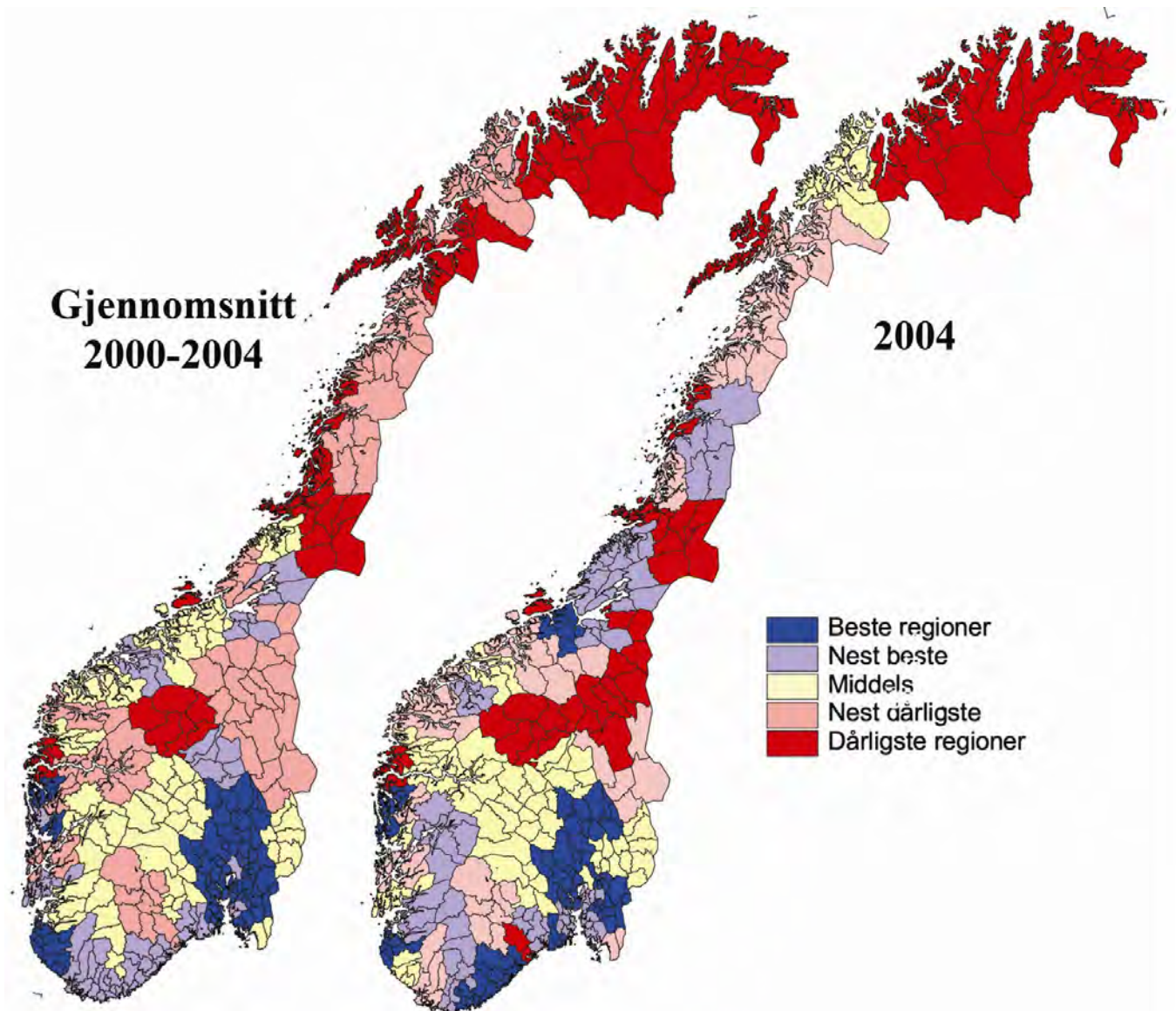
De fleste kommunene i Buskerud har høyere andel lønnsomme foretak enn landsgjennomsnittet.

Høyest lønnsomhet i 2004 var det i Gol, Modum og Øvre Eiker, mens Hemsedal, Hurum og Nes hadde dårligst lønnsomhet dette året.

Hvis vi måler gjennomsnittlig andel lønnsomme foretak de siste fem årene, er det Øvre Eiker som er høyest rangert (nr 10 i Norge), fulgt av Lier (nr 16) og Nedre Eiker (nr 34).

Lavest lønnsomhet de siste fem årene finner vi i Flå, Hemsedal, Rollag og Nore og Uvdal.

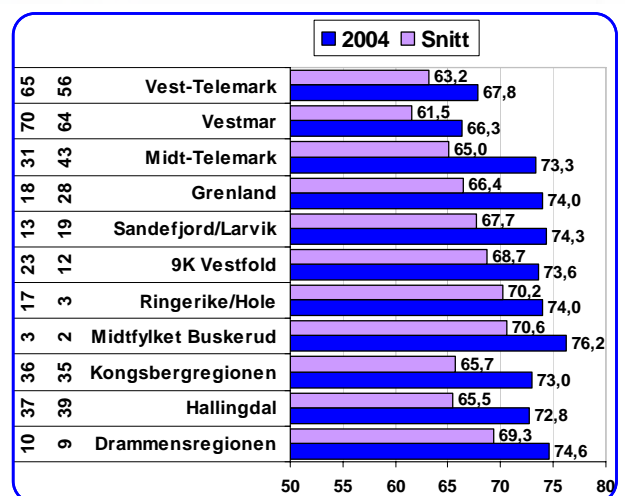
Lønnsomhet i regioner i Norge

Det er en sterk konsentrasjon av regioner med mange lønnsomme foretak på det sentrale Østlandet. Videre er det også mange regioner med god lønnsomhet langs kysten fra Oslo til Haugesund.

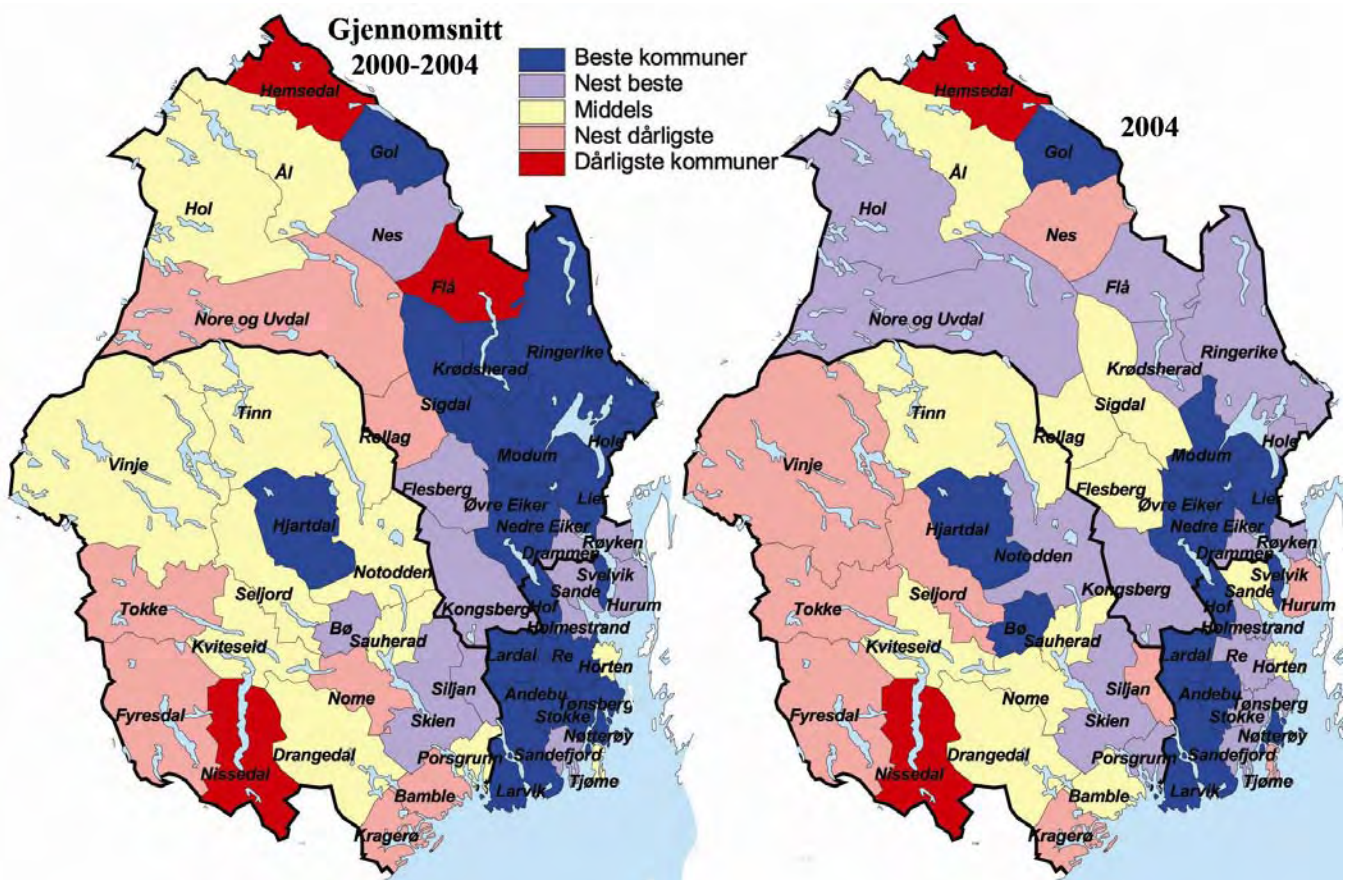
Vestmar og Vest-Telemark er eneste "røde" regioner i BTV.

Midt-Telemark, Grenland, Sandefjord/Larvik og Hallingdal forbedret rangeringen i 2004, mens de andre regionene falt på rangeringen.

Figur 59: Andel lønnsomme foretak. Tallene til venstre angir rangering i 2004 og snitt 2000-2004.

Lønnsomhet i kommunene i BTV

Kartene over viser andel lønnsomme foretak i kommunene i BTV. Til venstre er gjennomsnittstall for 2000-2004 vist, og til høyre tallene for 2004.

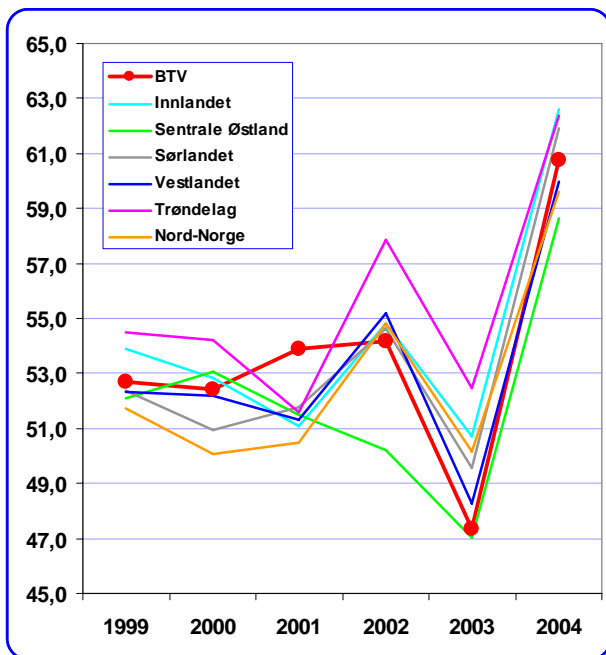
Det er et relativt klart mønster, hvor de mest sentrale kommunene, det vil si de som er nærmest Oslo, har best lønnsomhet. Dette mønsteret er klarest når vi ser på gjennomsnittet de siste fem årene.

De mer perifere og grisgrendte kommunene har generelt dårligere lønnsomhet, selv om det finnes unntak, som Hjartdal og Gol.

En kan også se at næringslivet i Vestfold er svært lønnsomt, her er nesten alle kommunene blå.

De største kommunene har gjennomgående bedre lønnsomhet enn de små. Dette gjør at medianen, det vil si midterst rangerte kommune har 71,2 prosent lønnsomme foretak, mot landsgjennomsnittet på 72,8 prosent.

En kommune som har andel lønnsomme foretak på landsgjennomsnittet vil bli rangert på plass nr 180 av 433 kommuner.

Figur 60: Prosentvis andel vekstforetak i ulike landsdeler i Norge. Datakilde: Foretaksregisteret.

Vekst

I denne rapporten har vi brukt andel foretak med omsetningsvekst høyere enn konsumprisindeksen som indikator for vekst. Med denne metoden vil store og små foretak telle likt.

Vekst i landsdelene

I figuren til venstre har vi vist hvordan andel vekstforetak i landsdelene i Norge har utviklet seg i årene 1999-2004.

BTV hadde høyest andel vekstforetak av alle landsdeler i 2001, nest lavest i 2003, og litt over gjennomsnittet i 2004.

Andelen foretak med vekst i BTV i 2004 var 60,8 prosent, mens landsgjennomsnittet var 60,3 prosent.

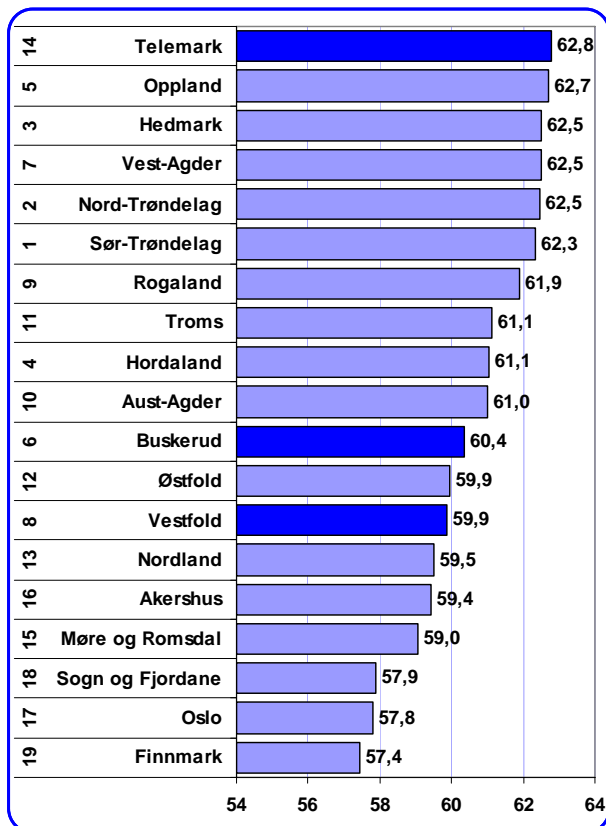
Vekst i fylkene

Figuren viser andel vekstforetak for hvert enkelt fylke i Norge i 2004.

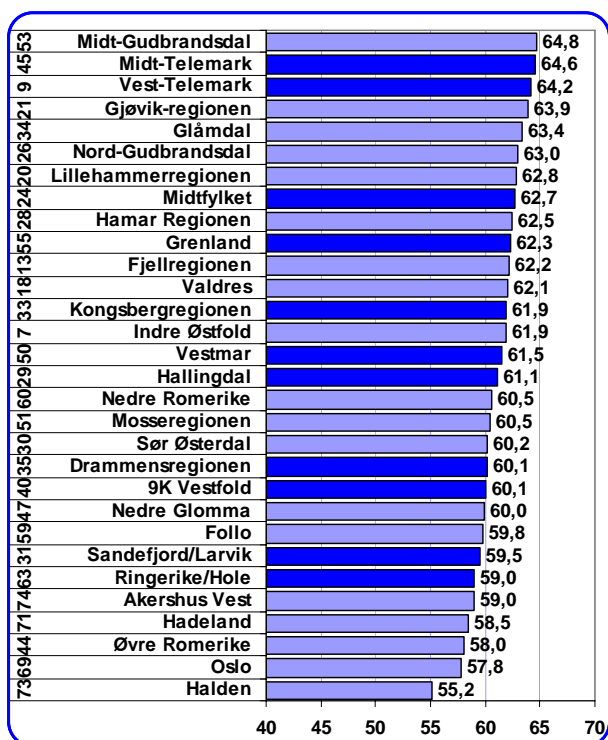
Telemark hadde høyest andel vekstforetak av alle fylkene i 2004.

Buskerud er nr 11 av fylkene i 2004, til tross for at andelen vekstforetak ligger over landsgjennomsnittet. Det skyldes av "tunge" fylker som Oslo og Akershus trakk gjennomsnittet ned.

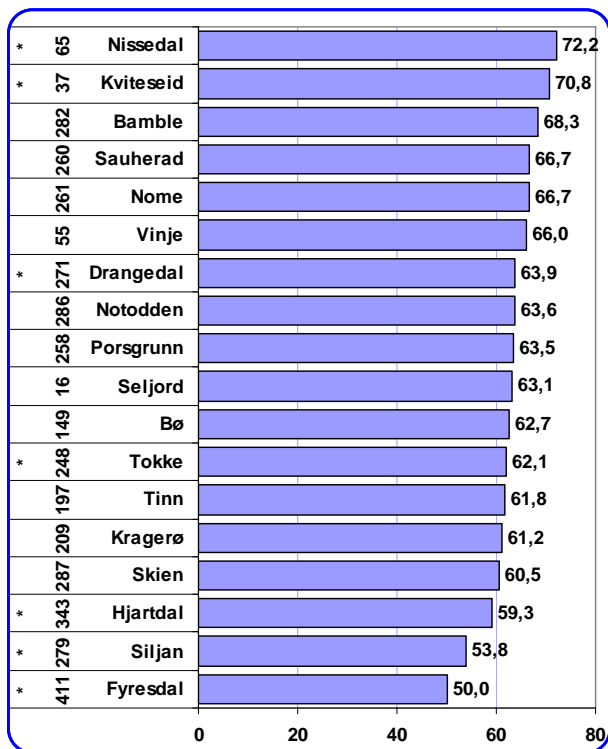
Vestfold hadde en andel vekstforetak på 59,9 som er litt under landsgjennomsnittet.

Figur 61: Prosentvis andel vekstforetak i fylkene i Norge 2004. Tallene til venstre angir fylkets rangering de siste fem år. Datakilde: Foretaksregisteret.

Figur 62: Prosentvis andel vekstforetak i regioner på Østlandet 2004. Tallene til venstre angir rangering blant de 81 regionene i Norge i de siste fem årene. Data: Foretaksregisteret.

Figur 63: Prosentvis andel vekstforetak i kommunene i Telemark i 2004. Tallene til venstre angir rangering blant alle kommuner i Norge siste fem år. * betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak. Data: Foretaksregisteret.

Vekst regionvis

I figuren til venstre er andel vekstforetak i regionene i BTV vist sammen med de andre 30 regionene på Østlandet.

Noe overraskende har Midt-Gudbrandsdal høyest andel vekstforetak i 2004, fulgt av Midt-Telemark og Vest-Telemark.

Sentrale regioner som Drammensregionen, 9K, Sandefjord/Larvik og Ringerike/Hole ligger under gjennomsnittet.

Oslo og omkringliggende regioner har lav andel vekstforetak i 2004, mens mange distriktsregioner har høy andel vekstforetak. Dette er et trekk som også ble bekreftet av Dagens Næringslivs oversikt over gasellebedrifter.

Vekst i kommunene i Telemark

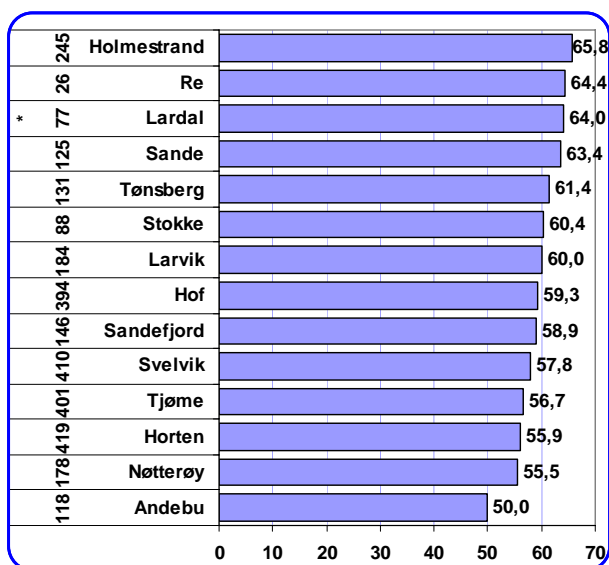
Diagrammet viser andelen vekstforetak i kommunene i Telemark i 2004.

Nissedal har høyest andel vekstforetak i Telemark 2004, fulgt av Kviteseid og Bamble.

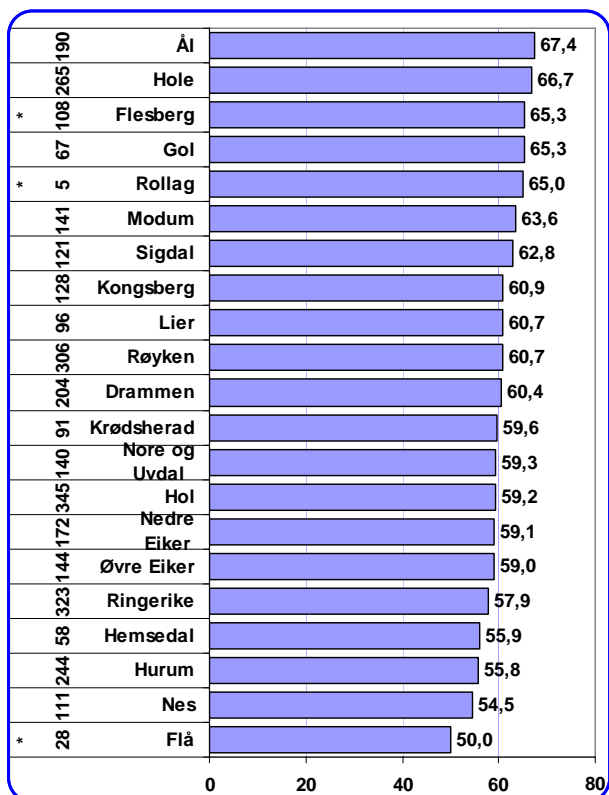
Lavest andel vekstforetak finner vi i Fyresdal, Siljan og Hjartdal. Det er faktisk bare disse tre kommunene i Telemark som ligger under landsgjennomsnittet.

I diagrammet er kommunens rangering med hensyn til gjennomsnittlig andel vekstforetak i de siste fem årene vist helt til venstre. Seljord er rangert som nr 16 av 433 kommuner i landet, mens Kviteseid er rangert som nr 37.

Denne indikatoren kan variere mye fra år til år. En kommune som skårer høyt ett år, skårer ofte lavt året etter og vise versa.

Figur 64: Prosentvis andel vekstforetak i kommunene i Vestfold i 2004. Tallene til venstre angir rangering blant alle kommuner i Norge siste fem år. * betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak. Data: Foretaksregisteret.

Figur 65: Prosentvis andel vekstforetak i kommunene i Buskerud i 2004. Tallene til venstre angir rangering blant alle kommuner i Norge siste fem år. * betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak. Data: Foretaksregisteret.

Vekst i kommunene i Vestfold

Diagrammet viser andelen vekstforetak i kommunene i Vestfold i 2004.

Holmestrand har høyest andel vekstforetak i Vestfold 2004, fulgt av Re og Lardal. Seks av kommunene i Larvik har høyere andel vekstforetak enn landsgjennomsnittet, mens åtte kommuner ligger under landsgjennomsnittet.

Lavest etableringsfrekvens finner vi i Andebu, Nøtterøy og Horten.

I diagrammet er kommunens rangering med hensyn til gjennomsnittlig andel vekstforetak i de siste fem årene vist helt til venstre. Re er rangert som nr 26 av 433 kommuner i landet, mens Lardal er rangert som nr 77.

Vekst i kommunene i Buskerud

Diagrammet viser andelen vekstforetak i kommunene i Buskerud i 2004.

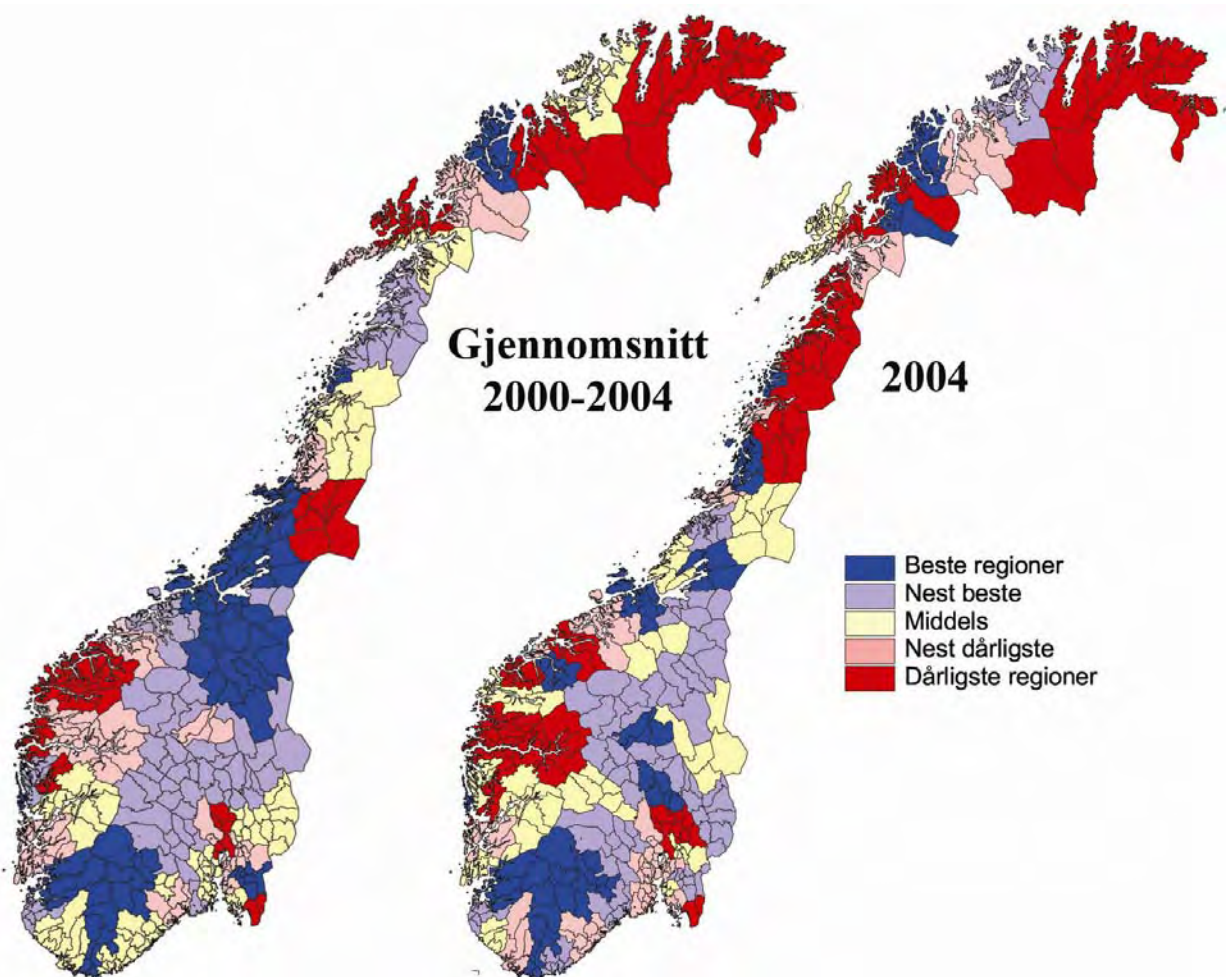
Ål har høyest andel vekstforetak i Buskerud 2004, fulgt av Hole og Flesberg. 11 av kommunene i Larvik har høyere andel vekstforetak enn landsgjennomsnittet, mens 10 kommuner ligger under landsgjennomsnittet.

Lavest andel vekstforetak finner vi i Flå, Nes og Hurum.

I diagrammet er kommunens rangering med hensyn til gjennomsnittlig andel vekstforetak i de siste fem årene vist helt til venstre. Rollag er rangert som nr 5 av 433 kommuner i landet, mens Hemsedal er rangert som nr 58.

Denne indikatoren kan variere mye fra år til år. En kommune som skårer høyt ett år, skårer ofte lavt året etter og vise versa.

Vekst i regioner i Norge

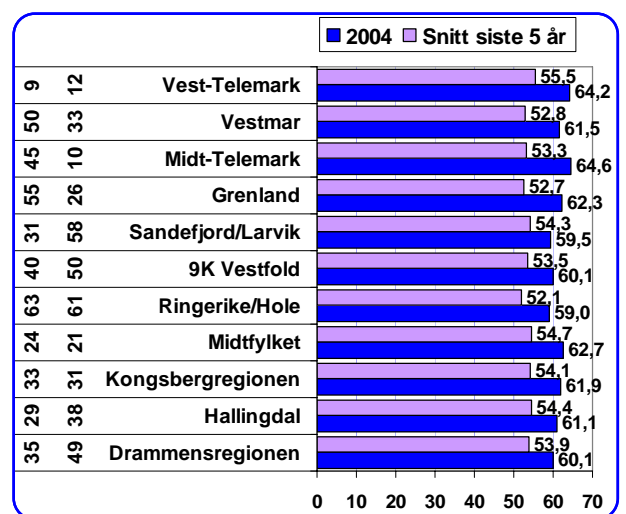

De fleste regioner med høy andel vekstforetak ligger i Trøndelag eller i sørvest. Det er imidlertid regioner i beste kategori i alle landsdeler.

I BTV er Vest-Telemark og Midt-Telemark i beste gruppe i 2004, mens ingen er i dårligste gruppe for 2004 eller femårs gjennomsnitt.

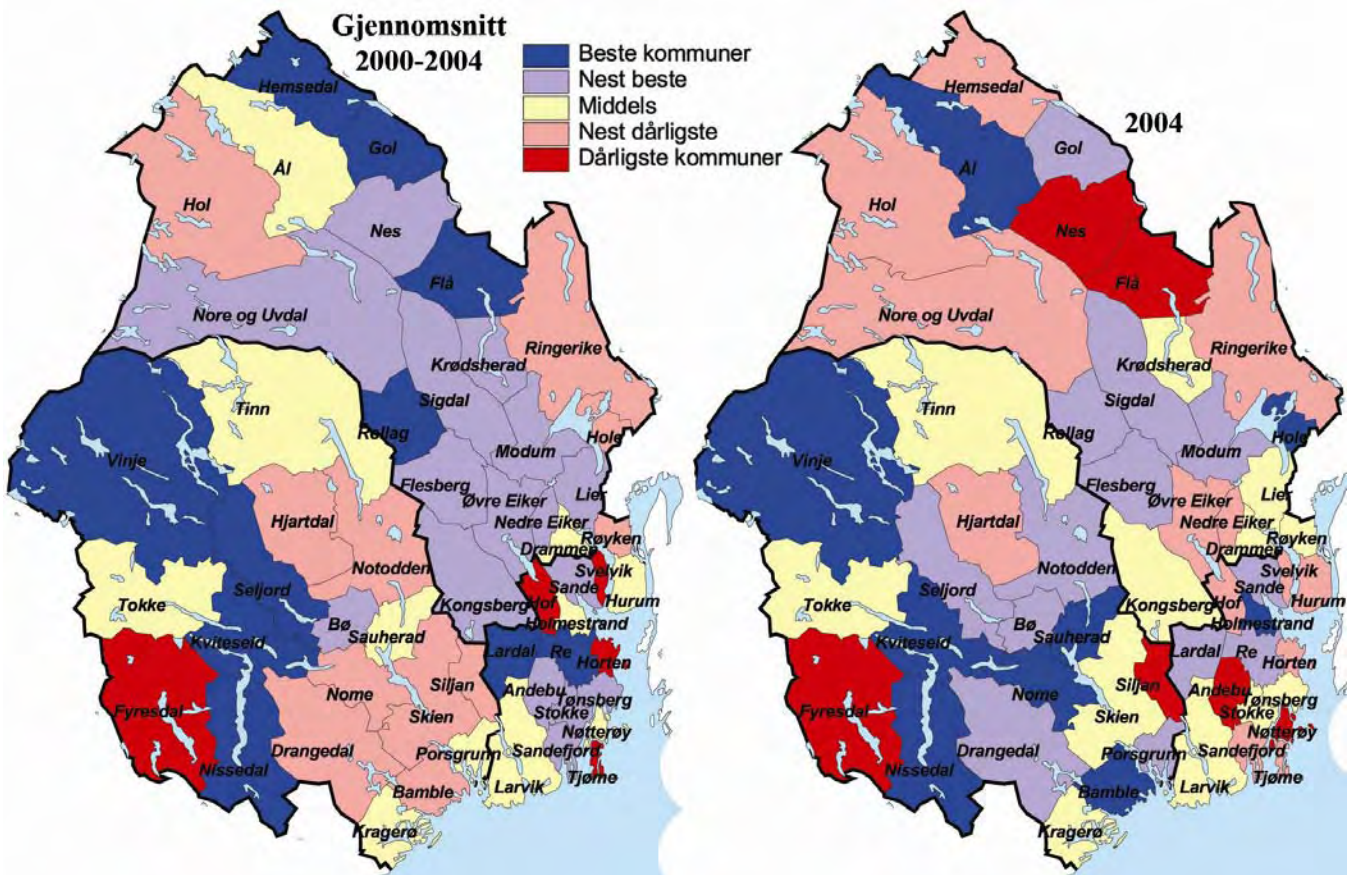
Midt-Telemark har hatt en svært sterk fremgang, fram fra 45 plass siste fem år, til nr 10 i 2004.

Seks av regionene har fremgang på rankingen, mens fem regioner har tilbakegang.

Figur 66: Etableringsfrekvens i regionene i BTV. Tallene til venstre angir rangering for gjennomsnitt 2000-2004 og 2004.

Vekst i kommunene i BTV

Kartene over viser andel vekstforetak i kommunene i BTV, til venstre gjennomsnittstall for 2000-2004, og til høyre for 2004.

Samlet sett har BTV omtrent samme fordeling av kommune i de ulike kategoriene i 2004 som for gjennomsnittet de siste fem årene.

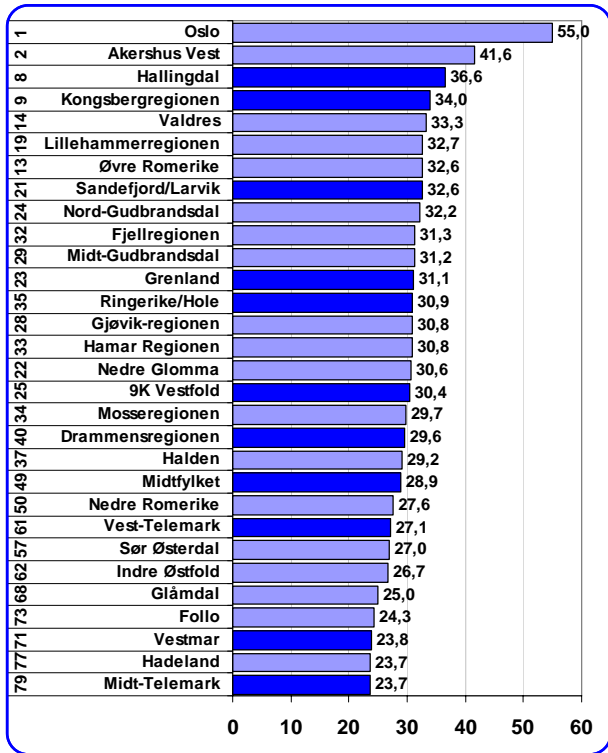
En kan imidlertid se at Telemark har flere blå kommuner i 2004, mens Vestfold og Buskerud har færre kommuner i de beste kategoriene.

Mest dramatisk utvikling har Flå kommune, som har gått fra beste kategori siste fem år, til dårligste kategori i 2004.

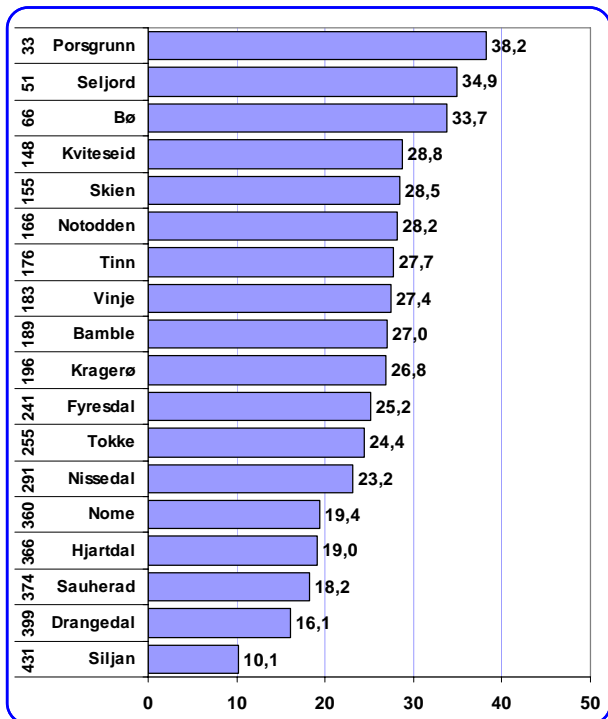
Når kommunene rangeres, vil den midterst rangerte kommunen (medianen) ha en andel vekstforetak på 61,1 prosent. Gjennomsnittlig andel vekstforetak i Norge er imidlertid 60,2 prosent.

Dette skyldes at noen store kommuner med mange bedrifter har lav andel vekstforetak, blant annet Oslo, Asker og Bærum. Disse veier tungt når den gjennomsnittlige andelen vekstforetak regnes ut.

Kommunen som ligger nærmest gjennomsnittet er Averøy, som er rangert som nr 239 av 433 kommuner.

Figur 67: Næringstetthet målt ved antall private arbeidsplasser i prosent av folketallet. Tallene til venstre angir rangering i forhold til alle regioner i landet. Data: SSB.

Figur 68: Næringstetthet målt med antall private arbeidsplasser i prosent av folketallet. Tallene til venstre angir rangering i forhold til alle kommuner i landet. Data: SSB.

Næringstetthet

Begrepet næringstetthet skal uttrykke hvor mye næringsliv det er i et område. Her er dette målt med antall arbeidsplasser i privat næringsliv i forhold til folketallet.

Næringstetthet i regionene

I figuren til venstre er regionene på Østlandet rangert etter næringstetthet. Oslo er den regionen i landet med klart høyest næringstetthet. I Oslo utgjør private arbeidsplasser 55 prosent av folketallet. I 2000 var tilsvarende andel 62,1 prosent. Oslo har hatt sterk nedgang i private arbeidsplasser de siste årene, mens folketallet har steget.

I BTV er det Hallingdal og Kongsbergregionen som har høyest næringstetthet. Midt-Telemark og Vestmar har få private arbeidsplasser i forhold til folketallet.

De øvrige regionene har et antall private arbeidsplasser som tilsvarer mellom 27,1 og 32,6 prosent av antall innbyggere. Dette er litt under landsgjennomsnittet på 34,2 prosent.

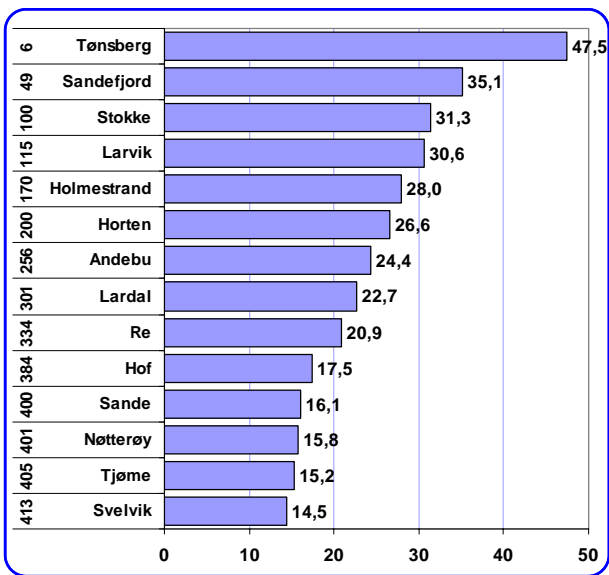
Næringstetthet i kommunene i Telemark

I figuren til venstre er kommunene i Telemark rangert etter næringstetthet i 2004.

Porsgrunn har størst næringstetthet i Telemark. Her utgjør antall private arbeidsplasser 38,2 prosent av folketallet. Det plasserer Porsgrunn som nr 33 av alle kommunene i landet når det gjelder næringstetthet.

Også Seljord og Bø har høy næringsstetthet har også relativt mye næringsliv i forhold til folketallet.

Telemark har også kommuner med svært lav næringstetthet. I Siljan og Drangedal er det svært få arbeidsplasser i privat næringsliv.

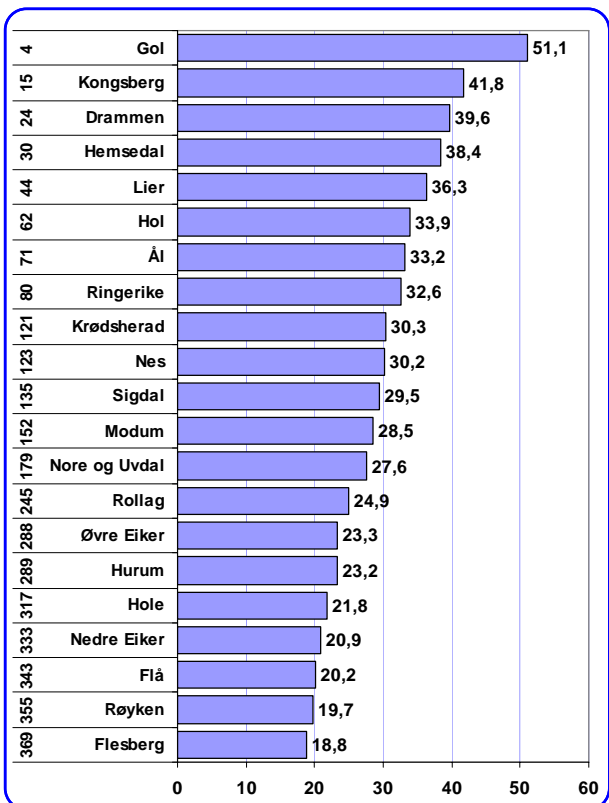
Figur 69: Næringstetthet målt med antall private arbeidsplasser i prosent av folketallet. Tallene til venstre angir rangering i forhold til alle kommuner i landet. Data: SSB.

Næringstetthet i kommunene i Vestfold

I figuren til venstre er kommunene i Vestfold rangert etter næringstetthet i 2004.

Det er stor spredning med hensyn til næringstetthet mellom kommunene i Vestfold. Tønsberg har svært mange private arbeidsplasser, og er rangert som nr seks av alle kommuner i landet. Også Sandefjord har høy næringstetthet.

Vestfold har også kommuner med svært få private arbeidsplasser. Svelvik, Tjøme, Nøtterøy, Sande og Hof er alle blant de 50 kommunene i landet med lavest næringstetthet.

Figur 70: Næringstetthet målt med antall private arbeidsplasser i prosent av folketallet. Tallene til venstre angir rangering i forhold til alle kommuner i landet. Data: SSB.

Næringstetthet i kommunene i Buskerud

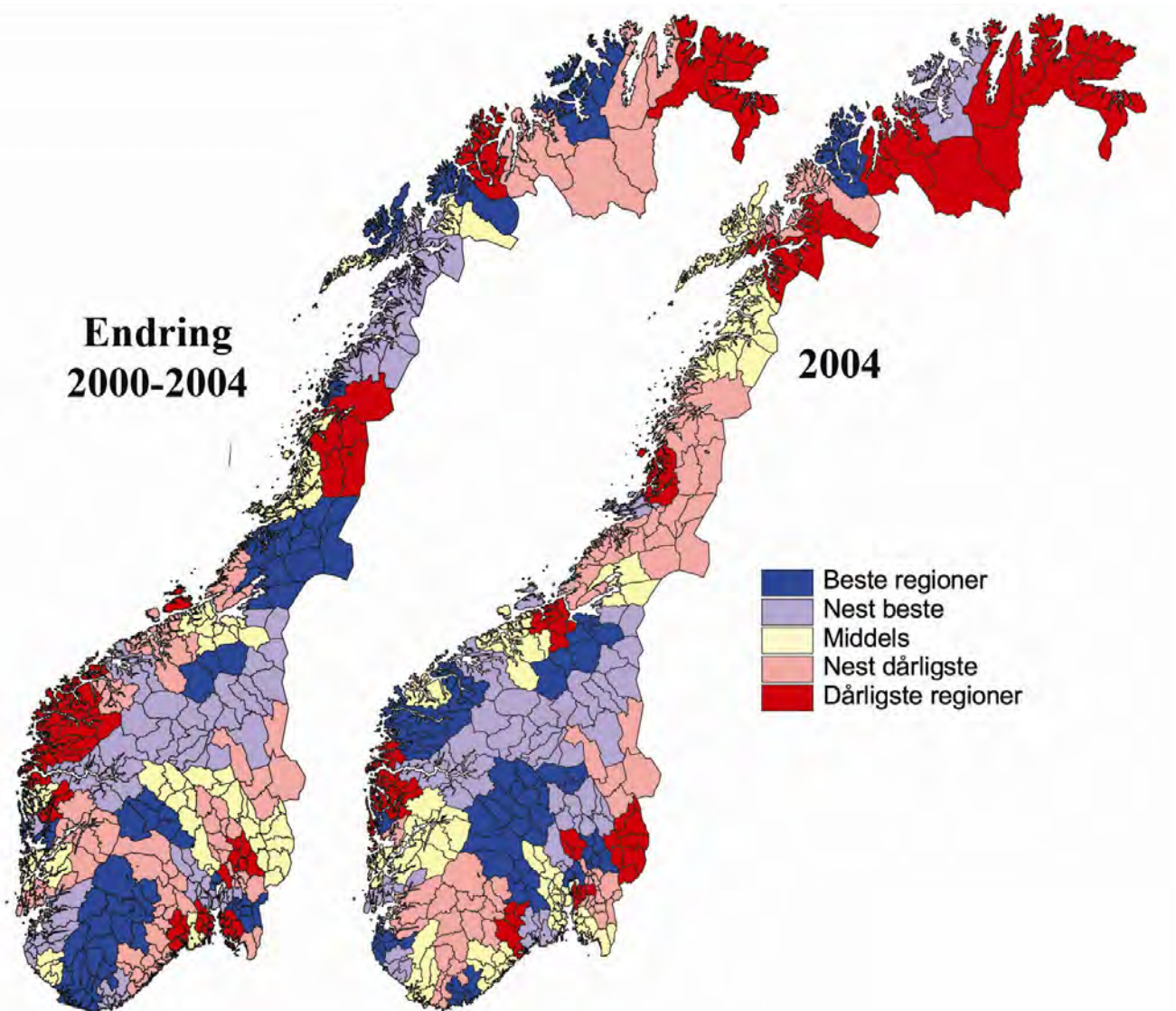
I figuren til venstre er kommunene i Buskerud rangert etter næringstetthet i 2004.

Gol har flest private arbeidsplasser i prosent av folketallet blant kommunene i Buskerud. Gol har den fjerde høyeste næringstettheten blant kommunene i Norge.

Også Kongsberg, Drammen og Hemsedal ligger over landsgjennomsnittet.

Lavest næringstetthet har Flesberg og Røyken, som begge har et antall private arbeidsplasser som tilsvarer mindre enn 20 prosent av befolkningen.

Endring næringstetthet i regionene

Kartet til høyre viser næringstetthet i 2004, mens kartet til venstre viser endringer i næringstetthet fra 2000 til 2004.

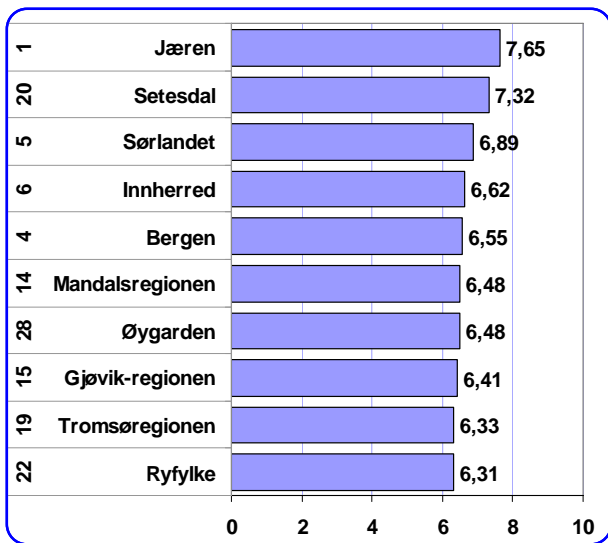
Regioner med høy næringstetthet er ofte storbyregioner, som Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø, eller regioner som ligger langt unna alternative arbeidsmarked.

Av kartet til venstre ser vi at regioner som Oslo, Øvre Romerike, Nedre Glomma, Mossregionen, 9K-Vestfold og Grenland er blant de regioner som har størst nedgang i næringstetthet fra 2000 til 2004. Vi kan se at en del typiske industriregioner på nordvestlandet også har nedgang. Dette skyldes for en stor

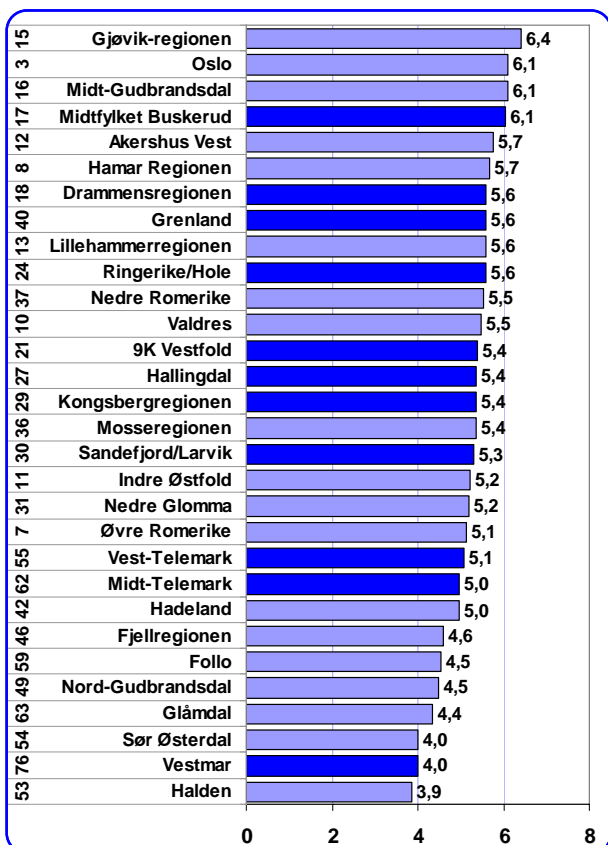
del at det har vært en skarp nedgang i antall industriarbeidsplasser i perioden. Mange regioner med nedgang i næringstetthet er industriregioner.

Enkelte distriktsregioner har fremgang i næringstetthet, men dette kan også skyldes at folketallet har sunket, mens antall private arbeidsplasser har blitt opprettholdt.

I BTV ser vi at Kongsbergregionen og Hallingdal har høy næringstetthet. Av disse har Hallingdal økt næringstettheten de siste årene, mens Kongsbergregionen har tilbakegang. Vestmar og Midt-Telemark tilhører regionene med lavest næringstetthet, og har samtidig synkende næringstetthet.

Figur 71: De ti beste regionene i Norge i henhold til næringslivsindeksen 2004. Tallene til venstre angir rangering for gjennomsnittet siste fem år.

Figur 72: Regionene på Østlandet, rangert i henhold til næringslivsindeksen 2004. Tallene til venstre angir rangering for gjennomsnittet siste fem år.

NM i næringsliv - regioner

Næringslivsindeksen er et samlet mål for næringsutvikling i et område.

Næringslivsindeksen er sammensatt av fire delindikatorer:

- andel lønnsomme foretak
- andel foretak med vekst
- etableringsfrekvens
- næringsstetthet.

De beste regionene

Jæren oppnådde høyest score⁸ på næringslivsindeksen i 2004, fulgt av Setesdal og Sørlandet.

Gjøvik-regionen var eneste region fra Østlandet i 2004 som var blant de ti beste regionene i Norge.

Hvis vi måler næringslivsindeksen for perioden 2000-2004, er Oslo nr tre, Øvre Romerike nr syv, Hamar-regionen nr åtte og Valdres nr ti.

Regionene på Østlandet

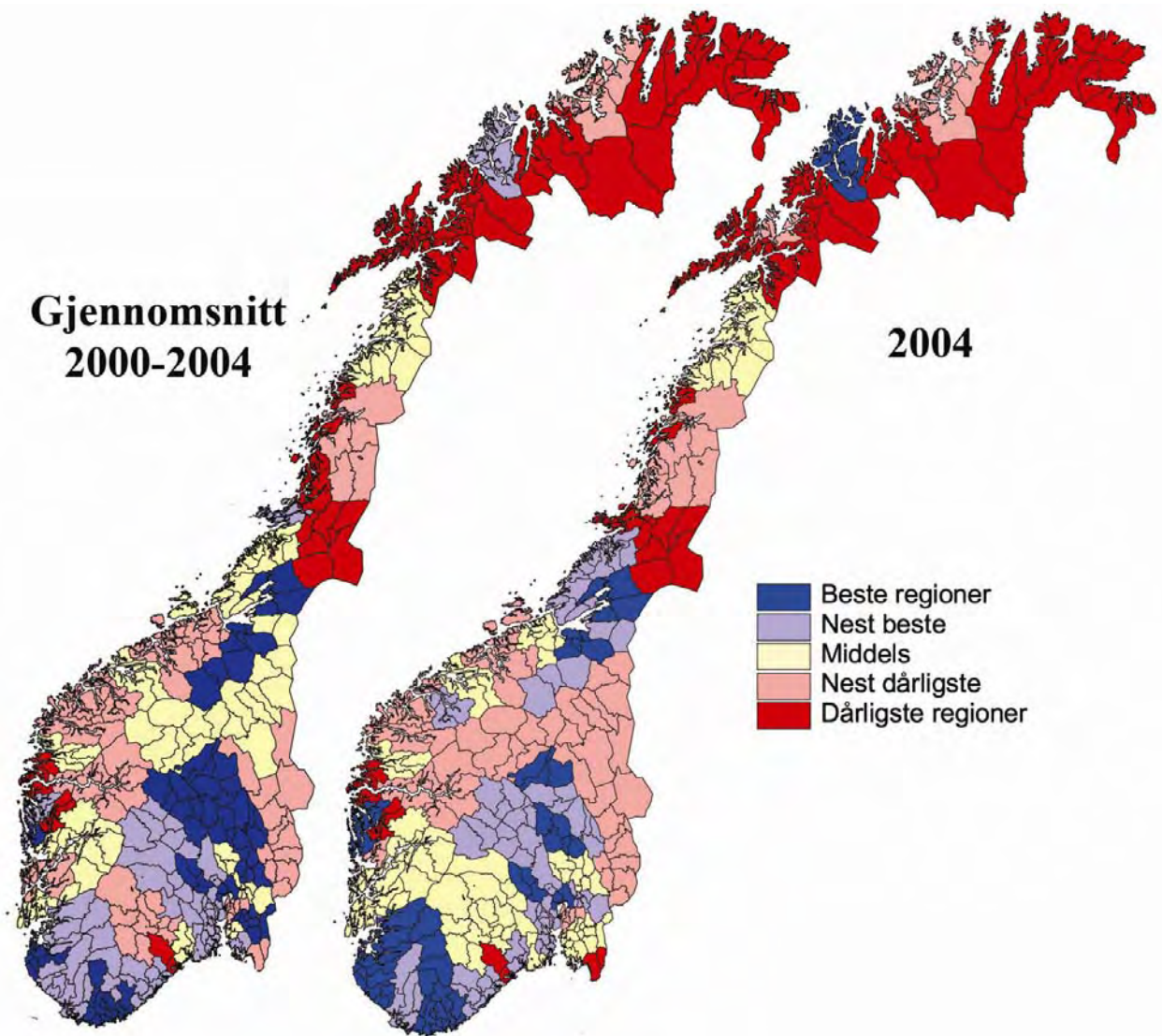
På Østlandet er Gjøvikregionen best i 2004, fulgt av Oslo (nr 12 i Norge), Midt-Gudbrandsdal (nr 13) og Midtfylket Buskerud(nr 14).

Drammensregionen og Grenland skårer også relativt høyt, som nr 21 og 23 i landet.

Lavest rangert på Østlandet er Halden (nr 70), Vestmar (nr 66) og Sør-Østerdal (nr 65).

Vestmar er eneste region i BTV som skårer klart under gjennomsnittet i 2004. Vestmar er også femte dårligste region i landet i de siste fem årene.

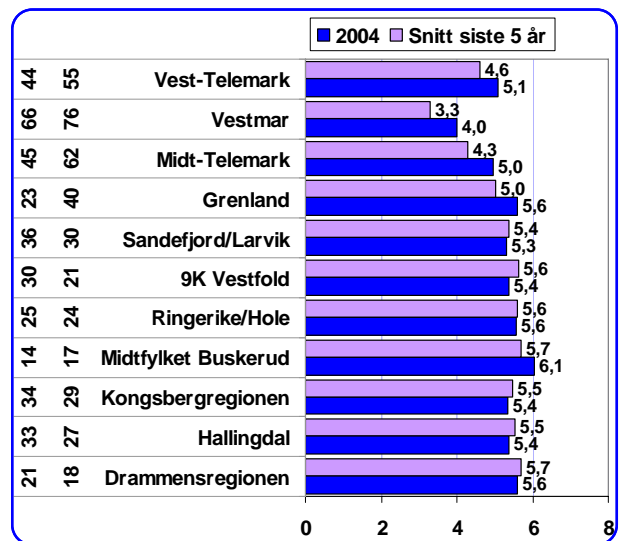
Kart næringslivsindeksen - regionene i Norge

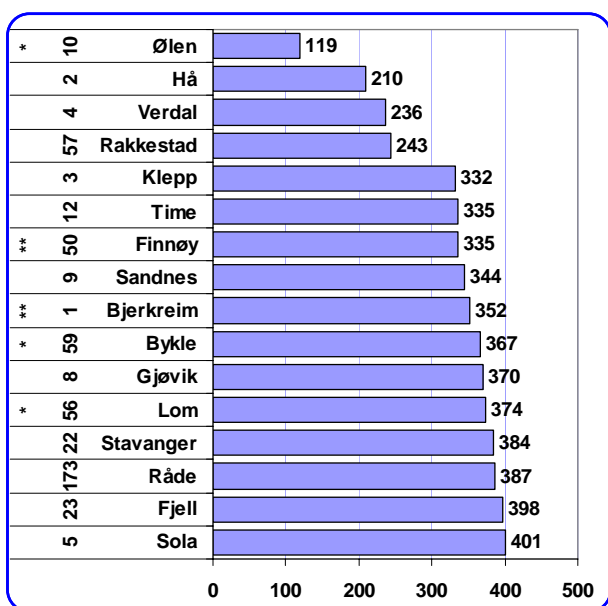
Kartene viser variasjoner i næringslivsindeksen i de 81 regionene i Norge. Kartet til venstre viser gjennomsnittstall for de siste fem årene – 2000 til og med 2004. Kartet til høyre viser næringslivsindeksen i 2004.

Kartene viser en konsentrasjon av regioner i de beste kategoriene på Østlandet, Agder og Rogaland samt Trøndelag. Dette gjelder både når vi måler for 2004 og for gjennomsnitt de siste fem årene.

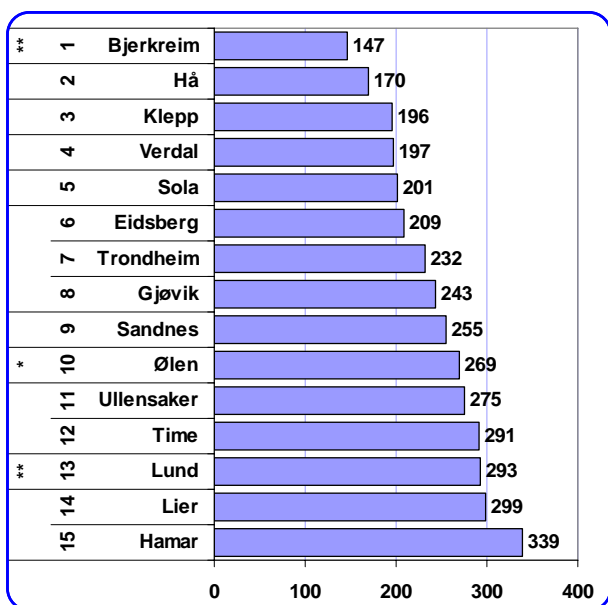
Regionene i Telemark, samt Midtfylket gjør det bedre i 2004 enn siste fem år. De andre regionene har tilbakegang.

Figur 73: Næringslivsindeksen i regioner i BTV, tallene til venstre er rangering i 2004 og snitt siste fem år.

Figur 74: De 15 beste kommunene målt etter næringslivsindeksen for 2004. Tallene til venstre angir rangering for gjennomsnitt 2000-2004. ** betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak. * betyr at kommunene har 50-100 foretak.

Figur 75: De 15 beste kommunene målt etter næringslivsindeksen for perioden 2000-2004. ** betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak. * betyr at kommunene har 50-100 foretak.

NM i næringsliv - kommuner

Næringslivsindeksen for kommuner er sammensatt av de fire indikatorene

- andel lønnsomme foretak
- andel foretak med vekst
- etableringsfrekvens
- næringsstetthet.

Kommunenes rangering for de fire områdene blant landets 433 kommuner legges sammen, slik at laveste tall gir best resultat⁹.

Beste kommuner 2004

Ølen kommune i Rogaland hadde den beste næringsutviklingen i 2004, fulgt av Hå og Verdal i Nord-Trøndelag.

Hele 8 av de 15 kommunene på topp ligger i Rogaland.

Andre kommuner fra Østlandet som er med på topp 15 er Gjøvik, Lom og Råde.

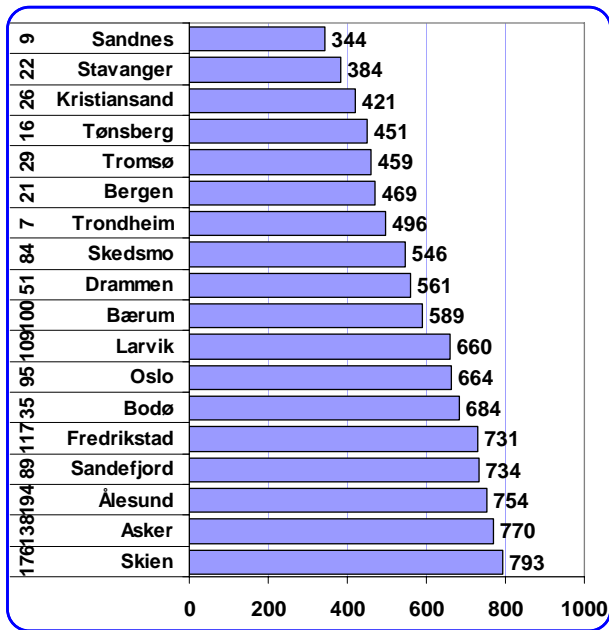
Gjøvik er rangert på tiendeplass i 2004, mens Lom er på plass nr 11.

Beste kommuner perioden 2000-2004

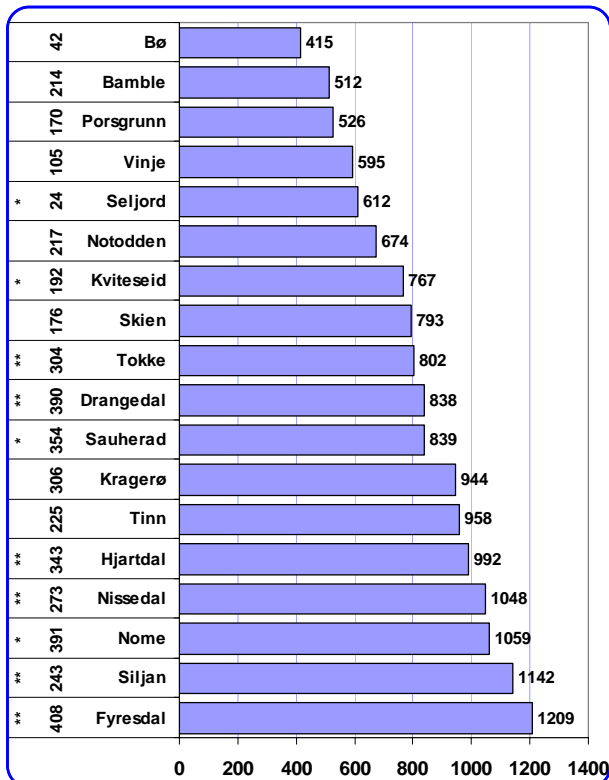
Dersom vi måler næringsutviklingen i femårsperioden 2000-2004, er det Bjerkreim kommune i Rogaland som har de beste resultatene. Bjerkreim er en liten kommune med under 50 regnskapspliktige foretak.

Hå og Klepp kommune kommer på de neste plassene. Også disse kommunene er i Rogaland.

Lier er med på topp 15 fra BTV på nr 14. Tønsberg på nr 16 og Re på nr 17 ligger like utenfor denne lista.

Figur 76: Rangering av byer med over 1000 regnskapspliktige foretak med hensyn til næringslivsindeksen 2004. Tallene til venstre angir rangeringen for siste fem år i forhold til alle kommunene i landet.

Figur 77: Kommunene i Telemark målt etter næringslivsindeksen for 2004. ** betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak. * betyr at kommunene har 50-100 foretak. Tallene til venstre angir kommunens rangering for perioden 2000-2004.

Beste bykommuner 2004

Hvilke byer i Norge har den beste næringsutviklingen?

I figuren til venstre er kommuner med mer enn 1000 regnskapspliktige foretak rangert med hensyn til næringslivsindeksen.

Sandnes hadde den beste næringsutviklingen, fulgt av Stavanger og Kristiansand. Tønsberg er beste by fra BTV, og kom på fjerdeplass.

Skien, Asker og Ålesund er dårligst av "byene".

Dersom vi ser på gjennomsnitt for de siste fem årene, er det Trondheim som er best, fulgt av Sandnes og Tønsberg.

Alle byene er rangert i øvre halvdel blant kommunene i Norge, både i 2004 og for gjennomsnittet de siste fem årene. Store kommuner gjør det systematisk bedre enn små.

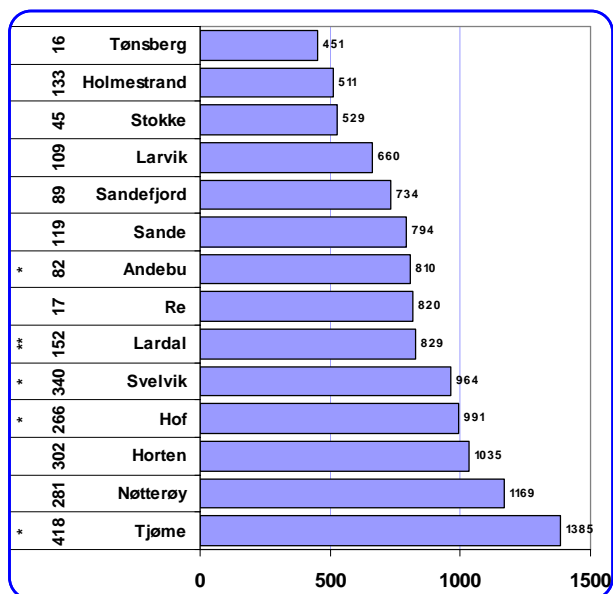
Kommunene i Telemark

Kommunene i Telemark er rangert med hensyn til samlet næringsutvikling i figuren til venstre.

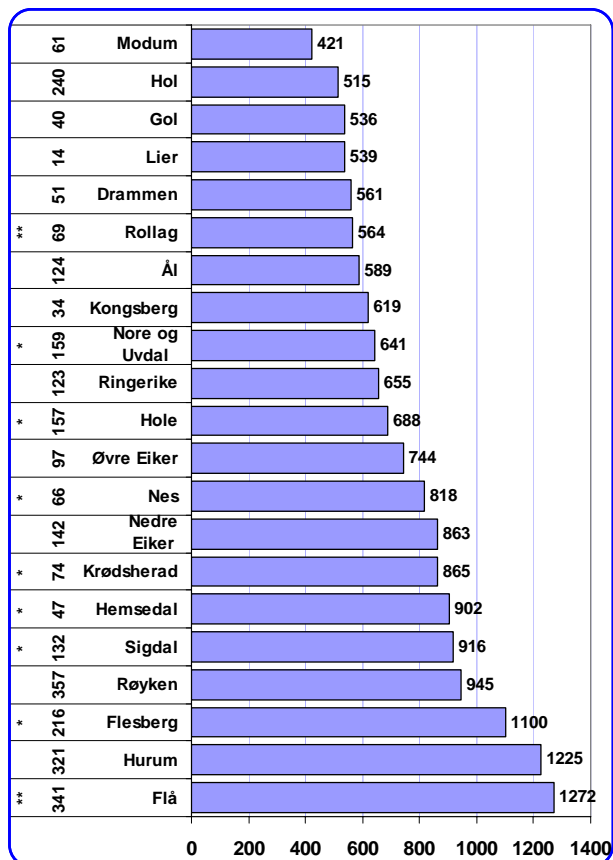
Bø har den beste næringsutviklingen i Telemark, og er rangert som nr 17 i Norge i 2004. Bamble er nummer to i Telemark (nr 45 i Norge), mens Porsgrunn (nr 49) er på tredjeplass.

Nederst finner vi Fyresdal, Siljan og Nome.

Seljord er beste kommune i Telemark når det gjelder samlet næringsutvikling i de siste fem årene som nummer 24 i landet. Bø (nr 42) er også høyt plassert blant kommunene i Telemark, men ellers er det ingen kommuner med blant de 100 beste.

Figur 78: Kommunene i Vestfold målt etter næringslivsindeksen for 2004. ** betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak. * betyr at kommunene har 50-100 foretak. Tallene til venstre angir kommunens rangering for perioden 2000-2004.

Figur 79: Kommunene i Buskerud målt etter næringslivsindeksen for 2004. ** betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak. * betyr at kommunene har 50-100 foretak. Tallene til venstre angir kommunens rangering for perioden 2000-2004.

Kommunene i Vestfold

Kommunene i Vestfold er rangert med hensyn til samlet næringsutvikling i figuren til venstre.

Tønsberg har den beste næringsutviklingen i Vestfold, og er rangert som nr 22 i Norge i 2004. Holmestrand er nummer to i Vestfold (nr 44 i Norge), mens Stokke (nr 53) er på tredjeplass.

Nederst finner vi Tjøme, Nøtterøy og Horten.

Re er beste kommune i Vestfold når det gjelder samlet næringsutvikling i de siste fem årene som nummer 17 i landet. Tønsberg (nr 16), Stokke (nr 45), Andebu (nr 82) og Sandefjord (nr 89) er også høyt plassert blant kommunene i Vestfold.

Kommunene i Buskerud

Kommunene i Buskerud er rangert med hensyn til samlet næringsutvikling i figuren til venstre.

Modum har den beste næringsutviklingen i Buskerud, og er rangert som nr 18 i Norge i 2004. Hol er nummer to i Telemark (nr 46 i Norge), mens Gol (nr 57) er på tredjeplass.

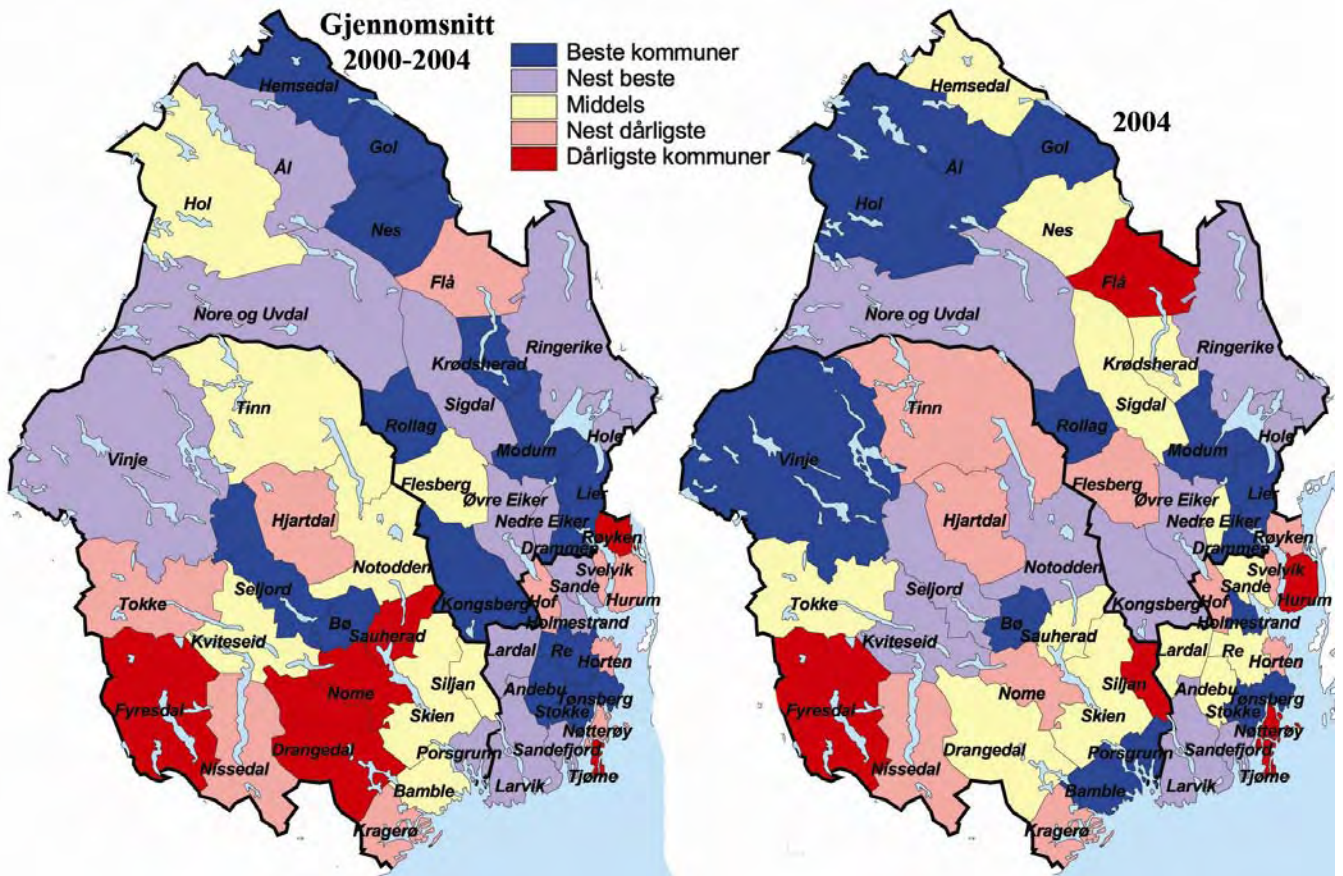
Nederst finner vi Flå, Hurum og Flesberg.

Lier er beste kommune i Buskerud når det gjelder samlet næringsutvikling i de siste fem årene som nummer 14 i landet. Kongsberg (nr 34), Gol (nr 40) og Hemsedal er også høyt plassert blant de 50 beste i Norge.

Kommunene i Buskerud er generelt høyt rangert, spesielt siste fem år, og det er bare Flå, Hurum, Røyken og Hol som er rangert på nedre halvdel av skalaen for denne perioden.

Røyken kommune har tredje sterkest vekst i privat sysselsetting fra 2000-2004, med dette kom ikke av vekst i eksisterende næringsliv i kommunen, men at ny virksomhet ble lokalisert dit fra selskap utenfor kommunen.

Kart næringslivsindeksen - kommunene i BTV

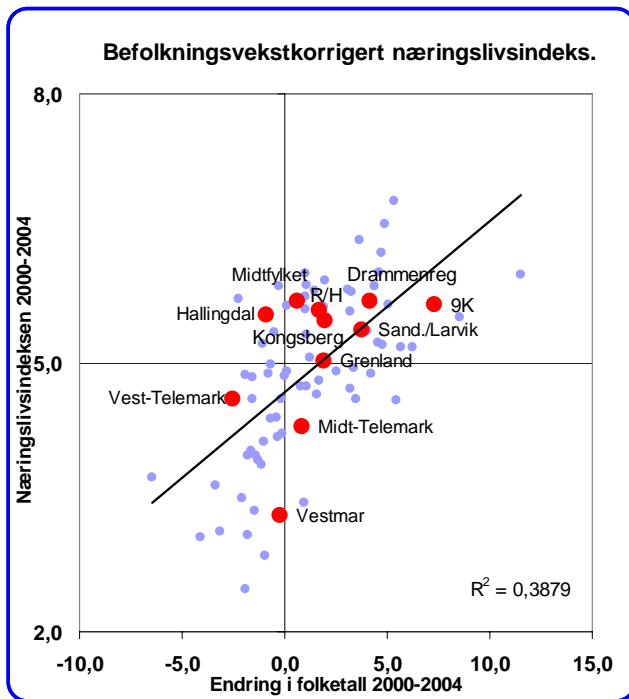

Kartene over viser score på næringslivsindeksen i kommunene i BTV, til venstre gjennomsnittstall for 2000-2004, og til høyre for 2004.

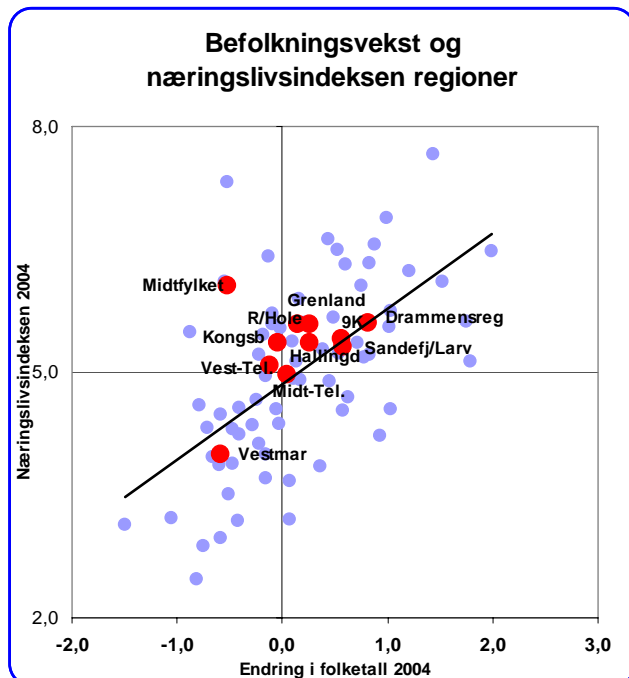
Fordelingen av kommunene i BTV-området er ganske likt i 2004 som i siste fem års periode.

En kan imidlertid se at kommunene i Telemark gjør det bedre i 2004, med flere blå og færre røde kommuner. Kommunene i Buskerud og Vestfold gjør det litt svakere i 2004 enn siste fem år.

Kommunene i Buskerud og Vestfold er gjennomgående høyt rangert siste fem år, som en kan se av kartet ved at de fleste kommunene er blå.

Figur 80: Sammenhengen mellom befolkningsendringen 2000-2004 (horisontal akse) og næringslivsindeksen (vertikal akse) for 2000-2004 for regioner i Norge.

Figur 81: Sammenhengen mellom befolkningsendring (horisontal akse) i 2004 og næringslivsindeksen (vertikal akse) i 2004 for regioner i Norge.

Sammenhengen mellom befolknings- og næringsutvikling

Regioner

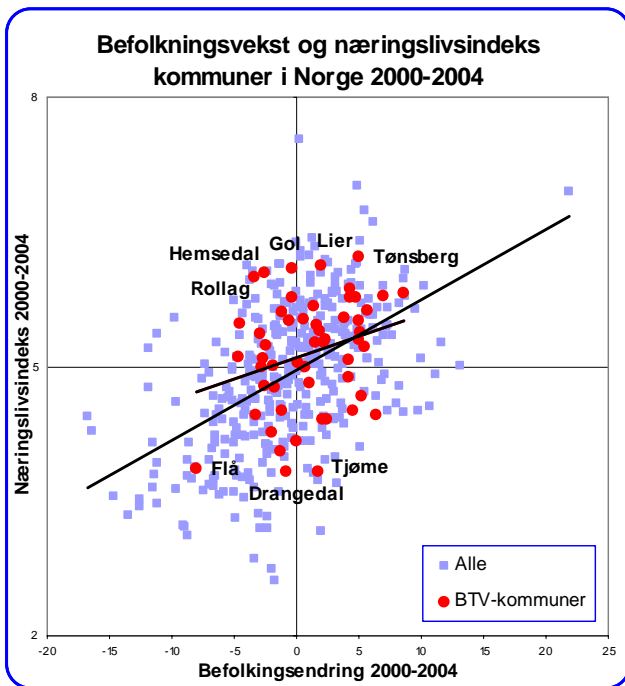
Næringsutviklingen og befolkningsutviklingen påvirker hverandre på forskjellige måter. Hvis befolkningen øker vil mange bedrifter få et økt marked, noe som bidrar til vekst og lønnsomhet. Det blir også rom for flere nyetableringer, og flere personer som er potensielle etablerere.

Samtidig vil et fremgangsrikt næringsliv sysselsette flere, og skape nye jobber til potensielle innflyttere. Et næringsliv i tilbakegang vil kunne føre til at flere flytter ut for å få arbeid andre steder.

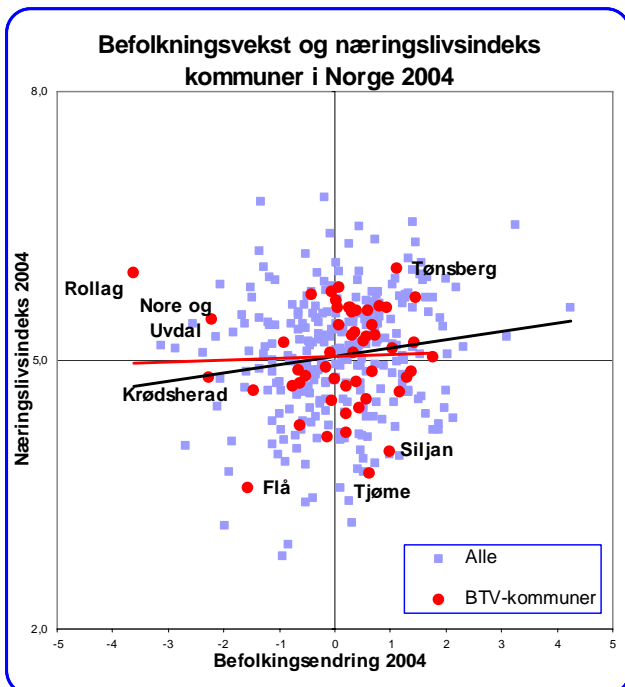
På regionnivå er det en sterk sammenheng mellom befolkningsutvikling og næringsutviklingen, som vist i figuren. Linjen i diagrammet viser forventet nivå på næringslivsindeksen med et gitt nivå på befolkningsendringen i en region.

BTV har regioner med befolkningsvekst og befolkningsnedgang, og vi kan se hvordan disse regionene har skåret på næringslivsindeksen i forhold til folketallet. Øverst vises gjennomsnittstall for de fem siste årene, nederst for 2004. Sammenhengen mellom næringsutvikling og befolkning er sterkere når vi bruker gjennomsnitt over flere år, ettersom tilfeldige årlige utslag nøytraliseres.

Regionene i BTV skårer generelt bra, i forhold til forventet verdi. Tre av 11 regioner skårer under forventning siste femårsperiode, to under forventet verdi i 2004. Siste fem år er det Hallingdal som skårer høyest i forhold til befolkningsutviklingen, i 2004 er det Midtfylket. Vestmar skårer dårligst i begge periodene.

Figur 82: Sammenhengen mellom befolkningsendring (horisontal akse) i 2000-2004 og næringslivsindeksen (vertikal akse) i 2000-2004 for kommuner i Norge.

Figur 83: Sammenhengen mellom befolkningsendring (horisontal akse) i 2004 og næringslivsindeksen (vertikal akse) i 2004 for kommuner i Norge.

Befolkningsendring og næringsutvikling - kommuner

Vi kan sammenstille befolkningsutvikling og næringsutvikling i de enkelte kommunene på samme måte som for regionene. En slik sammenstilling er vist i figurene til venstre.

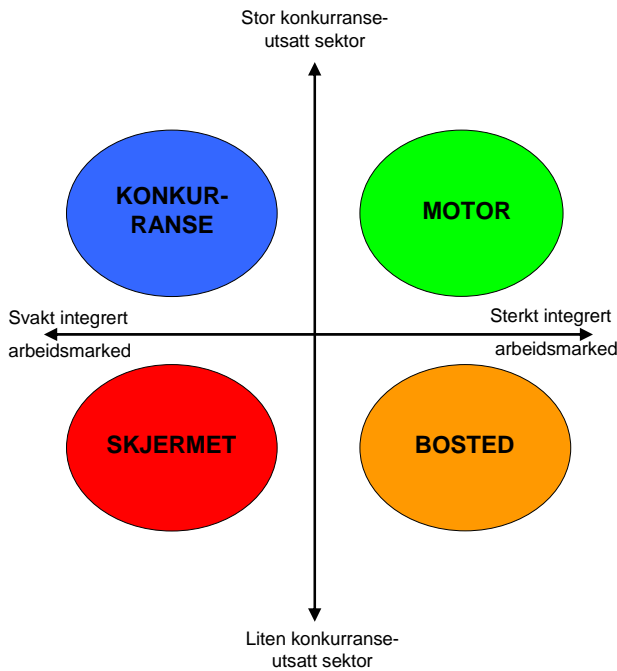
Sammenhengen mellom næringsutvikling og befolkningsendring i kommunene er langt svakere enn for regionene. Dette er naturlig, ettersom det er langt større "lekkasje" i arbeidsmarkedet mellom enkeltkommuner enn regioner. Det er også langt større handels- og tjenestelekkasje mellom kommuner enn mellom regioner.

Figuren viser at kommunene i BTV, som er markert med rødt, stort sett representerer et gjennomsnitt av kommunene i Norge, med spredning i både befolkningsendring og næringslivsindeks. Regresjonslinjen som viser sammenhengen mellom befolkning og næringsutvikling er sammenfallende.

Kommunene som gjør det best på næringslivsindeksen i forhold til befolkningsendringen er Rollag og Hemsedal. Også Gol, Lier og Tønsberg skårer langt høyere enn forventningsverdien. Kommunene i Buskerud skårer gjennomgående høyere på næringslivsindeksen enn befolkningsendringen skulle tilsi, mens for Telemark er det motsatt. Tjøme skårer dårligst, sammen med Drangedal og Flå.

Dersom vi ser på befolkningsendring og næringslivsindeksen for 2004, er sammenhengene svakere. For et enkelt år vil tilfeldige variasjoner bli sterkere, enn når vi ser på gjennomsnittet for siste fem år.

Rollag har den beste næringsutviklingen i forhold til folketallsendringen i 2004, mens Tjøme hadde dårligst utvikling i forhold til befolkningsveksten.

Figur 84: Modell for kategorisering av regioner i strategiske typer.

Strategiske typer

Vi har tidligere i denne rapporten rangert regioner og kommuner med hensyn til hvor integrert arbeidsmarkedet er med omkringliggende områder, og med hensyn til den relative størrelsen til konkurranseutsatt sektor.

Disse to dimensjonene kan brukes til å kategorisere regioner i fire ulike strategiske typer.

Motor-regioner er områder som har en stor konkurranseutsatt sektor, og samtidig har et arbeidsmarked som er integrert med naboregionene. Næringslivet i slike regioner skaper sysselsetting til omkringliggende områder og fungerer dermed som en "regional motor".

Konkurrans-regioner har stor konkurranseutsatt sektor, men liten pendling til og fra omkringliggende områder. Disse områdene er dermed avhengige av å opprettholde egne arbeidsplasser i konkurranseutsatt sektor.

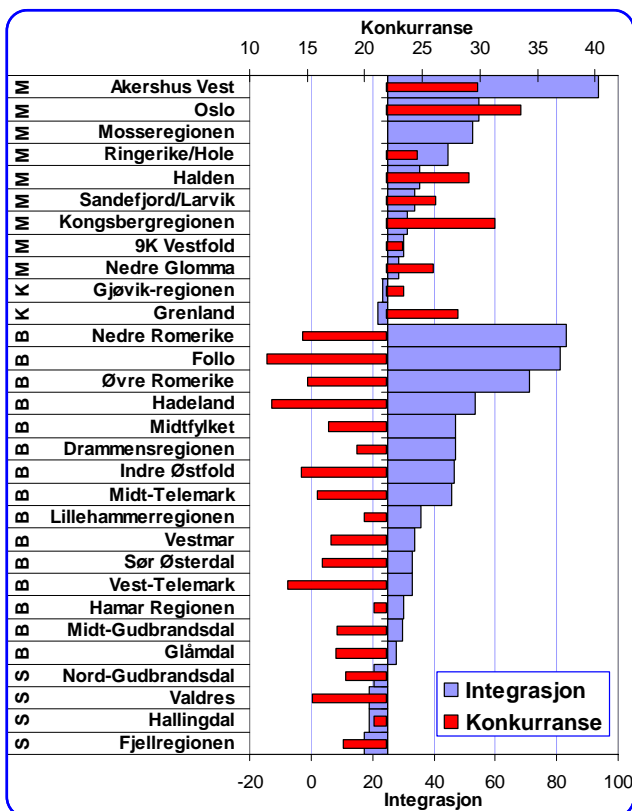
Bosted-regioner har lite konkurranseutsatt næringsliv og samtidig sterk integrasjon til arbeidsmarkedet i naboregioner. Dette er regioner hvor store deler av befolkningen pendler til naboregioner, og utviklingen i eget næringsliv er ikke lenger avgjørende.

Skjermede regioner har lite konkurranseutsatt næringsliv, og samtidig lite pendling til og fra naboregioner. Slike regioner er avhengige av å leve av skjermet sektor, som f.eks offentlig virksomhet, eller som handelssentrum for omlandet.

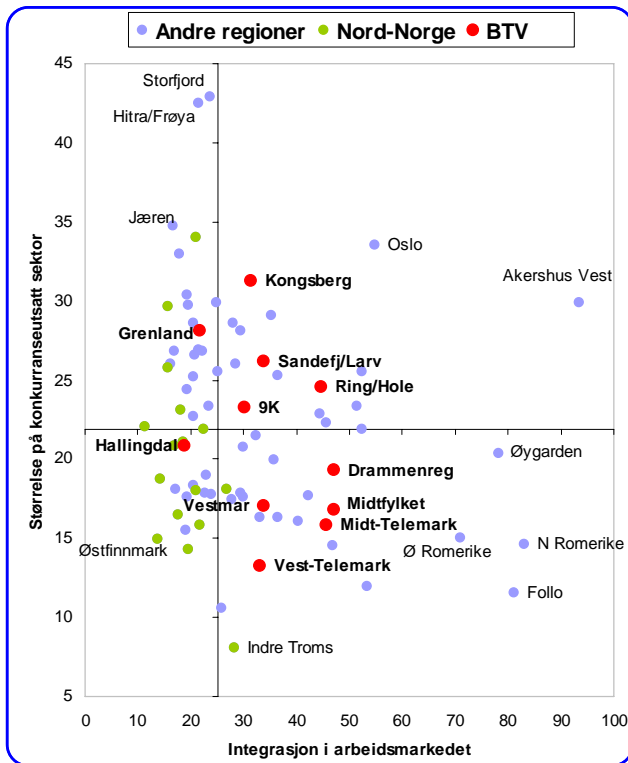
I figuren til venstre er regionene på Østlandet sortert etter de to dimensjonene.

Østlandet har høyest befolkningstetthet av landsdelene, og har derfor mange regioner med høy grad av arbeidsmarkeds-integrasjon. Det gjør at mange regioner er enten motor- eller bostedsregioner.

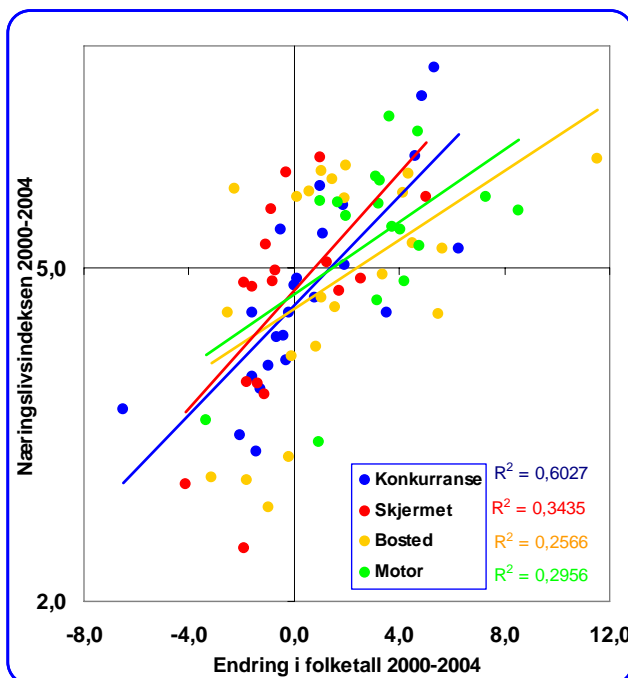
Grenland og Gjøvikregionen er imidlertid konkurranseregioner, og Fjellregionen, Hallingdal, Valdres og Nord-Gudbrandsdal er skjermede regioner.

Figur 85: Grad av integrasjon av arbeidsmarked, og størrelse på konkurranseutsatt sektor i regioner på Østlandet. Nullpunktene er medianverdien, og bokstavene til venstre angir typen.

Figur 86: Regionene i Norge plassert i forhold til grad av integrasjon i arbeidsmarkedet og størrelse på konkurranseutsatt sektor.

Figur 87: Sammenheng mellom næringslivsindeksen og befolkningsendringer for ulike typer regioner.

Regioner i Norge

I diagrammet er regionene i Norge plassert i henhold til modellen.

De fleste regionene i BTV, som er markert med rødt, er hovedsakelig på høyre side av diagrammet, ettersom mange har høy grad av integrasjon med arbeidsmarkedene i omlandet. De fleste regioner i Nord-Norge er på venstre side, ettersom store avstander gjør det vanskelig å pendle mellom regioner.

Oslo, Akershus Vest og Kongsbergregionen er de mest typiske motorene av regionene i Norge. I BTV er også regionene Sandefjord/Larvik, Ringerike/Hole og 9K kategorisert som motorer.

Follo er mest ekstrem bostedsregion i landet, sammen med Nedre og Øvre Romerike. I BTV er også Drammensregionen, Vestmar, Midt-Telemark og Midtfylket i denne kategorien.

Regionene Storfjord og Hitra/Frøya er de mest typiske konkurranseregionene, mens Grenland er eneste region av denne typen BTV.

Øst-Finnmark er det klareste eksemplet på en skjermet region. Hallingdal er eneste region i BTV i denne kategorien, men er ganske nært til å bli kategorisert som konkurranseregion.

Regioner og næringslivsindeksen

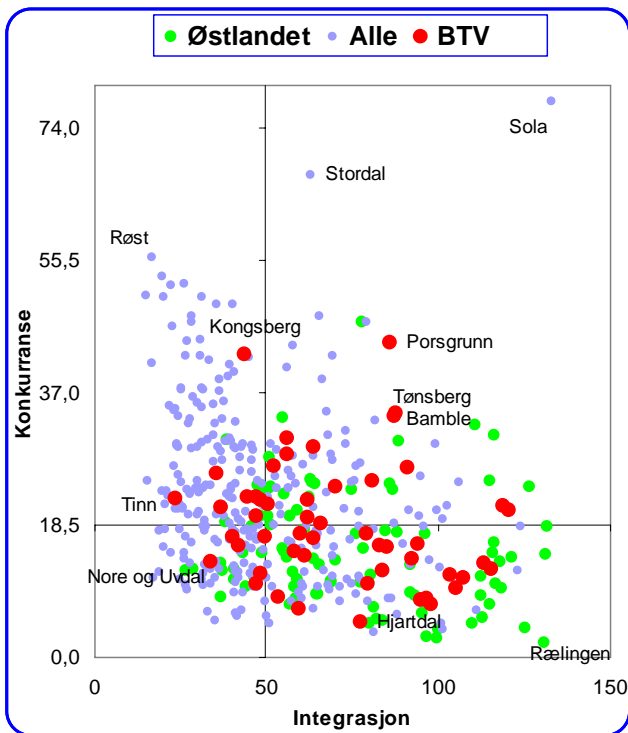
Er det noen regioner som har bedre næringsutvikling enn andre?

I figuren er sammenhengen mellom næringslivsindeksen og befolkningsutviklingen vist for de ulike typene.

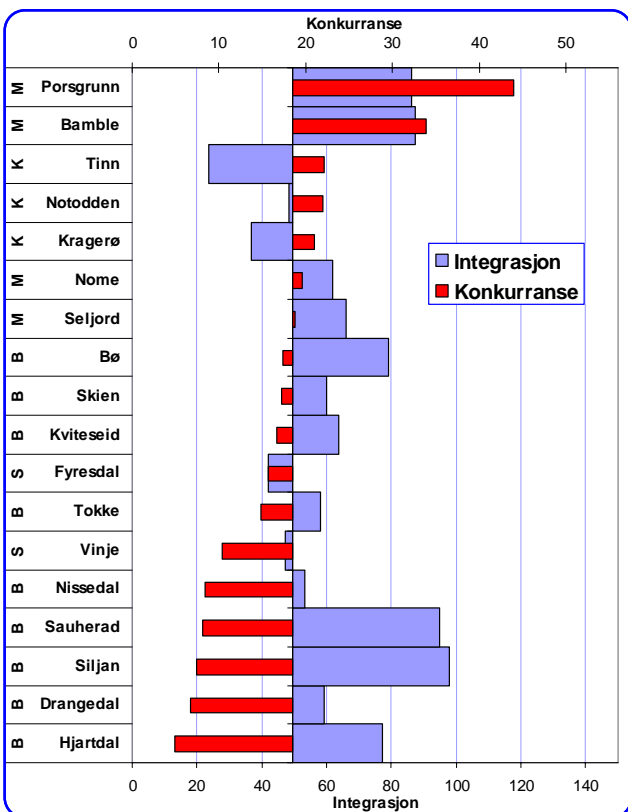
Hvis vi korrigerer for befolkningsutviklingen, er det ikke særlig store forskjeller på næringsutviklingen i de ulike typene.

I konkurranseregioner er det imidlertid langt sterkere sammenheng mellom befolkning og næring. I bostedsregionene er denne sammenhengen langt svakere.

Strategiske kommunetyper

Figur 88: Strategisk kommunetyper i Norge og BTV.

Figur 89: Grad av integrasjon av arbeidsmarked, og størrelse på konkurranseutsatt sektor i kommuner i Telemark. Nullpunkt = Median. Bokstaven til venstre angir typen.

Modellen for å definere regionstyper kan også benyttes til å klassifisere kommuner. Det er langt større spredning på kommunene med hensyn til både grad av integrasjon i arbeidsmarked og relativ størrelse på konkurranseutsatt sektor.

I diagrammet er kommunene i Norge plassert i forhold til de to dimensjonene: Grad av integrasjon av arbeidsmarked og relativ størrelse på konkurranseutsatt næringsliv.

Sola kommune representerer den mest ekstreme "motorkommunen". Kommunen har både den største konkurranseutsatte sektoren og den høyeste integrasjonen i det regionale arbeidsmarkedet. I BTV er Porsgrunn, Tønsberg og Bamble de mest utpregede motorene.

Røst er den ekstreme konkurransekommunen på landsbasis. I BTV er Kongsberg mest utpreget konkurransekommune, sammen med Tinn.

Nore og Uvdal er den mest utpregede skjermede kommunen i BTV.

Akershus har den mest ekstreme bostedskommunen i Rælingen. Mange av de mest typiske bostedskommunene er i Akershus. I BTV er Hjartdal mest typisk bostedskommune.

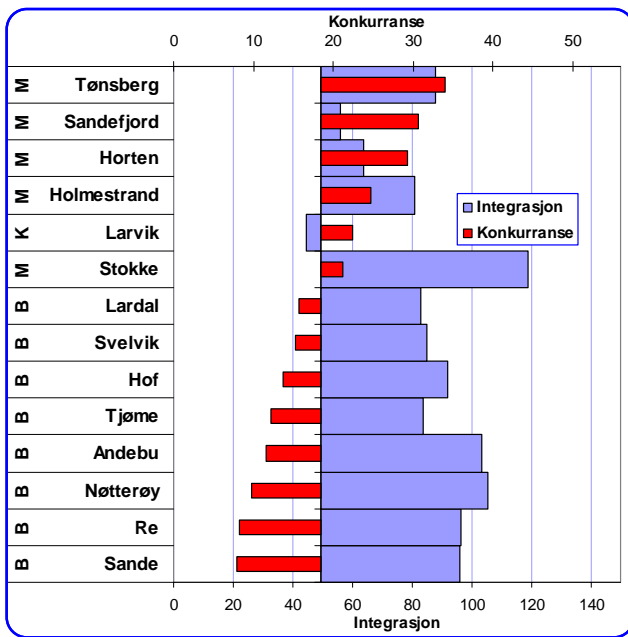
Kommunetyper i Telemark

I figuren er kommunene i Telemark rangert etter relativ størrelse på konkurranseutsatt sektor, og klassifisert i strategiske typer. Det fleste kommunene har stor arbeidsmarkedintegrasjon, og er derfor enten motor- eller bostedskommuner.

Telemark har fire "motorkommuner": Porsgrunn, Bamble, Nome og Seljord.

Tinn, Notodden og Kragerø er konkurransekommuner.

Fyresdal og Vinje er i kategorien skjermede kommuner.

Figur 90: Grad av integrasjon av arbeidsmarked, og størrelse på konkurranseutsatt sektor i kommuner i Vestfold. Nullpunkt = Median. Bokstaven til venstre angir typen.

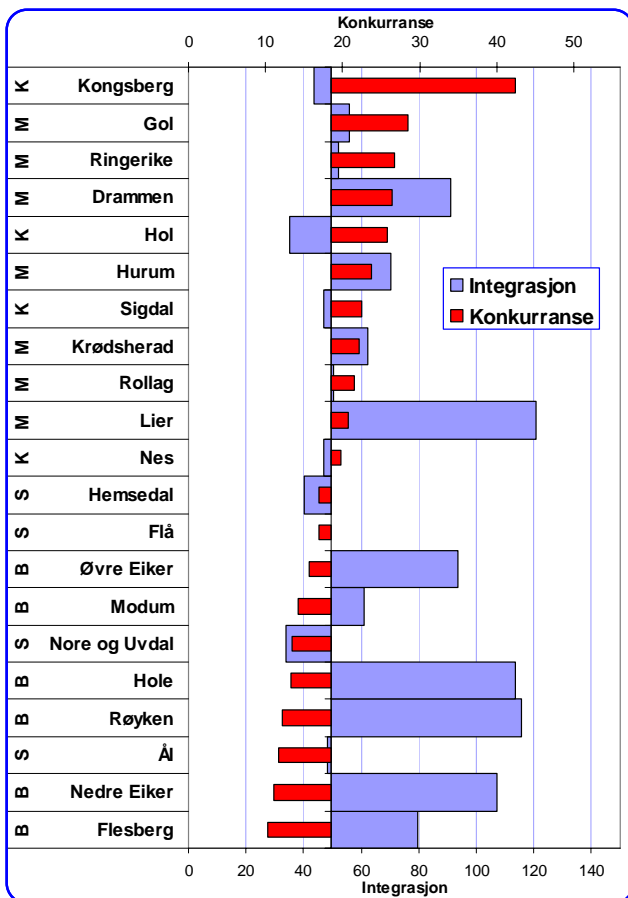
Kommunetyper i Vestfold

I figuren er kommunene i Vestfold rangert etter relativ størrelse på konkurranseutsatt sektor, og klassifisert i strategiske typer. Alle kommunene unntatt Larvik har stor arbeidsmarkedsintegrasjon, og er derfor enten motor- eller bostedskommuner.

Vestfold har fem "motorkommuner": Tønsberg, Sandefjord, Horten, Holmestrand og Stokke.

Larvik er eneste konkurransekommune.

Resten av kommunene er kategorisert som bostedskommuner.

Figur 91: Grad av integrasjon av arbeidsmarked, og størrelse på konkurranseutsatt sektor i kommuner i Telemark. Nullpunkt = Median. Bokstaven til venstre angir typen.

Kommunetyper i Buskerud

I figuren er kommunene i Buskerud rangert etter relativ størrelse på konkurranseutsatt sektor, og klassifisert i strategiske typer.

Kommunene i Buskerud har stor spredning i både arbeidsmarkedsintegrasjon og størrelse på konkurranseutsatt sektor, og har dermed kommuner i alle kategoriene.

Det er tre konkurranseregioner: Kongsberg, Hol og Nes. Nes er temmelig nær middels verdi på både integrasjon og konkurranse, og kan dermed skifte mellom alle kategoriene med små endringer.

Syv kommuner er kategorisert som motorkommuner: Gol, Ringerike, Drammen, Hurum, Krødsherad, Rollag og Lier.

Hemsedal, Flå og Ål tilhører typen skjermede kommuner, mens resten er bostedskommuner.

Næringsutvikling og befolkning for ulike typer

I det øverste diagrammet er sammenhengen mellom næringslivsindeksen og befolkningsendringen i perioden 2000-2004 vist for hver enkelt av de fire kommunetypene.

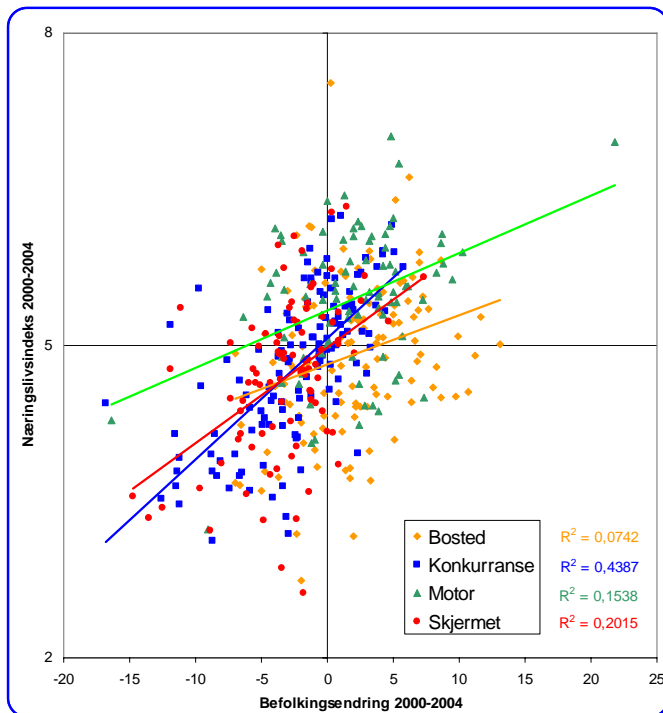
For konkurransekommuner, med stor konkurranseutsatt sektor og lite pendling, er det en sterk sammenheng mellom befolkningsutvikling og næringsutvikling.

For bostedskommuner er sammenhengen ganske svak.

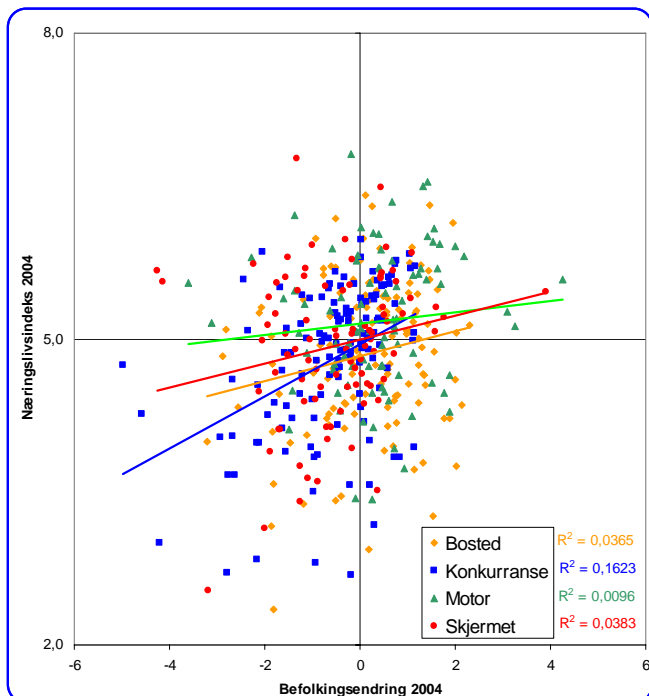
Regresjonslinjen for motorkommunene ligger over de andre. Dette kan indikere at disse kommunene generelt skårer bedre enn andre kommunetyper. Men dette skyldes at størrelse på konkurranseutsatt sektor inngår i indeksen.

Figuren nederst til venstre viser det samme som den øverste, men bare for 2004. I et enkelt år vil sammenhengene bli mye svakere, og tilfeldige utslag i både nærings- og befolkningsutvikling vil dominere.

Ellers kan en merke seg at regresjonslinjen for "motorer" er slakere enn for konkurransekommuner. Dette kan tolkes som at effekten av økende folketall på næringsutviklingen blir tynnet ut på grunn av at befolkningen i stor grad pendler til andre kommuner. Samtidig vil effekten av voksende næringsliv ikke nødvendigvis slå ut i økt folketall, ettersom omkringliggende kommuner kan forsyne kommunen med nødvendig arbeidskraft.

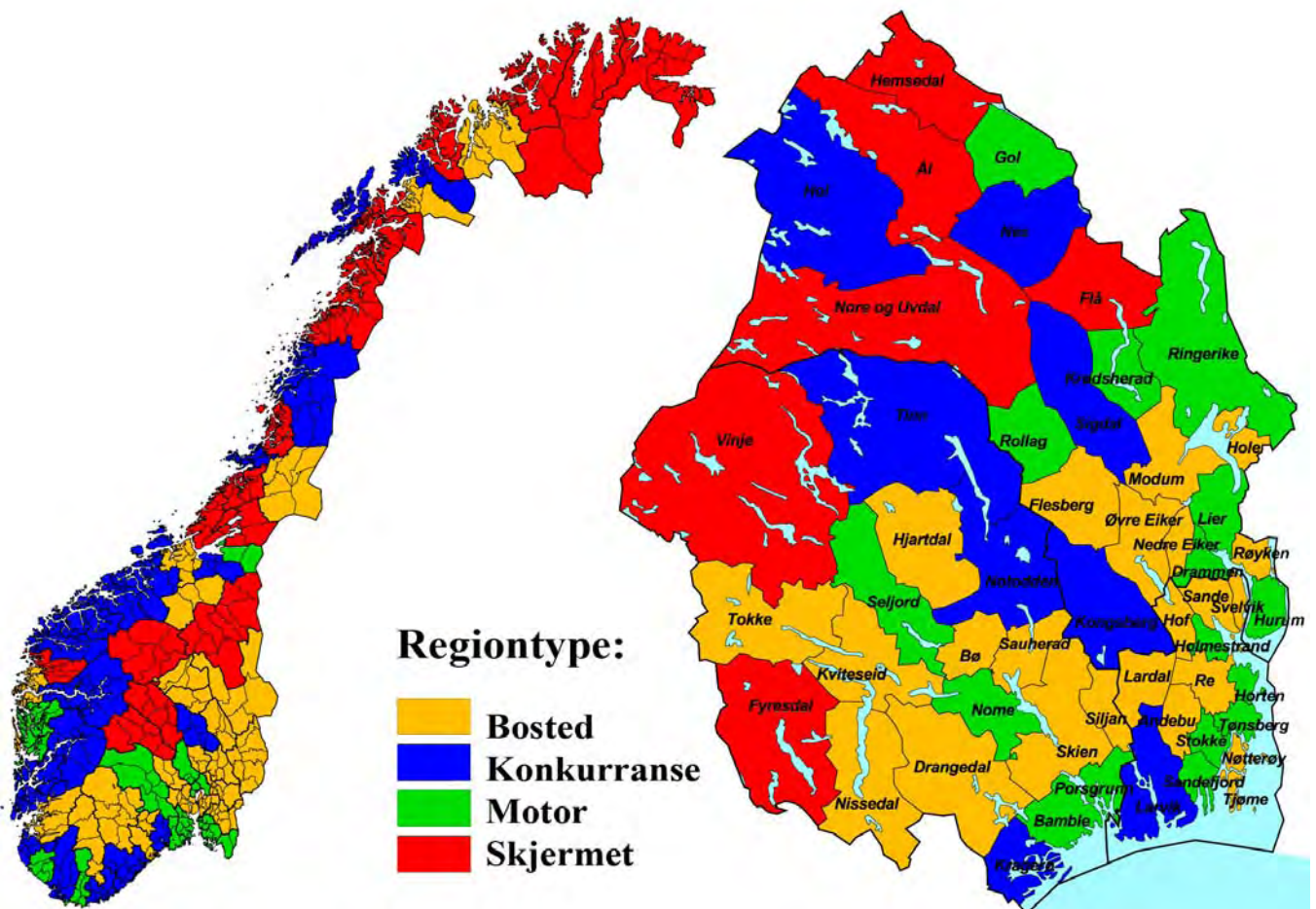

Figur 92: Sammenheng mellom næringslivsindeksen 2000-2004 og befolkningsendring 2000-2004 for ulike typer kommuner.

Figur 93: Sammenheng mellom næringslivsindeksen 2004 og befolkningsendring 2004 for ulike typer kommuner.

Kart region- og kommunetyper

Kartet til venstre viser hvordan regionene i Norge er klassifisert i forhold til de strategiske regiontypene. Kartet til høyre viser kommunene i BTV kategorisert etter samme metode.

Det er 16 regioner som er klassifisert som motor-regioner. Av disse er ni på Østlandet.

Østlandet har to konkurranseregioner: Grenland og Gjøvikregionen, mens fire regioner er kategorisert som skjermede: Fjellregionen, Hallingdal, Valdres og Nord-Gudbrandsdal.

BTV har alle typer kommuner. De skjermede kommune, som har lite inn- og utpendling og samtidig lite konkurranseutsatt næringsliv er hovedsakelig kommuner i utkanten.

Det finnes også motorkommuner i utkanten av BTV, som Gol, Rollag og Seljord.

Det er litt overraskende at det er så mange kommuner i Telemark i kategorien bostedskommuner. Dette skyldes at det finnes motorer i nærheten, som Seljord, Nome, Bamble og Porsgrunn.

Nedre Buskerud og Vestfold dominerer av motor- eller bostedskommuner, ettersom dette er et tett befolket område med høy integrasjon mellom arbeidsmarkedene i kommunene.

Også små kommuner som Rollag og Seljord er i kategorien motorkommuner. Årsaken til dette er at disse kommunene har en over gjennomsnittlig størrelse på konkurranseutsatt sektor i forhold til antall sysselsatte i kommunen, samtidig med at kommunene har mer enn gjennomsnittlig inn- og utpendling. Dette er relative størrelser, slik at både små og store kommuner kan bli karakterisert som motorer.

Sluttnoter

¹ Norge er delt inn i 81 *politiske* regioner, det vil si at kommuner som har valgt å gå sammen i interkommunalt samarbeide er satt sammen. I regioner som både har samarbeid i form av regionråd og hvor næringssamarbeide i form av næringssekskap avviker, har næringssamarbeidet blitt brukt i regioninndelingen.

² Intervallene i gruppene for befolkningsvekst er i 2004:

Beste regioner	> 0,8 %
Nest beste	0,2-0,8 %
Middels	-0,1-0,2 %
Nest Dårligste	-0,5--0,1
Dårligste regioner	< -0,5

Intervallene for 2000-2005 er:

Beste regioner	> 4,2 %
Nest beste	1,3-4,1 %
Middels	-0,6-1,3 %
Nest Dårligste	-1,1--0,6
Dårligste regioner	< -1,1

³ Intervallene i gruppene for befolkningsvekst i kommuner er i 2004:

Beste kommuner	> 0,8 %
Nest beste	0,2-0,8 %
Middels	-0,3-0,2 %
Nest Dårligste	-1,1--0,3
Dårligste kommuner	< -1,1

Intervallene for 2000-2005 er:

Beste kommuner	> 3,7%
Nest beste	0,7-3,7 %
Middels	-1,5-0,7 %
Nest Dårligste	-3,8--1,5
Dårligste kommuner	< -3,8

⁴ Sysselsatte inkluderer både heltids- og deltids sysselsatte.

⁵ Det er flere måter å måle hvilke deler av næringslivet som er mest konkurranseutsatt. En metode er å se på handelsintensitet, dvs hvor stor verdien av eksport og import er i forhold til innenlandsk produksjon. Denne metoden ble benyttet i NOU 2005:4, Industrien mot år 2020. I denne rapporten har vi tatt med de bransjene som har en handelsintensitet over 0,2 som konkurranseutsatte. I tillegg har vi tatt med hotell og restaurant for å få med reiselivsbransjen som konkurranseutsatt.

⁶ Alle kartene i denne rapporten, unntatt det siste bruker samme fargeinndeling. Regionene er delt opp i fem grupper med like mange regioner i hver. Samme systematikk er brukt i kartene som viser variasjoner i kommunene.

⁷ Et alternativ er å summere resultatene, for å se på lønnsomheten til "AS Drammen". Dette vil i de fleste tilfelle bare avspeile lønnsomheten i de største bedriftene.

⁸ Poengsystemet er slik at beste region i en kategori får poengsum 10, medianen poengsum 5 og dårligste region får poengsum 0. De mellom liggende regionene får en poengsum avhengig av avstanden fra ytterpunkt og median. Den samlede næringslivsindeksen er gjennomsnittet av oppnådd poengsum for de fire kategoriene; vekst, lønnsomhet, nyetableringer og næringslivets relative størrelse

⁹ For å rangere kommunene har vi benyttet sum av rangering blant alle kommunene for de fire delindikatorerne. Årsaken til at denne metoden er valgt er at enkelte små kommuner med svært få regnskapspliktige foretak lett får ekstreme verdier på indikatorene. Gjennom å bruke rangeringene unngår en at slike ekstreme verdier får fullt utslag. Denne metoden favoriserer kommuner med jevne resultat.